

T.C
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

SAKARYA ÜNİVERSİTESİ'NDE ÖĞRENİM
GÖREN TÜRK CUMHURİYETLERİ VE AKRABA
TOPLULUKLARINDAN GELEN
ÖĞRENCİLERDEKİ TÜRKİYE İMAJI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Gülbaşak DİKTAŞ

Enstitü Bilim Dalı :Sosyoloji

Enstitü Ana Bilim Dalı: Sosyoloji

Tez Danışmanı:Yrd. Doç. Dr. Mustafa Kemal ŞAN

HAZİRAN- 2008

T.C
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

SAKARYA ÜNİVERSİTESİ'NDE ÖĞRENİM
GÖREN TÜRK CUMHURİYETLERİ VE AKRABA
TOPLULUKLARINDAN GELEN
ÖĞRENCİLERDEKİ TÜRKİYE İMAJI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Gülbaşak DİKTAŞ

Enstitü Bilim Dalı :Sosyoloji

Enstitü Ana Bilim Dalı: Sosyoloji

Bu tez 09/06/2006 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oybirliği ile kabul edilmiştir.

Yrd.Doç.Dr. M. Kemal ŞAN

Jüri Başkanı

Kabul

Red

Düzeltme

Yrd.Doç.Dr. İsmail HİRA

Jüri Üyesi

Kabul

Red

Düzeltme

Yrd.Doç.Dr. Mustafa ÇALIŞIR

Jüri Üyesi

Kabul

Red

Düzeltme

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Gülbaşak DİKTAŞ

09.06.2008

ÖNSÖZ

“Sakarya Üniversitesi’nde Öğrenim Gören Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Topluluklarından gelen öğrencilerdeki Türkiye İmaji” konusu, Türkiye’ye ve Türklere yönelik çağrışımların belirlenmesi bağlamında üzerinde durulmaya değer bulunmuştur. Bu çalışmanın hazırlanmasında yardımlarını esirgemeyen danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Mustafa Kemal ŞAN’a teşekkürlerimi sunmayı bir borç bilirim. Ayrıca çalışma esnasında desteğini esirgemeyen kardeşim Gülay’a sevgilerimi sunarım.

Gülbaşak DİKTAŞ

09.06.2008

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR LİSTESİ	iii
TABLO LİSTESİ	iv
ÖZET	ix
SUMMARY	x
GİRİŞ	1
BÖLÜM 1: METODOLOJİ	6
1.1. Araştırma Konusu Ve Problemin Ortaya Konulması.....	6
1.2. Araştırmanın Amacı.....	6
1.3. Araştırmanın Hipotezleri	7
1.4. Araştırmanın Önemi Ve Gerekçesi	7
1.5. Araştırmanın Metot Ve Teknikleri.....	8
1.6. Araştırmanın Modeli	8
1.7. Araştırmanın Evreni Ve Örneklemi	8
1.8. Araştırmanın Veri Toplama Teknikleri.....	8
BÖLÜM 2: İMAJ KAVRAMI VE TÜRKİYE İMAJI	10
2.1. İmaj Kavramı ve İmajın Oluşumu	10
2.2. Türkiye İmajı	14
2.3. Türkiye İmajını Etkileyen Faktörler.....	18
2.3.1. Tarihsel Faktörler	18
2.3.2. Kültürel Faktörler.....	21
2.3.3. Coğrafi Faktörler.....	23

2.3.4. Ekonomik Faktörler	24
2.3.5. Deneyimler	24
BÖLÜM 3: TÜRK CUMHURİYETLERİ VE AKRABA TOPLULUKLARINDAN GELEN ÖĞRENCİLERİN TÜRKİYE’DE ÖĞRENİM GÖRMESİ İLE İLGİLİ YASAL DÜZENLEMELER	26
3.1. Türk Cumhuriyetleri Ve Akraba Topluluklarından Gelen Öğrencilerin Türkiye’de Öğrenim Görmesi İle İlgili Yasal Temeller	26
3.2. Türkiye’nin Türk Cumhuriyetleri İle Türk Ve Akraba Topluluklarına Yönelik Eğitim Politikaları	27
3.3. Türkiye’nin Türk Cumhuriyetleri İle Türk Ve Akraba Topluluklarına Yönelik Eğitim Öğretim Hizmetleri	32
3.4. Yüksek Öğrenim Görmek Üzere Türk Cumhuriyetleri Ve Akraba Topluluklarından Gelen Öğrencilerle İlgili Hizmet Veren Kurum ve Kuruluşlar.....	33
3.5. Türk Cumhuriyetleri Ve Akraba Topluluklarından Gelen Öğrencilere İlişkin Projeler	39
3.6. Sakarya Üniversitesi’ndeki Durum	42
BÖLÜM 4: BULGULAR YORUMLAR.....	43
4.1.Bulgular Ve Yorumlar.....	43
SONUÇ VE ÖNERİLER	69
KAYNAKLAR	73
EKLER.....	76
ÖZGEÇMİŞ.....	81

KISALTMALAR LİSTESİ

BYKP	: Beş Yıllık Kalkınma Planı
DPT	: Devlet Pınlama Teşkilatı
KKTC	: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
KOBİ	: Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
ÖSYM	: Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi
SSCB	: Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
TCAT	: Türk Cumhuriyeti ve Akraba Toplulukları
TCS	: Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Toplulukları Sınavı
TİKA	: Türkiye İşbirliği ve Kalkınma Ajansı Başkanlığı
TÖMER	: Türkçe Öğretim Merkezi
YÖK	: Yüksek Öğretim Kurumu
YURTKUR	: Kredi ve Yurtlar Kurumu

TABLULAR LİSTESİ

- Tablo 1:** Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören TCAT'den Gelen Öğrencilerin Geldikleri Ülkelere Gore Dağılımı.....43
- Tablo 2:** Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören TCAT'den Gelen Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımı43
- Tablo 3:** Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören TCAT'den Gelen Öğrencilerin Yaş'a Göre Dağılımı44
- Tablo 4:** Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören TCAT'den Gelen Öğrencilerin Sakarya Üniversitesi'nde Devam Ettiği Öğrenim Programına Göre Dağılımı.....44
- Tablo 5:** Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören TCAT'den Gelen Öğrencilerin En Çok Hangi Topluluktan Arkadaşa Sahip Olduğuna Göre Dağılımı.....44
- Tablo 6:** Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören TCAT'den Gelen Öğrencilerin Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Görmeye Başladığından Bu Yana En Çok Hangi Konularda Güçlük Çektiklerine Göre Dağılımı.....45
- Tablo 7:** Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören TCAT'den Gelen Öğrencilerin Türkiye'de Kalma Süreleri ve “Türkiye'ye gelmeden Önce Türkiye hakkında düşünceye sahiptim” ibaresine katılımlarına Göre Dağılımı.....46
- Tablo 8:** Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören TCAT'den Gelen Öğrencilerin “Türkiye'deki yaşam tarzı ile ülkemdeki yaşam tarzı birbirine benzemektedir.”İbaresine Katılımlarına Göre Dağılımı.....47
- Tablo 9:** Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören TCAT'den Gelen Öğrencilerin “Türkiye'ye geldikten sonra Türk Halkına karşı sahip olduğum yargılarda değişiklik oldu” İbaresine Katılımlarına Göre Dağılımı.....48
- Tablo 10:** Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören TCAT'den Gelen Öğrencilerin Türkiye'de Kalma Süreleri ve “Türkiye'ye geldikten sonra Türk Halkına karşı

sahip olduğum yargılarda değişiklik oldu” İbaresine Katılımlarına Göre Dağılımı.....	49
Tablo 11: Sakarya Üniversitesi’nde Öğrenim Gören TCAT’den Gelen Öğrencilerin “Türkiye’ye geldikten sonra Türk Halkına karşı sahip olduğum yargılarda olumlu yönde değişiklik oldu” İbaresine Katılımlarına Göre Dağılımı.....	50
Tablo 12: Sakarya Üniversitesi’nde Öğrenim Gören TCAT’den Gelen Öğrencilerin “Türkiye’ye geldikten sonra Türk Halkına karşı sahip olduğum yargılarda olumsuz yönde değişiklik oldu” İbaresine Katılımlarına Göre Dağılımı.....	51
Tablo 13: Sakarya Üniversitesi’nde Öğrenim Gören TCAT’den Gelen Öğrencilerin Türkiye’de Kalma Süreleri ve Öğrenimimi Tamamladıktan Sonra Türkiye’de Kalmak İstemesine Göre Dağılımı.....	51
Tablo 14: Sakarya Üniversitesi’nde Öğrenim Gören TCAT’den Gelen Öğrencilerin Türkiye’de Kalma Süreleri ve “Ülkeme döndükten sonra Türkiye ile olan ilişkilerimi sürdürmek isterim” İbaresine Katılımlarına Göre Dağılımı.....	53
Tablo 15: Sakarya Üniversitesi’nde Öğrenim Gören TCAT’den Gelen Öğrencilerin “Türkiye’de bana farklı muamele yapıldığını düşünmüyorum” İbaresine Katılımlarına Göre Dağılımı.....	54
Tablo 16: Sakarya Üniversitesi’nde Öğrenim Gören TCAT’den Gelen Öğrencilerin “Türkiye laik bir ülkedir” İbaresine Katılımlarına Göre Dağılımı.....	55
Tablo 17: Sakarya Üniversitesi’nde Öğrenim Gören TCAT’den Gelen Öğrencilerin “Türkiye insan haklarına saygılı bir ülkedir” İbaresine Katılımlarına Göre Dağılımı.....	55
Tablo 18: Sakarya Üniversitesi’nde Öğrenim Gören TCAT’den Gelen Öğrencilerin “Türkiye modern bir ülkedir” İbaresine Katılımlarına Göre Dağılımı.....	56
Tablo 19: Sakarya Üniversitesi’nde Öğrenim Gören TCAT’den Gelen Öğrencilerin “Türkiye güvenli bir ülkedir” İbaresine Katılımlarına Göre Dağılımı	56
Tablo 20: Sakarya Üniversitesi’nde Öğrenim Gören TCAT’den Gelen Öğrencilerin “Türkiye pahalı bir ülkedir” İbaresine Katılımlarına Göre Dağılımı	57

Tablo 21: Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören TCAT'den Gelen Öğrencilerin “Türkler mert insanlardır” İbaresine Katılımlarına Göre Dağılımı.....	57
Tablo 22: Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Topluluklarından Gelen Öğrencilerin “Türkler geleneklerine bağlıdır” İbaresine Katılımlarına Göre Dağılımı	58
Tablo 23: Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören TCAT'den Gelen Öğrencilerin “Türkler misafirperverdir” İbaresine Katılımlarına Göre Dağılımı	58
Tablo 24: Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören TCAT'den Gelen Öğrencilerin “Türkler inatçıdır “İbaresine Katılımlarına Göre Dağılımı.....	59
Tablo 25: Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören TCAT'den Gelen Öğrencilerin “Türkler kincidir “İbaresine Katılımlarına Göre Dağılımı.....	59
Tablo 26: Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören TCAT'den Gelen Öğrencilerin “Türkler bencildir” İbaresine Katılımlarına Göre Dağılımı.....	60
Tablo 27: Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören TCAT'den Gelen Öğrencilerin “Türkler acımasızdır” İbaresine Katılımlarına Göre Dağılımı.....	60
Tablo 28: Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören TCAT'den Gelen Öğrencilerin “Türkler güvenilir insanlardır” İbaresine Katılımlarına Göre Dağılımı.....	61
Tablo 29: Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören TCAT'den Gelen Öğrencilerin “Türkler yardımseverdir” İbaresine Katılımlarına Göre Dağılımı.....	61
Tablo 30: Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören TCAT'den Gelen Öğrencilerin “Türkler çalışkandır” İbaresine Katılımlarına Göre Dağılımı.....	61
Tablo 31: Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören TCAT'den Gelen Öğrencilerin “Türkler kahraman ve cesurdur” İbaresine Katılımlarına Göre Dağılımı....	62
Tablo 32: Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören TCAT'den Gelen Öğrencilerin “Türkler merhametlidir” İbaresine Katılımlarına Göre Dağılımı.....	62
Tablo 33: Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören TCAT'den Gelen Öğrencilerin “Türkler hoşgörülüdür” İbaresine Katılımlarına Göre Dağılımı.....	63

Tablo 34: Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören TCAT'den Gelen Öğrencilerin “Türklerde aile kavramı önemlidir” İbaresine Katılımlarına Göre Dağılımı.....	63
Tablo 35: Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören TCAT'den Gelen Öğrencilerin “Türkler demoktrattır” İbaresine Katılımlarına Göre Dağılımı.....	64
Tablo 36: Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören TCAT'den Gelen Öğrencilerin “Türkler zengin bir kültüre sahiptir” İbaresine Katılımlarına Göre Dağılımı.....	64
Tablo 37: Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören TCAT'den Gelen Öğrencilerin “Türkler kültürel özelliklerini kaybetmektedir” İbaresine Katılımlarına Göre Dağılımı.....	64
Tablo 38: Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören TCAT'den Gelen Öğrencilerin Türkiye'ye Dair Algılamalarını Etkilemede “Televizyonun” Önemine İlişkin Düşünceleri	65
Tablo 39: Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören TCAT'den Gelen Öğrencilerin Türkiye'ye Dair Algılamalarını Etkilemede “İnternetin” Önemine İlişkin Düşünceleri.....	65
Tablo 40: Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören TCAT'den Gelen Öğrencilerin Türkiye'ye Dair Algılamalarını Etkilemede “Gazetenin” Önemine İlişkin Düşünceleri.....	66
Tablo 41: Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören TCAT'den Gelen Öğrencilerin Türkiye'ye Dair Algılamalarını Etkilemede “ABD-Irak Savaşı'nın” Önemine İlişkinDüşünceleri.....	66
Tablo 42: Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören TCAT'den Gelen Öğrencilerin Türkiye'ye Dair Algılamalarını Etkilemede “Terör olaylarının” Önemine İlişkinDüşünceleri.....	67

Tablo 43: Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören TCAT'den Gelen Öğrencilerin Türkiye'ye Dair Algılamalarını Etkilemede "Sportif olayların" Önemine İlişkin Düşünceleri	67
Tablo 44: Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören TCAT'den Gelen Öğrencilerin Türkiye'de Kalma Süreleri ve Türkiye'ye Dair Algılamalarını Etkilemede Yarışma ve Festivallerin Önemine Göre Dağılımı	68

Tezin Başlığı: Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Türk Dünyası ve Akraba Topluluklarından Gelen Öğrencilerdeki Türkiye İmajı	
Tezin Yazarı: Gülbaşak DİKTAŞ	Danışman: Yrd. Doç. Dr. Mustafa Kemal ŞAN
Kabul Tarihi: 09.06.2008	Sayfa Sayısı: xiii (ön kısım) + 75 (tez) + 5 (ekler)
Anabilimdalı: Sosyoloji	Bilimdalı: Sosyoloji
<p>İmaj, içinde yaşanılan kültürden ve sahip olunan önyargılara kadar elde edilen tüm bilgi ve verilerin değerlendirilmesiyle elde edilen bir dizi bilgilendirme sürecinin sonucunda ulaşılan, bir kişi, nesne, kuruma yada ülkeye yönelik düşüncedir. Mesajlardan oluşan imaj, yeni bilgi ve deneyimlerle birlikte zaman içinde değişime uygulayabilen dinamik bir kavramdır. Kişi, marka, kurum veya ülkelere yönelik imajlar, insanların tutum ve davranışlarını belirleyici etkiye sahiptir.</p> <p>Coğrafi konumu ve tarihi geçmişi dolayısı ile Türkiye, olumlu, olumsuz birtakım özellikler taşıması, dünya üzerinde laik müslüman tek ülke olması, öte yandan turizm cenneti olarak sınıflandırılması gibi nedenlerle çelişkilerle dolu bir imaja sahiptir.</p> <p>Bu tablonun ortadan kaldırılması için, öncelikle Türkiye'ye ve Türkler'e dair hangi özelliklerin olumlu bir imaja sahip olma potansiyeli taşıdığı, hangi özelliklerin olumsuz olarak değerlendirildiğinin belirlenmesi, Türkiye çağrışımının bilinmesi gerekmektedir.</p> <p>Bu çalışmada, eğitim amacı ile Sakarya Üniversitesi'ne Türk Cumhuriyetleri ile Türk ve Akraba Topluluklarından gelen lisans, yüksek lisans ve doktora öğrencilerindeki Türkiye imajı'nın ve imajı etkileyen değişkenlerin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Türkiye'ye ve Türklere yönelik çağrışımlar belirlenmeye çalışılmıştır.</p> <p>Araştırmada Türk Cumhuriyetler ve Akraba Topluluklarından Sakarya Üniversitesi'ne öğrenim görmek için gelen öğrencilerin Türkiye hakkında düşüncelere sahip olduklarını görmekteyiz. Öğrencilerin Türkiye'ye geldikten sonra Türk Halkına karşı sahip oldukları yargılarda ilk 3 sene içerisinde değişiklik olduğu görülmektedir ve bu değişikliğin olumlu yönde olduğu görülmüştür. Araştırma kapsamındaki öğrencilerin Türker'e yönelik çağrışımları belirlenmeye çalışıldığında Türklerin mert, geleneklerine bağlı, misafirperver, kavgacı, inatçı, güvenilir, saygılı, cömert, barışsever, yardımsever, temiz, sıcakkanlı, çalışkan, kahraman ve cesur, merhametli, hoşgörülü ve nazik olarak niteledikleri görülmüştür. En az olumsuz sıfatlar Türkiye'de bir yıl ve daha az süredir bulunan öğrencilere aittir. En fazla olumsuz sıfat yoğunlaşması ise Türkiye'de 1 yıldan daha fazla süredir bulunan öğrencilere aittir.</p> <p>Araştırma kapsamındaki öğrencilerin çoğunluğu kendi ülkelerindeki yaşam tarzları ve Türkiye'deki yaşam tarzını benzer bulmamaktadır. Türkiye'de kalma süresinin artması ile Öğrenimini tamamladıktan sonra Türkiye'de kalmak isteyen öğrencilerin oranın düştüğü görülmektedir. Araştırma kapsamındaki öğrencilerin büyük bir oranı öğrenimlerini tamamladıktan sonra Türkiye ile ilişkilerini sürdürmek istediklerini ifade etmişlerdir. Türkiye'de kendilerine iyi muamele yapıldığını düşünen öğrencilerin oranın farklı ve kötü muamele yapıldığını düşünenlere oranla fazla olduğu görülmektedir. Türkiye'nin laik, dindar insanların yaşadığı, insan haklarına saygılı, modern, güvenilir, pahalı bir ülke olduğunu düşünenlerin oranının oldukça fazla olduğunu ve bunun Türkiye'de kalma süreleri ile ilişkisi olmadığı görülmektedir. Araştırma bulgularına göre araştırma kapsamındaki öğrencilerin Türkiye'ye dair algılamalarını etkileyen kitle iletişim araçlarından internetin; Türkiye'ye dair algılamalarında etkili olan en önemli olayın ise terör olayları olduğu görülmektedir.</p>	
Anahtar kelimeler: İmaj, Türk Cumhuriyetleri, Akraba Topluluğu.	

Title of the Thesis: The image of the students about Turkey who came to educate from Turkish Republics and Relative Groups to Sakarya University.	
Author: Gülbaşak DİKTAŞ	Supervisor: Assist. Prof. Dr. Mustafa Kemal ŞAN
Date: 09.06.2008	Nu. of pages: xiii (pre text) + 75 (main body) + 5 (appendices)
Department: Sociology	Subfield: Sociology
<p>Image is the conception about an individual, object, institution or country achieved subsequent to course of acquaintance. Image which takes from with information and messages derived by the assessment of information and data erupted from the culture the individual dwells, to his possessed prejudgements, is a high pressure concept that might alter with new information and experience, through cycle.</p> <p>Turkey has an image full of contradictions due to following reasans; Negative and positive impacts of the geographical location and history of Turkey, Turkey is only muslim country in the world and is the paradise of tourism that attracts many tourists from all over the world.</p> <p>To eliminate the contradictions of the Turkey image, we should find out the potentials that will show the positive sides of Turkey and Turkish people, considering the negative sides and the impression that foreignes have for Turkey.</p> <p>In this study, it is aimed at bringing to light the Turkey image and the variables that effect image of the undergraduate, post graduate and doctorate students coming from Turkish Republics and Relative Groups.</p> <p>In this study, we see the thoughts of the students about Turkey who came to educate from Turkish Republics and Relative Groups to Sakarya University. It is seen that after coming to Turkey the thoughts of the students changed within the firs 3 years and this is a positive change. It is also seen that the students in the study qualify Turkish people as brave, bound to traditions, hospitable, fighter, obstinate, respectful, generous, peaceful, helpful, clean, warm-blooded, hardworking, hero, courageous, merciful, tolerant and kind.</p> <p>The least negative adjectives belong to the students who have been staying inTurkey for a year or less than a year. The most negative objectives belong to the students who have been staying in Turkey for more than a year.</p> <p>The majority of the students in this study find the life style in Turkey different from the life style in their own countries. With the increasing time of staying in Turkey, it is seen that the ratio of students' willing to live in Turkey decrease. Most of the students in this study expressed that they want to keep up their relations with Turkey after graduating from university. İt is seen that tha ratio of the students think that they are well-behaved in Turkey is more than the ratio of the students think that they are behaved differently and badly. İt is also seen that the ratio of the students thinking that Turkey is a laic, religious, respectful to the human rights, modern, trustful and expensive country is quite high and this thinking is not related to the time of staying in Turkey. According to the findings of the research the most important sequence of events to perceive about Turkey is; to cause trouble of terror.</p>	
Keywords: İmage, Turkish Republics , Relative Groups.	

GİRİŞ

Bin dokuz yüz doksanlı yılların sonlarında Sovyetler Birliğinin ve Doğu Bloku'nun çözümlenmesi ve iki kutuplu dünya düzeninin sona ermesiyle ortaya çıkan yeni uluslararası sistemde Türkiye, dünyanın ilgi alanı haline gelen Avrasya bölgesinde önemli bir konuma gelmiştir.

Bu süreçte Türkiye ile bağımsızlıklarını ilan eden Türk Cumhuriyetleri ve özerk yönetime kavuşan topluluklar arasında yoğun bir ilişki başlamıştır. Türkiye önüne çıkan bu tarihi fırsatı değerlendirmek amacıyla, özellikle eğitim alanında 1992-1993 eğitim öğretim yılından itibaren, eğitim öğretim alanında yeni kurulan devlet ve topluluklara destek olmak, ihtiyacı olan elamanları yetiştirmek, ortak değerlerimizi yenileyerek kaynaşmayı sağlamak amacıyla Türk Cumhuriyetleri ile Türk ve Akraba Topluluklarından gelen öğrencilere burslu ve kendi olanakları ile öğrenim imkanı sağlanmıştır.

Türkiye ve Türk Devlet ve topluluklarından gelen öğrencilere yönelik olarak gerçekleştirilen en önemli proje öğrenci değişimi esasına dayanan "büyük öğrenci projesi"dir. Bu tip projelerin esasına 1992-1993 yıllarından itibaren gerçekleştirilen kültürel ve bilimsel değişim anlaşmaları oluşturmaktadır. Bu araştırmaların ilki Azerbaycan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti ile 10 Ocak 1990 tarihinde Ankara'da imzalanan kültürel ve bilimsel değişim protokolüdür. Bu anlaşma (1993:1-162) ile Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti öğretim kurumları arasında bilimsel işbirliğinin teşvik edilmesi amacı ile yüksek öğretim kurumları arasında ilişkilerin kurulması ve geliştirilmesine yardımcı olunması belirtilmektedir (madde 1).

Bu süreçte 05 Aralık 1990 yılında Alma Ata'da Türkiye Cumhuriyeti hükümeti ile Kazakistan SSC hükümeti arasında imzalanan niyet protokolünde tarafların karşılıklı olarak genç nesillerin yetişmesine yardımcı olacakları ve yüksek öğrenim sahasında işbirliği yapacakları, bu kapsamda Türkiye tarafının Türkiye eğitim ve bilim kurumlarında eğitilmek amacı ile Kazak öğrencileri kabul edecekleri belirtilmiştir. Tarafların karşılıklı olarak uzun vadeli bilimsel araştırmaların yapılmasının teşvik

edeceklerinin belirtildiği protokolde araştırma konuları, eleman sayısı, mahiyeti ve ayrıntılarının karşılıklı görüşmelerle şekilleneceği ifade edilmiştir(madde 1).

Kırgız Cumhuriyeti ile ise 12 Temmuz 1991 yılında imzalanan kültürel, eğitsel ve bilimsel değişim protokolü 1989-1990 yılları kültürel ve bilimsel değişim programı hükümlerinin geliştirilmesi esasında şekillenmiştir. Bu protokolde tarafların karşılıklı olarak öğrenci değişim programı düzenleyecekleri ve bu programı bir proje çerçevesinde yürütecekleri ifade edilmiştir(madde 13). Protokolde (madde 15) Türkiye'nin Kırgız Cumhuriyeti öğrencilerine imkanları ölçüsünde ve Kırgızistan'ın ihtiyaçları doğrultusunda lisansüstü, araştırma, master ve doktora bursu vereceğini ifade etmiştir. Bu protokolde yüksek öğrenim için değişime tabi tutulacak öğrenci kontenjanı belirtilmemiştir. Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı ile Kırgız Cumhuriyeti'nin Halk Bilim Öğretme Bakanlığı arasında 03 Mart 1992 tarihinde Bişkek'te imzalanan işbirliği Protokolünde Türk tarafının Protokol yürürlükte olduğu müddetçe Türkiye Cumhuriyetinin yüksekokullarında, teknik okullarında ve kolejlerde okumak üzere Kırgızistan'dan gelecek bin öğrenciye bursa verme imkânının araştırılacağı ifade edilmiştir (madde 8). 06 Haziren 1992 tarihinde Bişkek'te imzalanan aynı bakanlıklar arasındaki mutabakat zaptında ise Türkiye tarafının 1992-1993 öğretim yılında başlamak üzere, Türkiye üniversitelerinde Kırgız tarafınca belirlenecek branşlarda (100'ü Milli Eğitim Bakanlığı 50'si Türk Diyanet Vakfı'nca karşılanmak üzere) 150 öğrenciye burs sağlayacağı ifade edilmiştir (Madde 7).

Türkiye ve Türkmenistan arasında, 1990-1992 yılları için kültürel değişim programı 16 Ekim 1990 yılında Aşkabat'ta imzalanmıştır. Bu programda tarafların eleman yetiştirilmesi amacı ile kültür, sanat kuruluşları arasında karşılıklı olarak öğrenci, öğretmen, uzman değişimini destekleyeceklerini ifade etmişlerdir (madde 4). 1992-1993 dönemi bilimsel değişim protokolünde ise Türk tarafının Türkmenistan Cumhuriyeti öğrencilerine her yıl 2 adet yüksek öğrenim, 3 adet lisans üstü araştırma, mastır ve doktora bursu vereceklerini ifade etmişlerdir (madde 10). İmzalanan işbirliği protokolünde 03 Şubat 1992 öğrenci değişimi prensip olarak kabul edilmiştir. Türkiye üniversitelerinde Türkmenistan tarafınca belirlenecek branşlarda (100'ü Milli Eğitim Bakanlığı 50'si Türkiye Diyanet Vakfınca karşılanmak üzere 150 öğrenciye burs sağlanacağı ifade edilmiştir (madde 12).

Türkiye ile Özbekistan arasındaki 19 Aralık 1991 tarihli Ankara 'da imzalanan eğitim, sağlık, spor ve turizm işbirliği anlaşmasında iki ülke arasında bilimsel ve teknik işbirliğinin öneminin bilinci ile bilimsel proje ve programların değişimi, mühendis değişim konusunda anlaşmışlardır. 1992-1993 eğitim öğretim yılında Özbekistan'a 2 bin adet burs kontenjanı ayrılmıştır. Ancak daha sonraki dönemlerde Özbekistan hükümeti ile ortaya çıkan sorunlar nedeni ile bir süre bu ülkeden eğitim için Türkiye'ye öğrenci gelmemiştir.

Son dönemde sadece Türk Cumhuriyetleri'nden değil akraba topluluklarından da öğrenciler Yüksek öğrenimlerin yapmak için Türkiye'ye gelmektedirler.

Sakarya Üniversitesinde Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Topluluklarına mensup toplam yüz yirmi dokuz öğrenci öğrenimlerini sürdürmektedir. Sakarya üniversitesinde öğrenimlerini sürdüren öğrencilerin otuz beş tanesi Milli Eğitim Bakanlığı aracılığı ile; on dokuz tanesi Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı aracılığı ile yetmiş beş öğrenci ise kendi imkanları ile Sakarya Üniversitesi'nde öğrenimlerini sürdürmektedirler.

Sakarya Üniversitesi'nde Türk dünyası ve akraba Topluluklarından gelerek öğrenim gören öğrencilerin on dördü doktora programına, on beşi mastır programına, yüz öğrenci ise lisans programına devam etmektedirler.

Her geçen yıl Sakarya Üniversitesi'ne Türk Cumhuriyetleri ile Türk ve Akraba Topluluklarından eğitim görmek amacı ile gelen öğrencilerin sayısı artmaktadır. Bu öğrenciler üzerinde iyi çağrışımlar yaratan bir ülke ve olumlu bir Türkiye imajı inşa etme sürecinde istendik sonuca ulaşılabilmesi için, öncelikle zihinlerde var olan Türkiye imajının ve Türkiye'nin çağrıştırdığı niteliklerin belirlenmesi gerekmektedir. Türkiye'nin ve Türklerin nasıl algılandığının belirlenmesine yönelik araştırmalar sonucunda ulaşılacak bulgular, olumlu niteliklerin öne çıkarılması ve çelişkilerin ortadan kaldırılması konusunda yardımcı olacaktır.

Bireylerin hedeflerine ulaşmalarında büyük bir rol oynayan kişilik davranış ve alışkanlık kalıplarının yaşam tarzının temeli olarak tanımlanmaktadır. Birey kendisinin ve dünyasının oluşturduğu görüşler doğrultusunda bir amaç edinir ve bu amaca ulaşmak için bir takım davranışlar ortaya koyar. İnsanın değer yarguları, ilgileri, düşünsel yetenekleri, düşleri, yeme, içme ve uyuma alışkanlıkları geliştirmiş olduğu amaçların ve

dünyası hakkındaki yerleşmiş güçlerin egemenliği altındadır. Tüm bu davranışlar kişinin yaşam tarzına göre düzenlenir. Kültürel özelliklerden dolayı ülkeler arasında farklılıklar ve benzerlikler yaşanmaktadır. Bu durum, eğitim amaçlı olarak Türk Cumhuriyetleri ile Türk ve Akraba Topluluklarından gelen öğrencilerdeki Türkiye imajını da etkileyebilmektedir.

Bireyin çeşitli kanallar vasıtası ile elde ettiği bilgi ve verilere ilişkin değerlendirmesi ve yorumu vardır. Bu kanallar arasında reklâmlar, doğal (informal) ilişkiler, içinde yaşanılan kültürel ortam ve sahip olunan önyargılar yer almaktadır. İmaj, bir kez sahip olunan ve ilelebet sürdürülen bir olgu olmayıp, her bireyin zihninde yavaş ve birikimsel olarak biçimlenen imgeler bütünüdür.

Güvenç'e göre her toplum, kendisinin dünyanın hatta evrenin merkezine koyarak, genellikle ötekileri kendisinden aşağı yerde görür, değerlendirir. Etnosantrizim (bizmerkezcilik) adı verilen evrensel eğilim, ülke imajlarını da etkiler. Bu anlamda imajlar, tarihi kökenlere dayanmakla birlikte ancak görece gerçekleri ifade ederler. İmajlar hızla oluşabilen fakat kolay değişip, silinemeyen toplumsal değer yargılarıdır. Kulaktan kulağa, kuşaktan kuşağa geçer, toplumların dilinde yaşar, yaşlanır, katmanlaşır.

İnsan dinamiği için kategorileşme kaçınılmazdır. Bu kategorilerin homojen olduğu varsayılarak, dünyayı daha kolay algılayabilmek için zihinde kategoriler ve alt kategoriler oluşturulmaktadır. Hem Müslüman, hem laik, hem Orta Doğu Ülkesi hem de cennet gibi bir tatil beldesi gibi kavramlar birbiri ile örtüşmediği için, Türkiye portresinde bir takım çelişkiler söz konusudur. Türkiye dünyadaki kategorileşmelere ait olmayan çoklu özelliklerinden ve ötekiler tarafından "ötekileştirilmiş" olduğundan, "iki arada bir ülke" karakterine bürünmüştür (Doğan, 2002:52).

Araştırmanın Genel Amacı

Sakarya Üniversitesi'ne Türk Cumhuriyetleri ile Türk ve Akraba Topluluklarından eğitim amaçlı olarak gelen öğrencilerin, Türkiye'ye yönelik önyargılarının yerini olumlu düşüncelere bırakmasının sağlanabilmesi için öncelikle halihazırda mevcut düşünce ve çağrışımların öğrenilmesi, Türkiye imajı'na dair insanların zihninde hangi

niteliklerin önem taşıdığıнын, Türkiye'yi diğer ülkelerden ayırıştırın çağrışımının neler olduğunun bilinmesi ve bu doğrultuda yapılması gerekenlerin belirlenmesidir.

Araştırmanın Yöntemi

Betimsel ve değerlendirme nitelikleri ağır basan bir **tarama araştırması** olan bu araştırma Sakarya Üniversitesi'nde öğrenim gören Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Topuluklarından gelen 100 öğrenci üzerinde gerçekleştirildi. Veriler araştırmacılar tarafından araştırmanın amaçlarına uygun olarak geliştirilen anket formu aracılığı ile toplanmıştır. Elde edilen veriler SPSS (10.0) programı aracılığı ile işlenmiş ve çözümlenmiştir. Çözümlemelerde araştırmanın amacına uygun olarak sıklık, yüzdelik ve ki kare gibi istatistiksel teknikler kullanılmıştır.

Araştırmanın Önemi Ve Gereçesi

Her geçen yıl Sakarya Üniversitesi'ne Türk Cumhuriyetleri ile Türk ve Akraba Topuluklarından eğitim görmek amacı ile gelen öğrencilerin sayısı artmaktadır. Bu öğrenciler üzerinde iyi çağrışımın yaratan bir ülke ve olumlu bir Türkiye imajı inşa etme sürecinde istendik sonuca ulaşılabilmesi için, öncelikle zihinlerde var olan Türkiye imajının ve Türkiye'nin çağrıştırdığı niteliklerin belirlenmesi gerekmektedir. Türkiye'nin ve Türklerin nasıl algılandığının belirlenmesine yönelik araştırmalar sonucunda ulaşılacak bulgular, olumlu niteliklerin öne çıkarılması ve çelişkilerin ortadan kaldırılması konusunda yardımcı olacaktır. Ayrıca bu araştırma Sakarya Üniversitesi'nde ilk olmasından dolayı önemlidir.

BÖLÜM 1: METODOLOJİ

1.1. Araştırma Konusu Ve Problemin Ortaya Konulması

İmaj bir dizi bilgilenme sürecinin sonucunda ulaşılan, bir kişi, nesne, kurum ya da ülkeye yönelik düşüncedir. İçinde yaşanan kültürel iklimden, sahip olunan önyargılara kadar elde edilen tüm bilgi ve verilerin değerlendirilmesiyle elde edilen mesajlardan oluşan imaj, yeni bilgi ve deneyimlerle birlikte zaman içinde değişime uğrayabilen dinamik bir kavramdır. Kişi, marka, kurum veya ülkelere yönelik imajlar, insanların tutum ve davranışlarını belirleyici etkiye sahiptir.

Ülke imajı, şahsi tecrübeler, ülkenin insanları, sosyal, politik ve ekonomik durumu hakkındaki güncel bilgilerle oluşmakta, ülke hakkında bilgiye sahip olunmaması halinde ise bulunduğu bölge, kıta, din gibi özelliklerle şekillenmektedir.

Türkiye, coğrafi konumu ve tarihi geçmişi dolayısıyla olumlu, olumsuz birtakım özelliklere sahiptir. Bu çelişkili tablonun ortadan kaldırılabilmesi için, öncelikle Türkiye'ye ve Türklere dair hangi özelliklerin olumlu bir imaja sahip olma potansiyeli taşıdığına, hangi özelliklerin olumsuz olarak değerlendirildiğinin belirlenmesi, yabancıların zihnindeki Türkiye çağrışımlarının bilinmesi gerekmektedir.

Bu çalışmada, eğitim amacı ile Sakarya Üniversitesi'ne Türk Cumhuriyetleri ile Türk ve Akraba Topluluklarından gelen lisans, yüksek lisans ve doktora öğrencilerindeki Türkiye imajı'nın ve imajı etkileyen değişkenlerin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Türkiye'ye ve Türklere yönelik çağrışımlar belirlenmeye çalışılmıştır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı Sakarya Üniversitesi'ne Türk Cumhuriyetleri ile Türk ve Akraba Topluluklarından eğitim amaçlı olarak gelen öğrencilerin, Türkiye'ye yönelik önyargılarının yerini olumlu düşüncelere bırakmasının sağlanabilmesi için öncelikle halihazırda mevcut düşünce ve çağrışımların öğrenilmesi, Türkiye imajı'na dair insanların zihninde hangi niteliklerin önem taşıdığına, Türkiye'yi diğer ülkelerden ayırtan çağrışımların neler olduğunun bilinmesi ve bu doğrultuda yapılması gerekenlerin belirlenmesidir.

1.3. Araştırmanın Hipotezleri

- Türk Cumhuriyetler ve Akraba Topluluklarından Sakarya Üniversitesi'ne öğrenim görmek için gelen öğrenciler Türkiye hakkında düşüncelere sahiptirler.
- Türk Cumhuriyetler ve Akraba Topluluklarından Sakarya Üniversitesi'ne öğrenim görmek için gelen öğrencilerin çoğunluğunda Türkiye'ye geldikten sonra Türkiye'ye ilişkin düşüncelerinde değişiklik oluşmuştur.
- Türk Cumhuriyetler ve Akraba Topluluklarından Sakarya Üniversitesi'ne öğrenim görmek için gelen öğrencilerin Türk toplumuna ilişkin düşünceleri Türkiye'de kaç yıl kaldığı değişkeni açısından farklılaşmaktadır.
- Türk Cumhuriyetler ve Akraba Topluluklarından Sakarya Üniversitesi'ne öğrenim görmek için gelen öğrenciler kendilerini Türk olarak tanımlamaktadırlar.
- Türk Cumhuriyetler ve Akraba Topluluklarından Sakarya Üniversitesi'ne öğrenim görmek için gelen öğrenciler öğrenimlerini tamamladıktan sonra Türkiye'de kalmak istemektedirler.
- Türk Cumhuriyetler ve Akraba Topluluklarından Sakarya Üniversitesi'ne öğrenim görmek için gelen öğrenciler öğrenimlerini tamamlayıp ülkelerine döndüklerinde Türkiye ile ilişkilerini sürdürmek istemektedirler.
- Kitle iletişim araçları ve bazı olaylar, Türk Cumhuriyetler ve Akraba Topluluklarından Sakarya Üniversitesi'ne öğrenim görmek için gelen öğrencilerin Türkiye'ye ilişkin algılarını etkilemiştir.

1.4. Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi

Her geçen yıl Sakarya Üniversitesi'ne Türk Cumhuriyetleri ile Türk ve Akraba Topluluklarından eğitim görmek amacı ile gelen öğrencilerin sayısı artmaktadır. Bu öğrenciler üzerinde iyi çağrışımlar yaratan bir ülke ve olumlu bir Türkiye imajı inşa etme sürecinde istendik sonuca ulaşılabilmesi için, öncelikle zihinlerde var olan Türkiye imajının ve Türkiye'nin çağrıştırdığı niteliklerin belirlenmesi gerekmektedir. Türkiye'nin ve Türklerin nasıl algılandığının belirlenmesine yönelik araştırmalar sonucunda ulaşılacak bulgular, olumlu niteliklerin öne çıkarılması ve çelişkilerin

ortadan kaldırılması konusunda yardımcı olacaktır. Ayrıca bu araştırma Sakarya Üniversitesi'nde ilk olmasından dolayı önemlidir.

1.5. Araştırmanın Metodu ve Teknikleri

Bu çalışmada anket ve mülakat tekniklerinden faydalanılmıştır. Yeteri sayıda sorudan oluşan anket formu Sakarya Üniversitesi'nde yükseköğrenim gören, Türk Cumhuriyetleri ile Türk ve Akraba Topluluklarından gelen öğrencilerle birlikte yüz yüze yapılan görüşmeler sonucu doldurulmuştur.

1.6. Araştırmanın Modeli

Araştırma tarama modeline uygun olarak yapılmıştır. Öncelikli olarak konu ve problem ortaya konularak hipotezler oluşturulmuş, daha sonra uygun veri toplama teknikleri kullanılıp saha araştırması yapılarak hipotezler test edilmiştir.

1.7. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini Sakarya Üniversitesi'nde eğitim gören Türk Cumhuriyetleri ile Türk ve Akraba Topluluklarından gelen 100 öğrenci oluşturmaktadır. Bu öğrencilerin nispeten azlığı ve evrenin tamamına ulaşılabilmek için ayrıca bir örneklem grubu alınmamıştır.

1.8. Araştırmanın Veri Toplama Teknikleri

Araştırma tarama modeline uygun olarak yapılmıştır. Öncelikli olarak konu ve problem ortaya konularak hipotezler oluşturulup, uygun veri toplama teknikleri kullanılıp saha araştırması yapılarak hipotezler test edilmiştir.

Araştırmanın evreni Türk Cumhuriyetleri İle Türk Ve Akraba Topluluklarından gelerek Sakarya Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrencilerden oluşmaktadır. Örnekleme, bir çalışma için seçildikleri büyük grubu (evren) temsil edebilecek şekilde, grup içerisinde belli sayıda elemandan (denek) oluşan, bir alt elemanlar grubu oluşturulması sürecidir. Ancak evrenin tümüne ulaşılabileceği varsayılarak ayrıca örneklem grubu alınmamıştır.

Araştırma betimleyici niteliktedir. Veriler anket yoluyla toplanmış. Çalışmanın teorik boyutunu oluşturmak için konuyla ilgili literatür taraması yapılmış, konunun uygulama boyutunda ise anket ve mülakat yoluyla elde edilen verilerin frekans değerleri yüzde

oranlarıyla değerlendirilmesi uygun grlmtr. Anket formunda ise hipotezleri test edilmesini sağlayacak kadar soru bulundurulması amaçlanmıştır.

BÖLÜM 2: İMAJ KAVRAMI VE TÜRKİYE İMAJI

2.1. İmaj Kavramı Ve İmajın Oluşumu

Literatürde imaj kavramına yönelik farklı tanımlar yer almaktadır. Robins imajı, bir kişi yada nesnenin görüntüsel benzeri(Robins,1999:21). Johanssen, belli bir görüş objesi ile bağlantılı olan tüm tutum, bilgi, tecrube, istek ve duyguların bütünü olarak tanımlarken; Jung'a göre imaj bir objeye yönelik düşüncedir ve bir kısmı gerçek ile diğer kısmı ise nesnenin kendisinden gelmiş olan malzeme ile örtüşmektedir (Rigel, 1993:99).

İmaj bir dizi bilgilenme sürecinin sonucunda ulaşılan imgedir. Daha açık anlatımla çeşitli kanallardan reklamlara, reklamlardan doğal ilişkilere, içinde yaşanılan kültürel iklimden, sahip olunan ön yargılara kadar elde edilen tüm bilgi ve verilerin değerlendirilmesidir (Özenç, 2002:38).

İmaj, imgeleme yoluyla zihinde canlandırılan nesne, kavram, durum ve sembollerdir. Bu yönü, imajı algıdan farklı kılmaktadır. Çünkü algı, duyu organları ile doğrudan nesnelere alınan sinyallerle zihinde oluşan görüntüleri ifade etmektedir. Fakat imaj, algı vasıtası ile elde edilerek zihinde depolanmış bilgilerin canlandırılması ile (duyu organlarından sinyal gelmeden) oluşmaktadır. İmaj, zihinde canlandırılan bir kroki, plan, kavram-durum-sembol, harita veya resimdir (Küçük Kurt,1988: 167-168). Buradan hareketle imajın oluşabilmesi için, hakkında imaj oluşacak nesneyi görmenin bir zorunluluk olmadığını söylemek mümkündür (Bakan, 2005: 11).

İmaj, bireyin çeşitli kanallar vasıtası ile elde ettiği bilgi ve verilere ilişkin değerlendirmesi, yorumudur. Bu kanallar arasında reklamlar, doğal(informal) ilişkiler, içinde yaşanılan kültürel ortam ve sahip olunan önyargılar yer almaktadır. İmaj, bir kez sahip olunan ve ilelebet sürdürülen bir olgu olmayıp, her bireyin zihninde yavaş yavaş ve birikimsel olarak biçimlenen imgeler bütünüdür (Tolunguç, 200:23).

Tolunguç (2000:23-25), imajın oluşmasını sağlayan etkenleri bilgilenme düzeyi, sahip olunan yargılar ve sunulan olanak ve hizmetler olmak üzere üç kategoride ele almaktadır. Bireyin bilgilenme düzeyi, çok farklı iletişim kanal ve süreçlerinden elde edilen bilgi ve verilerden oluşmaktadır. Kültürel etkinlikler, eş dost ve akrabaların tavsiyeleri, reklam ve tanıtım faaliyetleri, kitle iletişim araçları sayesinde elde edilen

veriler, bireyin zihninde bir süzgeçten geçerek onu belirli bir tutuma yönlendirir. Yargılar ise, bireylerin belirli bir konu, kişi yada nesnelere ilişkin değerlendirmeleridir. Bunlar, doğru da olabilir, nereden kaynaklandığının saptanması güç bir takım “sterotype” (basmakalıp fikirler) biçiminde de olabilir. Olanak ve hizmet ögesi ise, içinde bulunulan kültürel ortama, siyasal yapıya ve ekonomik koşullara kadar pek çok unsur tarafından şekillendirilmektedir. Sonuç olarak bu üç öge (bilgilenme düzeyi, yargı, olanaklar-hizmetler) algılama sürecinden geçer ve imajı oluşturur.

İmajın hem kendiliğinden oluşması, hem de oluşturulması mümkündür. Onun, başkaları tarafından oluşturulması girişimleri literatüre imagoloji, imaj makerlık gibi kavramların girmesine yol açmıştır. Günümüzde kitle iletişim araçlarının yeni yıldızlara duyduğu gereksinim ile birlikte imaj yaratıcılığı oldukça popüler ve çekici bir meslek haline gelmiştir. Kişi, kurum veya durumla ilgili hedef kitlede izlenim oluşturma çabası ile başlayan imaj yaratma, hem medya kurallarına uygun görüntü oluşturmayı hem de bu doğrultuda davranış ve düşünme biçimi geliştirmeyi içeren bir süreçtir. İmaj oluşturmaın temel hedeflerinden birisi, konuyu ve durumu bilen insan sayısının artırılması ve olumlu bilgileri yayan kanaat önderlerinin kazanılmasıdır (Peltekoğlu, 1997: 125-126).

Kültürel düzende bireyleri çevreleyen herşey bir göstergedir ve imaj yani imge de bu göstergeler çerçevesinde oluşmaktadır. Sausure, göstergenin gösteren ve gösterilen olmak üzere iki temel belirleyeni olduğunu belirtirken, Pierce ise göstergelyi, ikon belirti ve sembolik (simge) şeklinde üç bölümde tanımlamaktadır. İkon göstergede, benzerlik ilişkisinden dolayı gösterge nesnenin yerini almaktadır, belirti göstergesinde, nesnesiyle arasında nedensel ve fiziksel bağlantılar söz konusudur. Semboller ise toplumsal uzlaşma sonucu öğrenilen göstergelerdir; alışkanlık sonucuda oluşabilmektedir. Simge yani sembol nesnenin yerine geçmektedir (Yazıcı, 1997:16).

İmaj, gerçeği yeniden üretmemekte, gerçekle çakışarak, sadece gerçeğe yönelik yanılısama yaratmaktadır. İmaj bir anlamdır; sembol ise bu anlamı yaratacak bir “gösteren”dir. Duyularla algılanan bölüm gösteren, kavramsal olarak var olan bölüm ise gösterilendir. İmaj, gösteren, gösterilen ve gösterge bileşkesinden oluşup, tek noktaya ulaşmış anlamsal boyutun ifadesidir. İmaj, tamlık olarak düşünülürse, sembol tamlığa

ulaştıran bir tamamlayandır. Dolayısı ile imaj; demek isteneni yansıtırken, sembol imaja taşıyan bir gösterendir (Yazıcı, 1997:17).

Rigel (1993:99), Karşılaşılan kişinin beden dilinden, kullandığı kelimelere, taşıdığı aksesuarlara, içinde bulunduğu ortamın nesnelere kadar her şey, kişinin bir başka kişi üzerindeki imaj oluşumunda etkili olduğunu ifade eder. Bütün bu faktörlerin bileşkesi, algılayan kişinin değerlerinde bir yer bularak bu çerçeve içinde yorumlanmaktadır. Algılayanın kişisel özellikleri ve toplumsal normları ile kalıplaşmış olan yargılar, etkileşim verilerine bağlı olarak iletişimin ilk anında karar verilerek, zihninde o kişiye ait imajın oluşmasına sebep olmaktadır.

Toplum, belli anlam, değer ve kurallara sahiptir ve bunlar birbiriyle belirli bir çerçevede etkileşim içindedir. Bu etkileşimi sağlayan unsur ise , kültürdür. Kültür sayesinde toplumlar sürekli bir gelişim ve değişim göstermektedir. Birey kendisini ait olarak gördüğu toplumun ortaya koyduğu tavır, davranış ve düşünce biçimlerini öğrenip, toplumsal kültürle bişimlenerek içinde yaşadığı toplumla uyum içerisinde olmaktadır. Toplumsallaşma olgusu içerisinde varlığını devam ettirmeye çalışan insan, deneyimleriyle edindiği kendi doğal “gerçekliği” ni değil, toplumun belirlediği kalıplarla toplumsal çerçevede oluşan kültürel gerçeği yaşamaktadır. Dolayısı ile yanılısalarla yaşanan hayat, farkına vardığı gerçeği ona sanki kendi gerçeğiymiş gibi algılatmaktadır (Karaçor, 2000:10).

Reid’e göre algı bir zihin fonksiyonudur. Reid’in algı teorisi; algı eyleminin kendisi, algı eyleminin kendisinden bağımsız olan bir nesnesi ve hazırda bulunan bu nesnenin herhangi akli çıkarından uzak, sadece insanın doğal yapısından kaynaklanan inanç olmak kaydıyla üç ana unsuru barındırmaktadır (Açıkgöz, 1997:84).

Bireyin çevresi ile ilgili çözümlendiği her kültürel kod, zamanı geldiğinde kullanılmak üzere belleğe yerleşerek yaşam deneyimlerini oluşturmaktadır. Bireye gönderilecek her yeni kod, bireyin birikimi doğrultusunda çözümlenip anlamlandırılmaktadır. İmajı oluşturan göstergelerin çözümlenebilmesi ise ancak ortak gösterenleri kullanarak taraflar arasında gerçekleşebilmektedir. Yani kaynak ve alıcı arasında kurulan iletişim sürecinde, mesajın algılanıp, anlatılmak isteneni taşıyan gösterenin alıcı tarafından çözümlenebilmesi için, hem alıcı hem de kaynağın aynı kültürel koşullarda yaşaması

gerekmektedir. Dolayısı ile imaj, kendini algılayabilecek bir kitle bulabildiği ve bu kitle tarafından anlamlandırabildiği sürece güçlüdür (Yazıcı, 1997:19).

Leighton, basmakalıp yakıştırmaları, insanların diğer uluslar hakkındaki yandaşlık veya karşıtlık hislerine temel teşkil eden, bu ulusların davranışlarını yargılarken ve kendi uluslarının diğer uluslar karşısında ne yapması gerektiği konusunda karar alırken zemin olarak dayandıkları esaslar şeklinde tanımlamaktadır (Oskay,1973:327).

Oskay (1973:310), genellikle herhangi bir ulusun halkı, diğer ulusları basma kalıp tipleştirecek şekilde düşünmekte, onları basit ve aslından farklı bir şekilde zihninde resmetmekte olduğunu söyler. UNESCO tarafından uygulanan araştırmada, sosyal psikolojistlerin 1930'lardan beri kullandıkları bir teknikten yararlanmışlardır. Bu teknikte gerek ırklar gerekse uluslar konusunda basma kalıp yakıştırmalar incelenmiş olduğundan benzer yöntemi kullanmış bir çok araştırma bulunmaktadır. Fakat kamuoyu araştırma ofisi tarafından savaş yıllarında yapılmış bazı araştırmalar haricinde örnek-olay (cases) toplamada kullanılan kamuoyu araştırma tekniğinden yararlananların sayısı oldukça azdır.

İmaj aynı zamanda “daha açık bir anlatımla çeşitli kanallardan- reklamlardan doğal ilişkilere, içinde yaşanan kültürel iklimden sahip bulunulan önyargılara kadar- elde edilen bilgi ve verilerin bir değerlendirmesi olarak tanımlanmaktadır (Tolunguç, 1999:21).

Her toplum, kendisinin dünyanın hatta evrenin merkezine koyarak, genellikle ötekileri kendisinden aşağı yerde görür, değerlendirir. Etnosantrizim (bizmerkezcilik) adı verilen evrensel eğilim, ülke imajlarını da etkiler. Bu anlamda imajlar, tarihi kökenlere dayanmakla birlikte ancak görece gerçekleri ifade ederler. İmajlar hızla oluşabilen fakat kolay değişip, silinemeyen toplumsal değer yargılarıdır. Kulaktan kulağa, kuşaktan kuşağa geçer, toplumların dilinde yaşar, yaşlanır, katmanlaşır (Güvenç, 1993:293).

Yıldız'a göre (2002:24), bu tanımların hepsi okuru imajla ilgili bir resim benzetmesine götürmektedir. Nasıl ki beğenilen bir tabloda her bir fırça darbelerinin, darbe şiddetinin ve renklerin tonunun bütün tablo için bir yeri ve önemi varsa imaj da oluşum sürecinde küçük fırça darbelerine benzer ayrıntılardan oluşmaktadır. O ayrıntılar istenen sonuca zarar verici yönde olursa bu olumsuz etki genel tablo yada yansıyacaktır.

2.2. Türkiye İmajı

Tarih kitaplarında, Türkler çoğu zaman savaşçı ve askeri emperyalistler olarak tanıtılır. Bazen “Küçük Asya’nın Almanları” da denir. Günümüzde, Türklerin Müslüman oldukları için Araplara benzediği; inançlarının da demokratik olmayan İslami devletler ile aynı olduğu kanısı yaygındır. Medyalar, Türk devlet organlarıncı insan hakları ihlallerini sürekli sürekli olarak gündemde tutar, ancak bunu yaparken ne özel koşulları göz önüne alır, ne de en azından komşu ülkelerdeki durumla karşılaştırmak yoluyla nesnel olmaya çalışır (Galle,1995:10).

İnsan dinamiği için kategorileşme kaçınılmazdır. Bu kategorilerin homojen olduğu varsayılarak, dünyayı daha kolay algılayabilmek için zihinde kategoriler ve alt kategoriler oluşturulmaktadır. Hem müslüman, hem laik, hem Orta Doğu Ülkesi hem de cennet gibi bir tatil beldesi gibi kavramlar birbiri ile örtüşmediği için, Türkiye portresinde bir takım çelişkiler söz konusudur. Türkiye dünyadaki kategorileşmelere ait olmayan çoklu özelliklerinden ve ötekiler tarafından “ötekileştirilmiş” olduğundan, “iki arada bir ülke” karakterine bürünmüştür (Doğan ,2002:52).

Türkler, batılılaşmaya karar verdiklerinden bu yana, vermek istedikleri Türk imajı’nın, batıdaki Türk imajı ile çeliştiğini saptamışlar, bu çelişkiyi batının tarihi ön yargıları ile açıklamışlardır. Batılılar ise aynı çelişkiyi Türkler’in gerçeği görmek istemeyişi şeklinde yorumlamışlardır (Güvenç, 1993:294).

Özenç’e göre ülke imajı, şahsi tecrübeler, ülkenin insanları, sosyal, politik ve ekonomik durumu hakkındaki güncel bilgilerle oluşmakta, ülke hakkında bilgiye sahip olunmaması halinde ise bulunduğu bölge, kıta, din, gibi özelliklerle şekillenmektedir. İngiltere klas ve köklü, Fransa kaliteli yaşam ve etik, İtalya sitil ve çekicilik, Almanya kaliteli, güvenilir ve sağlam, İsviçre hassas ve dürüst, Japonya fonksiyonellik ve teknoloji gibi özelliklere dayalı ülke imajlarına sahiptirler.

Ülke imajının oluşmasında birden fazla unsurun rol almasının yanı sıra toplumsal kanaat haline gelmesinde ise zamen, çevre, kişisel tecrübe, başkalarının etkisi, büyük önem taşımaktadır. İmajın, sosyo-psikolojik ortamdan olumlu yada olumsuz kendini besleyip, zor yıkılır bir hal almasından dolayı yerleşmiş bir imajı değiştirmek, imaj oluşturmaktan daha zordur (Yakıcı, 2000: 38).

Son yıllarda Türkiye'nin kabuğunu kırması ve dünyaya açılması bir kısım olguları da beraberinde getirdi. Ülkemiz kimi eski, kimi yeni bir kısım realitelerle yüz yüze geldi ve kendini yeniden keşfetmeye yöneldi. Bu keşif aynı zamanda tam beş asırlık bir gecikmenin telafisinin de sinyallerini veriyordu. Çünkü batı, XV. asrın sonlarında başlayan Coğrafi Keşiflerle dünyayı keşfe çıkmış ve tanımadığı yeni bir dünyaya açılmıştı. Batılı ülkeler dünyanın dört bir yanına açılırken, Osmanlı Devleti gün geçtikçe daha da içine kapanmış, büzüldükçe büzölmüş, geriledikçe gerilemişti. Dünya ticaretinin merkezi konumunda ki Akdeniz havzasına egemen olduğu dönemde dünya ticaretinin omurgasını elinde bulunduran Osmanlı Devleti, Avrupa'nın yeni ticaret yolları arayışına girmesi ve Afrika'yı dolaşarak Hint sahillerine ulaşmanın yolunu keşfetmesi ile ticaret Akdeniz'den Atlantik'e kaydı ve dünyanın seyri değışti (Ortaylı, 1987:83).

Ortaylı, Osmanlı Devleti'nin XIX. asırdan itibaren Avrupa topraklarında gerilemesiyle birlikte Avrupa'daki Türk imajı da değışmeye başladı der. Bu asırdan itibaren Türkiye artık, askeri gücünü kaybetmiş, siyasi ve ekonomik açıdan ayakta durabilmesi için Batı'nın bastonlarına ihtiyar hale gelmiştir. Kırım savaşı ile birlikte yıkıldığını gördüğümüz o “vahşi, fakat güçlü Türk “ imajının yerini, Piyer Loti'nin roman ve hatıralarında çizdiği helim selim, cami köşesinde kaderine tevekkülle bağlanan, iyi kalpli fakat saf, hatta ahmak köylü imajının yer aldığına şahit oluyoruz. İç bunalımlarla sarsılan Türk milleti, Türk müteşebisinin büyük çapta dışa açılımı ve Türk insanının dünyanın dört bir yanına yayılmasıyla, , Türkiye'nin tanıtımı ve Türk insanının dışarıdaki imajı konusu da kamuoyumuzu daha yakından ilgilendirir hale gelmiştir.

Çünkü Türk insanının ilk kez ayak bastığı ölkelerde bile, daha önce hiç Türk görmedikleri halde Türk insanları ile ilgili bir takım kanaat sahibi oldukları görölmüştür. Üzölerek belirtelim ki bu kanaatin olumlu olduğunu söylemek mümkün değildir (Ortaylı, 1987:83).

Türk milleti, özellikle de Türkiye hakkında kökleri çok eskilere dayanan olumsuz bir kampanya yürütöldüğü bir vakiadır. Dünyanın dört bir yanında, siyasetçisi, sanatçısı, edebiyatçısı, tarihçisi, araştırmacısı vb. hemen tüm çevrelerde, “ Türk İmajı”nın olumsuz olması konusunda asırlardır insanları yanlış yönlendiren bilinçli bir şartlandırma yöntemi ile karşı karşıya olduğumuz aşıkardır (Ortaylı, 1987:84).

Güvenç'e göre olumsuz Türkiye imajı belli köklerden beslenmektedir. Bunlardan ilki, Müslümanların Hıristiyanlığı kabul etmediği gibi reddettiği inancıdır. Bu yaygın inanç, avrupadaki uluslaşma dönemiyle yeniden canlanan hıristiyan akımlarcada benimsenmiştir. İkincisi, batının teknolojisi ve ekonomisi ile dünyaya egemen olmasından sonra gelişen üstünlük duygusu ve bu duygunun doğu batı ilişkilerini olumsuz yönde etkilemesidir. Üçüncüsü, Osmanlı egemenliği altında yaşayan azınlıklarda ortaya çıkan milliyetçilik akımları ile ulusal bağımsızlık savaşlarının yarattığı Türk İmajı'dır. Sonuncusu ise Osmanlı İmparatorluğu'nun I. Dünya Savaşı'nda Almanların yanında olmasından dolayı Fransızlar ve İngilizler tarafından düşman ve barbar olarak nitelenmesidir (Güvenç, 1993:329).

Fakat bütün bunlarla birlikte, Türk Milleti hakkında bir takım olumsuz kanaatlerin oluşmasında bizden kaynaklanan nedenler olduğu da kabul etmemiz gereken bir gerçektir. Ülkemizin dış dünyadaki imajından memnun olmadığımızı her platformda gündeme getirme ihtiyacı hissediyoruz. Fakat bundan daha vahim bir durumla karşı karşıyayız. Çünkü ülkelerin imajlarının zaman içinde pek kolay değişmediğini gösteren çarpıcı bilimsel çalışmalar var. Bu araştırmalar bu konuda geç kalmış bir ülke olarak işimizin ne kadar zor olduğunu göstermektedir. “ Zararın neresinden dönülürse kardır” anlayışı ile geçte kalınmış olsa bu konuda bir şeyler yapmak ve aradaki farkı kapatmasak da azaltmak zorundayız (Ortaylı, 1987:84).

Ülkemizin dünyada yeterince tanınmaması konusunda hepimiz şikayetçiyiz. Ülkemizin veya ülkemiz insanının çoğu kere dış dünyada maruz kaldığı uygulamalardan da hoşnut değiliz.

Türkiye'nin dağlarını, ovalarını, tarihi ve turistik yerlerini tanıtan (ve elbette yapılması gerekli olan bunun gibi) ülkemize turist çekmeye yarayan çalışmaların yanında, Batı insanının zihnindeki olumsuz “Türk İmajı”nı değişmesine katkıda bulunacak veya Türkiye'nin imajını zedeleyen yaygın söylenti veya kanaatleri düzeltmeye yarayacak ciddi çalışmalar yapıldığını söylemek mümkün değildir. İnsana verdiği değer konusunda tarihteki uygulamalarıyla dünyaya örnek olan Türk Milleti'nin, günümüzde insan hakları ihlallerinin en çok yaşandığı bir ülke olarak sunulması ve bundan dolayı uluslararası platformlarda dışlanma çabaları ülkemizin ve insanımızın hiç hak etmediği bir durumdur. Bir ülkenin tanıtılması ve tanınması uluslar arası ilişkiler açısından büyük

önem arz etmektedir. Bir ülke hakkında dünya kamuoyunda oluşan olumlu veya olumsuz imaj, gerek o ülkenin dış ilişkilerinde, gerekse de o ülke insanların yurt dışı gezilerinde ve iş temaslarında doğrudan etkisini gösteren bir durumdur (Özsoy, 1998:7).

Özsoy (1998:8), bir ülkenin dünya kamuoyundaki imajının olumlu veya olumsuz olması diplomatların ikili ilişkilerinde bile etkili ve belirleyici olan bir durum olduğunu ifade eder. Ülkesi dünya kamuoyunda kötü imaja sahip olan ülkelerin diplomatları veya herhangi bir nedenle (iş teması veya turistik amaçlı bir gezi vb. sebeplerle) yurt dışına çıkan sade vatandaşlarını bile etkileyen ve onlar üzerinde suçluluk psikolojisi oluşturan bir durumdur. Devletlerde aileler gibidir. Nasıl ki ailenin herhangi bir ferdi toplumda hoş karşılanmayacak bir davranış içine girdiğinde, o ailenin diğer fertleri de bundan olumsuz etkilenip çevrelerindeki insanların tutum ve davranışlarından rahatsızlık duymaya başlarsa, aynen onun gibi devletler de, dünya kamuoyunda olumsuz karşılanacak bir kusurla anıldıkları zaman, o ülkenin vatandaşları kendi ülkelerinin dışına çıktıklarında bu tür suçluluk psikolojisinden kurtulamazlar. Böyle bir eleştiri veya suçlama haklı nedenlere dayanabileceği gibi, yanlış anlama veya kasıtlı bir kampanyaya da dayanabilir. Haksız suçlamalar çoğu sefer siyasi nedenlere dayandığı için, bu konuda da siyasi davranmak gerekir. Olumsuz imaj eğer bir yanlış anlamadan kaynaklanıyorsa, onu değiştirmek ve doğrusunu anlatmak için de fazla vakit geçirmeden devreye girmek gerekmektedir. Çünkü bir ülke, başka bir ülke için ortaya atılan idealerin doğru olup olmadığını araştırmaz, araştırma ihtiyacı hissetmez. Böyle bir iddiayı değerlendirdiğinde dış politikada bir çıkar elde edeceğini umarsa sahiplenme yoluna gider. Yok eğer böyle bir çıkarda söz konusu değilse aldırış etmez, sadece onu bir kanaat olarak zihninde tutar. Bu durum zamanla, bir başka konuda karar verme konusunda zihni bir birikim oluşturur. Olay bu açıdan bakıldığında iddiaların boyutuna bakmadan, olumsuz her iddianın bir an evvel düzeltilmeye çalışılması, kısa ve uzun vadede ortaya koyacağı sonuçlar açısından önemlidir

Dünyada en kuvvetli lobi odağını oluşturan ve finans alanındaki güçleriyle de dünya siyasetinde önemli ölçüde söz sahibi olan Museviler bile, dünyadaki imajlarının olumsuzluğundan yakınmaktadır. Etkili lobi imkanları, finans güçleri, bunun dışında dünya genelinde yayın yapan çok sayıda televizyon kanalı ve yazılı basın üzerindeki ve dünyaca ünlü haber ajanslarındaki hisseleri ile önemli bir güce sahip olan Museviler

bile, İsrail hakkındaki olumsuz imajdan şikayetçi olurlarsa, uluslar arası kamuoyu ve medya alanında hiçbir ağırlığı bulunmayan, bundan daha vahimi bu konuda yeterince duyarlılığı bile olmayan Türkiye'nin, üstelik aleyhindeki kampanyalara rağmen ne kadar başarılı olacağı da merak konusudur (Avcı ,1990:180-183).

Uzun ömürlü ve büyük imparatorluklar kurmuş olan Türk Milleti ile ilgili imajlar, tarihin akışı içinde, kimi zaman din ve yaşam biçimi farklı, ya da Türk egemenliğine karşı girişilen siyasal mücadelenin ortaya çıkardığı duygular nedeni ile dünyanın bazı yerlerinde kimi defa düşmanca olurken, kimi yerlerde de, aynı inanç içinde uzun asırlar birlikte dostça yaşamının etkisiyle, ya da bu gün aynı değer sistemini benimsemekten doğan yakınlıkla, bazen de olumlu bir seyir izlemektedir. Buradan ülkelerin birbiri ile ilgili imajlarıyla, birbirleri arasındaki tarihi ve kültürel münasebetin bir ilişkisi olduğu sonucunu çıkarmak mümkündür (Özsoy,1998:60).

Gökçe (2004:323), Türkiye artık ne 1930'ların ne 1950'lerin ne de 1980'lerin Türkiye'sidir der. Modernleşme yolunda önemli ilerlemeler kaydedilmiştir. Çağdaş düşünce yapısı ve yaşam tarzı her geçen gün biraz daha toplumumuza yerleşmektedir. Cumhuriyet döneminin, Atatürk ilke ve devrimlerinin yönlendirdiği demokratik kurum ve kuralların işlerlik kazanması ve yapısal olarak benimsenmesi toplumsal yapı özelliklerimize önemli değişiklikler getirmiştir ve getirecektir.

Türkiye'nin Doğu'daki imajı Batı'ya oranla çok iyi durumda olmasına rağmen, Türkiye'nin Doğu'yu ihmal ettiği bir vakiydir. Ülkemizin Doğu'daki olumlu imajından, harici siyasetimizde yeterince yararlanabildiğimiz söylenemez (Özsoy,1998:60).

Şunu unutmamakta yarar vardır: bir şeyi iyi tanıtılabilmek için, öncelikle tanıtılmak istenen şeyin iyi tanınmasında fayda vardır. Türkiye'yi tanıtmaya iddiasıyla hareket eden kişi veya kurumlar, eğer kendi ülkelerini tanıma konusunda yeterli değillerse, yapılan tanıtımdan randıman almak da elbette mümkün değildir (Bedrettin, 1976:VIII.)

2.3. Türkiye İmajını Etkileyen Faktörler

2.3.1. Tarihsel Faktörler

Tarihin büyük topluluklarından olan Türklerin etnik bir kimlikleri, oldukça karmaşık ve göz alıcı bir kültürleri vardır. Ama buna rağmen Braudel gibi uygarlık tarihçilerine göre,

Türklerin kendilerine özgü bir uygarlıklarının olduğundan söz edemeyiz. Uygarlık tarihçileri, Türklerin tarihteki asıl rollerinin “uygarlıklar arasında aracı olmak” olduğu konusunda birleşiyorlar. Türklerin kültürler ve dinler karşısında fanatik olmamak, her türlü uygarlığı kolayca benimseyebilmek gibi özellikleri, hem bu rollerinden kaynaklanıyor hem de bu rollerini pekiştiriyor. Uygarlıklar arasında aracı olma rolü, küçümsenecek bir rol değildir, hatta tam tersine “Türkler olmasaydı, uygarlıklar arasında etkileşim olmazdı” denebilir. Uygarlık tarihçilerinin bu görüşlerine ilave olarak Türklerin tüm tarihleri boyunca sentezcilik dışında bir yandanda kendi özgün uygarlıklarını oluşturmaya da giriştikleridir. Sürecin yönü bu doğrultudadır. Türklerin arşivcilik, askerlik gibi devlet yönetme tekniklerine, mimari, şiir, musiki, dokumacılık gibi alanlarda her zaman kendilerine özgü bir uygarlığın temellerine sahip oldukları birçok araştırmacı tarafından belirtilmektedir (Göka,2008:12).

Göka (2008:13), Türklerin kendilerine özgü bir uygarlık kurmaya yatkınlıkları, İslam’la karşılaşmalarından sonra da ayan beyan görülen bir olgu olduğunu ifade eder. Öyleki islamla ilk defa toplu olarak karşılaştıkları coğrafya olan Maveraünnehir’de İslam düşünce külliyyatına, mimarisine, müziğine Türk soylulardan çok önemli katkılar olmuştur. Türk tarihi açısından Müslüman olmanın heyecanı ile yerleşik yaşama ve uygarlığa yönelmenin ayırt edici biçimde kendini gösterdiği bu döneme “Maveraünnehir Aydınlanması” dense yeridir. Selçuklu ve Osmanlı Türkleri, İslam uygarlığına Arap, Fars, Bizans parçalarından oluşan senteze dayalı katkılar yapmışlardır. Katkılar pek doğal olarak düşünce ve bilim alanında değil, devlet yönetimi, askerlik, mimarlık ve islam sanatları alanlarındadır. O dönemdeki Türklerin misyonu yıkılmakta olan İslam dünyasını korumak ve kollamaktır. Türklerin savaşçı nitelikleri uygarlıkla ilişkileri açısından küçümsenemez. Savaşçı nitelikleridirki, onları İslam dünyasının kılıcı, koruyucusu haline getirmiştir. Gerek Selçuklu gerek Osmanlı dönemi, muhtemelen Türkler olmasaydı kaybolup gidecek olan İslam dünyasının yeniden şahlandığı, İslam uygarlığına muhteşem katkıların yapıldığı dönemler olmuştur.

Tarihi varlık olarak Türkler Haçlı Seferleri’nden sonra sahneye çıkmış, savaş anıları ile Bizans kaynakları, bu imajı pekiştirmiştir. Türk İmajı’nın ideolojik temelini, “Hiristiyan-Müslüman” ikiliği oluşturmaktadır. Tarih yazarlarına göre Türkler, doğuya ait tüm kötülükleri taşımaktadır. Tarafısızlığı ile tanınan Alman Tarihçi Himmer bile,

Rodos'un fethini anlatırken, Türkler'i, "inançsız, acımasız, elikanlı, kutsal yerlere saygısız" olarak nitelemekte, Türkler'in akrabalarını öldürme töresinden söz etmektedir (Güvenç, 1993:296).

Türk milleti tarihin o ana kadar şahit olduğu en önemli bağımsızlık mücadelesini vererek Türkiye Cumhuriyeti'ni kurmuştur. Bu bağımsızlık mücadelesi daha sonraki yıllarda dünyadaki tüm ezilen uluslara önemli bir örnek teşkil etmiş, kısa zaman zarfında dünyadaki bağımsız devletlerin sayısında da önemli artışlar kaydedilmişti (Ortaylı, 1987:83).

Bağımsızlık elbette tek başına yetmez. Devletin tanınması ve tanıtılması da gerekir. Cumhuriyetimizin kurucusu ve Türkiye'nin ilk Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Atatürk zamanında Türkiye'nin dış tanıtımı adına ortaya konan olumlu çabalar, maalesef onun ölümünden sonra uzun yıllar aynı duyarlılıkla sürdürülmemiştir.

"Bir musibet, bin nasihattan evladır" sözü, bir Türk atasözüdür. Türk kamuoyunun ve Türk Hükümetlerinin ülkemizi ve ülkemizin dış sorunlarını dünyada gerekli biçimde anlatmaya sevk eden ve bu alanda duyarlı olunmasını sağlayan en önemli itici faktör, Türk ordusunun 1974 yılında Kıbrıs'a yaptığı askeri müdahale olmuştur. O tarihe kadar Rum, Ermeni ve Yahudi lobisinin Batının büyük merkezlerinde yaptığı Türk aleyhtarı propaganda ve lobi girişimleri karşısında daha duyarlı davranıp yeterince anti propaganda çalışması yapmaya yeltenmeyen Türkiye, Türk ordusunun Ada'ya çıkışından sonra, çeşitli baskı guruplarının Batı kamuoyunu Türkiye aleyhinde harekete geçirmesinden ve bu girişimlerin zararını görmeye başlamasından sonra, artık bir şeyler yapılması gerektiği konusunda ilk kez harekete geçmeye başlamıştır (Ortaylı, 1987:83).

Kısa süre içerisinde tüm Batı'da koyu bir Yunan hayranlığı ve anlaşılması zor koyu bir Türk düşmanlığı hakim oldu. Gerek Rum ve Yunan lobisinin faaliyetleri, gerekse de Türkiye aleyhtarı diğer grupların Batılı ülkelerin başkentlerinde oluşturdukları kamuoyunu yönlendirme girişimleri kısa sürede etkisini gösterdi. Batı ülkelerinin yönetimleri Türkiye aleyhinde harekete geçtiler. Ülkemiz ise, Türkiye aleyhinde oluşan bu uluslar arası aleyhte kampanya karşısında, o güne kadar bu gibi konularda herhangi bir girişimi ve tecrübesi olmadığından, bu ani saldırı karşısında da yeterli çalışma yapamadı ve haklı olduğu konuları bile bırakın Batı'ya, dost kabul ettiği İslam ülkelerine bile yeterince anlatamadı. Bu olaylardan sonra Türk kamuoyunda ülkemizin

dışarıda tanıtımı konusu yoğun biçimde tartışılmaya başlandı. Dış ilişkiler yanında, dış kültürel ilişkilere ağırlık verilmesi konusu önem kazanmaya başladı. Bu konuda harekete geçildi. Fakat yasaların ve konuyla kuruluşların mevcut düzenlerinin yetersiz olduğu anlaşıldı. Türkiye'nin çok istemesine rağmen Avrupa ülkeleri ile ilişkilerinin istediği seviyede seyretmemesi ve nihayet 30 yıllık ümitli ısrarlı bekleyişinin ardından, 1997 yılının son günlerinde Avrupa birliğinin genişlememesi ile ilgili Lüksemburk'ta yapılan toplantıda AB kapılarının belirsiz bir tarihe kadar ülkemize kapatılması Türk batı ilişkilerinde yeni değerlendirmelerin yapılmasına neden oldu (Ortaylı, 1987:84).

AB'nin kararına Türkiye'nin yaklaşımının nasıl olması gerektiği konusunda Bakanlar Kurulun'da yapılan durum değerlendirmesinde, “ *AB Ülkelerinin bu yaklaşımının temelinde tarihi ön yargıların etkili olduğu*” şeklinde genel bir görüş ortaya konuldu. Yani Batı'nın bizi anlamakta zorlandığı ve şuuraltı ettiği bir kısım noktalar var. Bunlar ya kasıtlı biçimde üretilmekte veya yanlış anlamalar sonucu ortaya çıkmaktadır. Ama öyle yada böyle Batı insanının bakışının olumlu olduğunu söylemek mümkün değildir (Ortaylı, 1987:84).

Savaş, soykırım, işgal gibi konular imaj üzerinde olumsuz etkiler yaratmaktadır. Ermeni Soykırımı iddialarının Türkiye İmajı'na zarar vermesi de bu noktada gösterilebilecek diğer bir örnektir (Karpat ve Saran, 2002:46).

2.3.2. Kültürel Faktörler

Kültür kavramının coğrafya haritasına hiç benzemeyen bir yanı ve özelliği de onun sınırları sorunu, daha doğrusu, onun sınırlarındaki belirsizliktir. Coğrafya haritasında sınırlar esas alındığı halde, kültür haritalarında sınırlar pek kesin değildir. “Doğu Kültürü” ve “Batı Kültürü” biçiminde ikili ve geleneksel bir ayırım vardır. Fakat bu bölünmenin sınırları kesin değildir. Ortadoğu, Akdeniz ve İslam kültürleri içiçe girmiş kültür alanlarıdır. Birinin sınırları nerede biter? Öteki nerede başlar? Kestirmek, yanıtlamak kolay değildir (Güvenç, 1999:110).

Bu gün yazları torosların yüksek yaylalarına, kışları ılık akdeniz kıyılarına göçen, geçimlerini hayvancılıktan sağlayan ve geleneksel çadırlarında barınan Yörük-Türkmenlerin genel nüfusumuz içindeki yeri, ihmal edilebilecek kadar azdır. Oysa birçok nesil önce böyle değildi; göçebe Türkler, Osmanlı toprakları içinde önemli bir

oranda bulunuyorlardı. Anadoluya ilk geldikleri zamanlarda ise, Türklerin Büyük Coğunluğu göçebeydi. Göçebelikten yerleşikliğe geçiş, pekte öyle kolay ve bir anda olmadı; yıllarca asırlarca sürdü. Bu gün yerleşik düzene geçmeyi başarmış olsalar da, Türklerin yüzlerce yıllık tarihi bulunan göçebelik yaşantılarından getirdikleri alışkanlıklar, her zaman etkisini sürdürdü; zihniyet işleyişlerini ve psikolojilerini belirleyerek Türk grup davranışının önemli bir bileşeni oldu (Göka,2008:71).

Türk göçebe ruh hali, yeni arayışlara yol açan bir dinamizm içeriyor; yeniliklere ve değişime açık olmak gibi büyük bir avantaj sunuyor. Türklerin en zor dönemlerde yaptıkları hiç beklenmedik atılımlarda, yenileşme girişimlerinde göçebelik kalıntısı ruh halinin büyük bir payı var (Göka,2008:72).

Türk imajının ideolojik temelini “Hıristiyan- Müslüman” ikiliği oluşturdu. Hıristiyan İdeolojisi, “ Hıristiyan Devleti”ne sızan kafirleri yeniden doğu’ya geldikleri yere sürmek üstüne kuruldu. XIV.YY’dan sonra Türk- Arap imgeleri birbirine karışmaktadır. Batılılara göre her iki halk birbirinden ayrılmaz biçimde “Müslüman Doğu”ya aittir. Çünkü Müslüman ulus olamaz.XV. YY’dan sonra Türkler doğunun simgesi olarak görülmüş; doğuya ait bütün sıfatlarla değerler, Türk imgesine eklenerek yüklenmiştir (Güvenç, 1993:296).

Torun’a göre (2006:415), Tarih boyunca bütün toplumlar kültür değişimleri yaşamışlardır. Türk toplumu da bu değişimlerden önemli ölçüde etkilenmiştir. Devletin çöküşünü önlemek ve devamını sağlamak amacıyla, 18. yüzyılda Osmanlı İmparatorluğunda başlatılan batılılaşma çabaları, daha sonraki dönemleri de etkileyecek değişimleri ve tartışmaları beraberinde getirmiştir. Batılı devletler karşısında ayakta durmakta zorlanan Osmanlı Devleti, başta askerlik olmak üzere yönetim, eğitim, hukuk ve ekonomi gibi pek çok alanda Batı uygarlığının kurumlarını ve düşüncelerini almaya çalışmıştır. Ancak bir yandan batılı düşünce ve kurumlar alınırken, diğer yandan eski yapılar varlıklarını sürdürmüşlerdir. Bu durum, kültürde ikileşmeye yol açmış ve batılılaşma çabalarının olumsuz sonuçlarından biri olmuştur.

Önde gelen Türk tarihçilerinde Jean- Poul Roux, Türklerin tarihleri boyunca değişmeyen ortak bazı tutum ve davranışları olduğunu ifade eder. Roux’a göre Türklerin ortak tutum ve davranışları şöyledir: “ maddi ve manevi sağlamlık; yüksek onur; verilen söze sadık kalmak; ihanet edenlere karşı acımasızlık; ırkçılığın yokluğu;

çok belirgin bir askeri anlayış ve buna uygun özel nitelikler; gözüpeklik; savaşanlar arası dayanışma; üste kesin iteat; kendisinin ve başkalarının yaşamını hiçe saymak; idearecilik ve muhasebe anlayışı; arşivleme konusunda özel eğilim; toplumsal sınıfların çok güçlü bir şekilde yapılandırılmış olmasına rağmen bir sınıftan diğerine geçmede büyük kolaylık; bilim ve sanat koruyuculuğu sevgisi; büyük mimarlık başarıları; din alanında bitmek tükenmek bilmeyen bir merak ve örgütlenme çabası; hoşgörü; tasavvuf merakı ve bir tür alaycı kuşkuculuk. Zihniyet dilin yansıması (ya da dil zihniyetin yansıması) olduğuna göre, bu özelliklerin aynı zamanda Türkçenin özellikleri olduğunu söylememiz yadırganmamalıdır (Göka,2008:45).

Kuran (2004:27), XX. yüzyılda Türkiye'nin kültür değişmesini etkileyecek ana unsurun XIX. Yüzyılın ikinci yarısında Avrupa'da gelişen Pozitivizm olduğunu ifade etmektedir.

Tarih ve dil bakımından Türkiye bir Doğu (Asya) Kültürü'dür. Türk Tarihi'nin ve Türk Dili'nin kaynakları doğudadır. Türkler bin yıla yaklaşan bir süredir Anadolu'ya yerleştikleri için Ortadoğu kültür alanına girmişlerdir. Akdeniz kıyısındaki yerleşmeleriyle Akdeniz Kültürü'nün; Müslüman oldukları için İslam Kültürü'nün bir üyesi sayılırlar. Nüfusunun büyük çoğunluğunun köylerde yaşadığı ve tarım teknolojisi ile hayatını kazandığı için, Türkiye bir tarım ülkesidir. Öte yandan Avrupa Konseyine üye olan Ortak Pazar'a girmek isteyen Türkiye, ekonomik bakımdan, Batı Avrupa Kültürüne katılmaya hazırlanmaktadır (Güvenç, 1999:110).

2.3.3. Coğrafi Faktörler

“Türkiye”, Türklerin oturduğu memleket veye Türklerin yurdu demektir. Bu söz Bizans ve Latin kaynaklarında çok rastlanır. Marko Polo Anadolu'dan geçerken Anadolu'ya “Turcia Minor”, yani Küçük Türkiye demişti (Ögel,1979:20).

Türkiye, kuzeyde Karadeniz, batıda Ege Denizi, güneyde Akdeniz ile çevrili, toprakları Avrupa ve Asya kıtaları üzerinde yer alan dolayısı ile Avrupa ve Asya arasında köprü konumunda olan bir ülkedir.

Sosyolog Selcen Doğan, batı dünyasının, Türkiye'nin kültür ve yaşam tarzı olarak Avrupa'ya ait olmadığını kanıtlamak istediğinde, Ortadoğu bağlantısına dikkati çektiğini belirtmektedir. Batılı gözlerde Hümeyni ve Şeytan Ayetleri'nin ülkesi olan

İran ile Saddam'ın ve Körfez Savaşı'nın ülkesi olan Irak'la sınırları olduğu için oluşan Türkiye imajı'nın, "İran ve Irak gibi Müslüman olan Türkiye, neden bu iki ülkeden farklı olmak zorunda?" sorusuyla şekillendiğine dikkat çekmektedir (Doğan,2002:55).

Türkiye ile Yunanistan arasındaki Ege Sorunu da ülkenin jeopolitik konumundan kaynaklanan ve imajı olumsuz etkileyen diğer bir örnektir (Karpat ve Saran, 2002:46).

2.3.4. Ekonomik Faktörler

Türkiye'nin ekonomik performansının çekicilik düzeyi, enflasyonist ortam, teknoloji, bilgi ve yetişmiş insan kaynağına yönelik yetersizlikler nedeniyle düşük algılanmaktadır. Ülke ekonomisindeki gelişmeleri duyurmak üzere hazırlanan yıllıklar, faaliyet raporları, ekonomi amaçlı konferanslar, ekonomik yayımlar, ekonomik işbirliği toplantıları ve uluslar arası fuarlara katılım bu başlık kapsamında dikkat edilmesi gereken noktalardır. Ekonomi amaçlı konferanslar, ekonomik yayımlar, ekonomik işbirliği toplantılar ülkemiz ekonomisindeki gelişmelerin duyurulmasının yanı sıra Türk Markaları'nın dünyaya tanıtılması açısından da büyük önem taşımaktadır (Karpat ve Saran, 2002:46).

2.3.5. Deneyimler

Kişisel gözlemler, satın alınan ürün ve üretici firmaya, kamu ya da özel kesim çalışanlarına ilişkin deneyimler, Türkiye İmajı'nı etkileyen birincil deneyimler olarak değerlendirilebilir (Karpat ve Saran, 2002:47).

İkincil deneyimler ise Dünya medyasında yer alan olumsuz haber ve fotoğraflar, okul, aile ve medya aracılığı ile edinilen deneyimlerdir.

Genelde bir markayı bir özellikle özdeşleştirmeye eğilimli insanlar, ülkeler hakkındaki imajı çoğunlukla gündemin en üst maddesiyle sınırlandırmaktadır. Fransa denildiğinde aşk, Vietnam denildiğinde savaş, Tayland denildiğinde seks turizminin akla gelmesi ya da Mısır'ın pramitleri, Brezilya'nın karnavalı, İran'ın mollaları çağrıştırmaları, Türkiye denildiğinde ise insan hakları ihlalleri konusu üzerinde durulması bunun bir sonucudur ve basının haber seçimi de bu temele dayanmaktadır (Borça, 2002: 200).

Türkiye hem dışarda yansıttığı görüntü hem de batı tarafından algılanışı açısından çelişkilerle dolu bir imaj sergilemektedir. Zamanla Türkler de kendilerine yabancıların

yakıştırdığı sterotipleri içselleştirmiş ve neredeyse bir kısmını kabul bile etmiştir. Yabancı basında bir yandan savaş, terör, radikal islam, Kürt sorunu ve insan hakları ihlalleri ile gündeme gelen bir ülke diğer yandan güneşli, mutlu insanların denize girdiği reklam afişleri ile okuyucuların karşısına çıktığında karmaşık ve çelişik bir imaj yaratılmaktadır (Doğan, 2002:67).

BÖLÜM 3: TÜRK CUMHURİYETLERİ VE AKRABA TOPLULUKLARINDAN GELEN ÖĞRENCİLERİN TÜRKİYE’DE ÖĞRENİM GÖRMESİ İLE İLGİLİ YASAL DÜZENLEMELER

3. 1. Türk Cumhuriyetleri İle Türk Ve Akraba Topluluklarından Gelen Öğrencilerin Türkiye’de Öğrenim Görmesi İle İlgili Yasal Temeller

1991 yılından günümüze kadar olan dönemde, Türkiye ile Türk Cumhuriyetleri arasındaki ortak eğitim uygulamaları; Türkiye ile söz konusu ülkeler arasında imzalanan eğitim, bilim ve kültür alanındaki işbirliği anlaşmaları, anlaşma tutanakları, protokoller, kültürel değişim programları ve şartnameler gibi uluslar arası yasal temellere dayanmaktadır. Bu konu ile ilgili hukuksal düzenlemeler aşağıdadır (MEB, 1998:3-433):

Türkiye’de Öğrenim Gören Yabancı Uyruklu Öğrencilere İlişkin Yasa:

Türkiye’de Öğrenim Gören Yabancı Uyruklu Öğrencilere İlişkin Yasa; 14.10.1983 Tarih Ve 2922 Sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır. Bu yasa; yabancı uyruklu öğrencilerin; öğrenim görmek üzere Türkiye’ye gelişleri, öğretim kurumlarına kabulleri, ilgili kurum ve kuruluşların ve yabancı uyruklu öğrencilerin yükümlülükleri ile ilgili esasları kapsamaktadır. Ayrıca diğer kurum ve kuruluşların yükümlülükleri, yabancı uyruklu öğrencilerin yükümlülükleri vb. konulara da bu yasada yer verilmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti Tarafından Türk Cumhuriyetleri ile Türk ve Akraba Topluluklarından Gelen Öğrencilere Verilen Yükseköğrenim Bursları ile İlgili

Şartname: Şartname 04.06.1999 tarih ve 4490 sayılı Makam Onayı ile kabul edilmiştir. Bu Şartname’ye göre burslar, Türkiye’de yükseköğrenim görececek Türk Cumhuriyetleri ortaöğretim kurumu mezunları ile Türkiye’de ortaöğrenimini bitiren öğrencilere verilmektedir. Öğrenci kabulü, Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Toplulukları Sınavı (TCS) ile yapılmaktadır. Ayrıca Şartname’de burslarla ilgili genel bilgiler, adaylarda aranan nitelikler, adaylardan istenen belgeler, bursların kesinleşmesi, bursların kesilme durumları gibi konular yer almaktadır.

3.2. Türkiye'nin Türk Cumhuriyetleri ile Türk ve Akraba Topluluklarına Yönelik Eğitim Politikaları

Yirminci yüzyılın son on yılında eğitim, siyaset, ekonomi ve toplum yapılarında dünyada hızlı bir değişim süreci yaşanmıştır. Sovyetler Birliği'nin dağılması ve Doğu Bloğunun ve dolayısıyla II. Dünya Savaşı sonrası ortaya çıkan iki kutuplu sistemin sona ermesi ile uluslar arası sistemde askeri ve siyasi dengeler yeniden belirlenirken, katılımcı demokrasi, insan haklarına saygı, insan sorumluluğunun insan haklarının tamamlayıcı bir niteliği olması bilinci, serbest piyasa ekonomisi, ulusal ve uluslar arası saydamlık ve etik bu yeni oluşumun tüm dünya için geçerli temel olguları haline gelmiştir (Güvenen, 1996:6).

Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra bağımsızlığını kazanan Türk Cumhuriyetlerini ilk tanıyan ülke Türkiye olmuştur. Bölgede diplomatik temsilcilikleri ile ticaret ve ekonomi müşavirlikleri kurularak geniş çaplı bir kredi ve yardım programı başlatılmıştır. Ayrıca kültür ve sanat, din, eğitim, bilim ve teknik, sağlık, tarım ve kırsal altyapı, çevre, çalışma ve sosyal güvenlik alanlarında yoğun işbirliği içine girilmiştir (DPT, 2000:51).

Sovyetler Birliği'nin 1990'lı yılların başında dağılmasıyla ortaya çıkan yeni sürecin ardından, pek çok ülke, bu coğrafyada bağımsızlığını kazanan ülkelere yönelik politikalarını gözden geçirmiş ve yeni politikalar ortaya koymuşlardır. Bu yeni dönemde Türkiye de Türk Cumhuriyetleri ile Türk ve Akraba Topluluklarına yönelik yeni politikalar belirlemiş ve bu doğrultuda yeni işbirliği girişimlerini başlatmıştır. Bu girişimlerin ana hedefi, Türkiye'nin Türk Dünyası ile olan ilişkilerini yeniden canlandırmak ve ilişkileri süreklilik sağlayacak bir zemine oturtmaktır. Türk dış politikasındaki bu yeni oluşumların içinde kapsamlı bir eğitim girişimi de bulunmaktadır. Bir başka deyişle, eğitim alanındaki işbirliğinin geliştirilmesi, bu yeni dönemde, Türkiye'nin Türk Cumhuriyetleri ile Türk ve Akraba Topluluklarına yönelik dış politikasının önemli bir aracı olarak ele alınmaktadır. Oysa Türkiye'nin bu konudaki dış politikasının temelleri Cumhuriyetin kurulduğu ilk yıllara dayanmaktadır. (Kavak ve Başkan, 2000: 1-2).

1992-1993 öğretim döneminden itibaren uygulanmakta olan Büyük Öğrenci Projesi'nde, 1999-2000 dönemi itibariyle Türkiye'de öğrenim görenlerin sayısı 13 bine ulaşmıştır (DPT, 2000: 52)

Türkiye Cumhuriyeti'nin daha kurulduğu ilk yıllarından itibaren Atatürk'ün Anadolu dışındaki Türk dünyasındaki gelişmelere sıcak bir ilgi duyduğu ve yakından izlediği bilinmektedir. Türk dünyasının dilinin, tarihinin, kültürünün bilimsel biçimde incelenmesi ve tarihi gerçeklerin ortaya çıkarılması için gerekli önlemlerin alınması ve kurumların meydana getirilmesi, yine O'nun talimatlarıyla gerçekleştirilmiştir. Ancak Atatürk'ün ölümüyle bu çalışmaların duraksadığı da bir gerçektir.

Atatürk, 29.10.1923'de Cumhuriyeti ilan ederek Türk Devleti'nin kuruluşunu tamamlamıştır. Fakat O, bu Cumhuriyetin sürekliliği için ulusal tarihini iyi bilen, fikren, ilmen, fennen, bedenlen, kuvvetli ve yüksek seviyeli nesiller yetiştirmenin zorunlu olduğuna inanıyordu.

Bu amaçla Atatürk, aşağıda verilen sözleriyle konunun önemini vurgulamıştır (Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri II: 174)

“Ulusal bilincin ayakta kalabilmesi ve uyanık bulunması için dil ve tarih uğrunda çalışmaya mecburuz. Türk çocuğu ecdadını tanıdıkça daha büyük işler yapmak için kendinde kuvvet bulacaktır. Türk kabiliyet ve kudretinin tarihteki başarıları meydana çıktıkça, bütün Türk çocukları kendileri için lazım gelen hamle kaynağını o tarihte bulabileceklerdir.”

Atatürk'ün Cumhuriyetin onuncu yılında 29.10.1923 tarihinde söylediği şu sözler, 60 yıl sonra olacaklar için bir öngörü ve direktif niteliğindedir.

“Bugün Sovyetler Birliği dostumuzdur, komşumuzdur, müttefikimizdir. Bu dostluğa ihtiyacımız vardır. Fakat yarın ne olacağını kimse bugünden kestiremez. Tıpkı Osmanlı gibi, tıpkı Avusturya-Macaristan gibi parçalanabilir, ufalanabilir. Bugün elinde sınıksız tuttuğu milletler avuçlarından kaçabilirler. Dünya yeni bir dengeye ulaşabilir. İşte o zaman Türkiye ne yapacağını bilmelidir. Bizim bu dostumuzun idaresinde dili bir, inancı bir, özü bir kardeşlerimiz vardır. Onlara sahip çıkmaya hazır olmalıyız. Hazır olmak yalnız o günü susup beklemek değildir. Hazırlanmak lazımdır. Milletler buna nasıl hazırlanır? Manie köprülerini sağlam tutarak, dil bir köprüdür. İnanç bir köprüdür. Tarih bir köprüdür... Köklerimiz

inmeli ve olayların böldüğü tarihimizin içinde bütünleşmeliyiz. Onların (Dış Türkler'in) bize yaklaşmasını beklememeliyiz... Bizim onlara yaklaşmamız gerekli...

Atatürk'ün sağlığında yürütülen bu çalışmalar O'nun ölümüyle birlikte Sovyetler Birliği'nin parçalandığı yıllara değin uzun bir süre bir kenara bırakılmıştır.

Küreselleşme ve yeni oluşumlar sonucu 1991 yılında ortaya çıkan bu yeni durum karşısında, Hükümet Programında (25.11.1991) şu değerlendirme yapılmıştır (Başbakanlık, 1991):

Hükümetimiz, tarihsel bir yeniden yapılanma sürecinde bulunan Sovyetler Birliği ile dostluk ilişkilerine ve işbirliğine büyük önem vermektedir. Cumhuriyetlerle ilişkilerimizin geliştirilmesi de bu temel yaklaşımla uyumlu bir tutum izleyecektir. Aynı yaklaşım, Kafkasya'da komşumuz olan Cumhuriyetler ile dil ve kültür yakınlığımız bulunan Cumhuriyetlerle ilişkilerimize de egemen olacaktır.

Aynı hükümetin Türk Dünyasına yönelik politikasını yansıtmaması bakımından, dönemin Başbakanı, 30.12.1991 tarihli basın toplantısında şu noktalara dikkat çekmiştir (Başbakanlık, 1991):

Çevremizdeki belirsizlik ve istikrarsızlık kuşağını, barış, işbirliği ve refah kuşağına dönüştürmek temel hedeflerimiz arasındadır. Eski SSCB'nin dağılmasıyla Balkanlarda, Kafkasya'da ve Orta Asya'da dostluk elimizi bekleyen yeni devletler ortaya çıkmaktadır. Bu ülkelere imkanlarımız ölçüsünde yardım etmeye çalışıyoruz. Ancak bu yardımların, disiplin altına alınması, sistematize edilmesi gerekmektedir.

1991'de Dünyayı sarsan ve değiştiren devrim niteliğindeki demokratikleşme dalgasının ilk dönemi tamamlandı. Şimdi, umutlarıyla, sorunlarıyla, sürprizleriyle yeni bir döneme girilmektedir. Eskisinin yerini alacak yeni yapılar, yeni dengeler ortaya çıkmıştır. Her geçiş dönemi gibi bu dönem de istikrarsızlıklarla umut ve fırsatları içinde bir arada taşımaktadır. Bu yeni dönem Türkiye'nin önünde geniş ufuklar da açmaktadır. Bu noktada doğru adımlar atılması gereği vardır. Dış politikada atak olmak kadar, geniş tartışmalarla oluşmuş doğru açılımlarda bulunmak da önem taşımaktadır (Kavak ve Balkan, 2000: 2).

Hükümetin Orta Asya Cumhuriyetleri'ne yönelik bu politikasına paralel olarak, söz konusu ülkelere götürülecek yardımların etkin bir biçimde yönlendirilebilmesi için, yeni bir örgütlenmeye gidilmiş ve “**Ekonomik, Kültürel, Eğitim ve Teknik İşbirliği**” Başkanlığı kurulmuştur.

Bu yeni ve hızlı gelişen durumlar ışığında, Türkiye bir taraftan kendi politika ve eylem planını yaparken, öte yandan bağımsızlığını yeni kazanan ülkeler arasındaki ilişkileri de geliştirmeye başlamıştır. Nitekim, 30-31.10.1992 tarihlerinde Ankara'da **Birinci Türk Zirvesi** toplanmıştır. Zirve sonucunda, ilgili ülkelerin devlet ve hükümet başkanları, ülkeleri arasında *ortaklık geliştirme iradelerini* açıkça ortaya koymuşlar ve ülkeler arasında *ortak yarar* temelinde çeşitli alanlarda çok taraflı ve ikili işbirliğinin geliştirilmesi arzusunu bir kez daha vurgulamışlardır. Ayrıca, eğitim ve kültür alanlarındaki işbirliği çabalarını memnuniyetle karşılamışlar, uluslarının, kültürlerinin ortak yönlerini canlandırma kuvvetle desteklenmiştir (Birinci Türk Zirvesi, 1992).

Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı (ABYKP) dönemi içinde yer alan, 1992 Yılı Programı'nda (1992); bağımsızlığına yeni kavuşan ve ortak kültür bağlarımız olan toplumlarla teknik işbirliğinin geliştirilmesi gereği üzerinde durulmaktadır. 1994 Yılı Programında (1994) ise; Türk Cumhuriyetleri ile çeşitli alanlarca imzalanan anlaşma ve protokoller ile ekonomik ve ticari ilişkilerin çerçevesinin büyük ölçüde tamamlandığı, bu kapsamda çok yönlü ilişkilerin artarak devam ettiği, Türk Cumhuriyetlerine yapılan teknik yardım çalışmaları çerçevesinde tarım, ulaştırma, haberleşme, madencilik, istatistik, bankacılık, KOBİ'ler, savunma sanayi, eğitim (ortaöğretim ve yükseköğretim, turizm, sağlık, çevre, bilim, sendikacılık ve hukuk alanlarındaki çalışmaların sürdürüldüğü belirtilmektedir (DPT, 1992: 366, 1994: 48-49).

Yedinci BYKP'nda (1995); Türkiye'nin dışa açılması ve dünyaya entegrasyonu ve Türk Cumhuriyetleri ile ilişkileri çerçevesinde 1994 Yılı programında yer alan işbirliği alanlarındaki gelişmelere dikkat çekilmektedir (DPT, 1995: 69).

Sekizinci BYKP'nın “*Uzun Vadeli Gelişmenin Temel Amaçları ve Strateji 2001- 2023*” bölümünde; Türkiye'nin stratejik konumu ve bölge ülkelerine yönelik politikası çerçevesinde şu değerlendirme yapılmaktadır (DPT, 2000:24).

2001 – 2003 dönemini kapsayan uzun vadeli gelişme stratejimizin temel amacı; Atatürk'ün gösterdiği çağdaş uygarlık düzeyini aşma hedefi doğrultusunda, Küresel düzeyde etkin bir dünya devleti olmaktır. Bölgesel ve küresel düzeylerdeki kararlarda etkin söz sahipliği uzun dönemli gelişme stratejimizin nesnel amaçlarını oluşturmaktadır.

Bu bölge, Türkiye'nin gerçek konumuna gelmesi için önemli bir fırsat sunmaktadır. KKTC dahil Türk Cumhuriyetleri ile olan yakın tarihi ve kültürel bağlarımız en büyük avantajlarımızdan birisini oluşturmaktadır. Bu çerçevede, bölge ülkelerine yönelik yeni girişimlerin yapılması ve Bölgesel olarak bugüne kadar gerçekleştirilen işbirliğinde yeni aşamalara ulaşılması önem taşımaktadır.

Aynı kalkınma planında, Türkiye'nin demokratik, laik ve pazar ekonomisini kabul etmiş bir ülke olarak Türk Cumhuriyetleri açısından model ülke olma özelliğini sürdürdüğü ve aynı zamanda demokratik sisteme geçiş ve pazar ekonomisi kurumlarını yerleştirme sürecinde destek vermeye devam ettiği vurgulanmaktadır. Öte yandan, bu ülkelerle olan çok yönlü ilişkilere Sekizinci BYKP döneminde hız kazandırılacağı, kurum ve kuruluşlar arasındaki işbirliği eşgüdüm sorunlarının giderilmesine yönelik çalışmalar yapılacağı öngörülmektedir (DPT, 2000: 53).

Sekizinci BYKP'nın "*Amaçlar, İlkeler ve Politikalar*" bölümünde; eğitim alanındaki işbirliği konuları da ele alınmakta ve *Büyük Öğrenci Projesi*'nin uygulanmasına devam edileceği ve bu ülkelerle diploma denkliği konusundaki sorunların giderilmesine çalışılacağı açıkça ortaya konmaktadır (DPT, 2000: 52).

Son on yılda kalkınma planları, hükümet programları, yıllık programlar vb. temel politika belgelerinin incelenmesi, Türkiye'nin Türk Cumhuriyetleri başta olmak üzere, diğer Türk ve Akarba Topluluklarına yönelik karşılıklı yarar temeline dayalı olarak, işbirliğini geliştirme ve zenginleştirme çabası içinde olduğu görülecektir.

Bu yeni oluşum kendi içinde, istikrarsızlık ve fırsatları içinde taşımaktadır. Her alanda olduğu gibi eğitimdeki işbirliği konusunda akılcı yaklaşımlarla hareket edilmesi gerekmektedir.

3.3. Türk Cumhuriyetleri ile Türk ve Akraba Topluluklarına Yönelik Eğitim Öğretim Hizmetleri

Milli Eğitim Bakanlığı ve bazı kurum ve kuruluşlar Türk Cumhuriyetlere ve Akraba Topluluklarına yönelik aşağıdaki belirtilen hizmetleri sunmaktadırlar:

1. Kazakistan Cumhuriyeti ile işbirliği yapılarak Kazakistan'da Hoca Ahmet Yesevi Uluslar arası Türk-Kazak Üniversitesi kurulmuştur.
2. Beş Türk Cumhuriyeti ile Tacikistan'da 12 okul ve 6 Türkiye Türkçesi Eğitim Öğretim Merkezi açılmıştır, Kazakistan'ın Canbol şehrinde Türkiye Türkçesi Eğitim Öğretim Merkezi açılması çalışmalarına başlanmıştır.
3. Her yıl, Türk Cumhuriyetleri ile Türk ve Akraba Topluluklarından gelen öğretmenlere “Türk Kültürü ve Milli Eğitim Sistemini Tanıtım Seminerleri” düzenlenmektedir.
4. Türk Cumhuriyetleri ile Türk ve Akraba Topluluklarının Türkçe kitap ve eğitim araç-gereç gereksinimleri belli ölçüde karşılanmaktadır.
5. Latin Alfabesine geçme kararı alan Azerbaycan'a ders kitaplarının basımı konusunda yardımcı olunmaktadır. Azerbaycan'ın Latin Alfabesine geçmesi nedeni ile T. C. Ziraat Bankası Genel Müdürlüğü'nce 155.000 adet “Türk Dili 2, Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü'nce 150.000 adet “Türk Dili 3”, 120.000 adet “Türk Dili 4” kitabı ile Milli Eğitim Bakanlığı'nca 10.000 takım Azerbaycan Türkçe Sözlüğü bastırılmıştır.
6. Milli Eğitim Bakanlığı'nca bastırılan 120.000 adet Yeni Türkmen Alfabe kitabı Türkmenistan'a, 11.300 adet “Oku” kitabı ile ders kitaplarının basımında kullanılmak üzere 250 ton kağıt da Azerbaycan'a gönderilmiştir.
7. Türk Cumhuriyetleri ile ülkemizdeki aynı düzeydeki okullar, öğretmenler ve öğrenciler arasındaki bütünleşmeyi sağlamak, ülkelere kültürel, tarihi ve turistik değerleri tanıtmak, kitap, basılı yayın, araç-gereç konularında yardımlaşmak amacı ile “Kardeş Okul Projesi” uygulaması başlatılmıştır.

3.4. Türk Cumhuriyetleri ile Türk ve Akraba Topluluklarından Gelen Öğrencilerle İlgili Hizmet Veren Kurum ve Kuruluşlar

Türkiye ve Türk Cumhuriyetleri ile Türk ve Akraba Toplulukları arasındaki ortak eğitim projelerini uygulamakla yükümlü kurum ve kuruluşlar şunlardır. (MEB, 199:5-29)

T. C. Devlet Bakanlığı: Bakanlar Kurulunda görev alan Devlet Bakanlıklarından birisi, diğer görevleriyle birlikte, Türk Cumhuriyetleri ile Türk ve Akraba Toplulukları ile ilişkiler, bunlarla ilgili araştırma, planlama ve eşgüdümün sağlanmasından sorumludur.

Milli Eğitim Bakanlığı Yurt Dışı Eğitim Öğretim Genel Müdürlüğü: 30 Nisan 1992 gün ve 3797 sayılı “Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun” ile kurulan Yurt Dışı Eğitim Öğretim Genel Müdürlüğüne 1992/1 sayılı Bakan Emri ile Türk Dünyasına yönelik hizmetlerin eşgüdümlemesi görevi verilmiş, 1995/1 sayılı Bakan Emri ile de bu görevleri yeniden düzenlenmiştir.

Genel Müdürlük; ilgili diğer kurumlarla eşgüdüm içinde yürütülen Büyük Öğrenci Projesi çerçevesinde, Türk Cumhuriyetleri ile Türk ve Akraba Topluluklarından devlet burslusu olarak öğrenim görmek üzere Türkiye’ye gelen öğrencilere yönelik olarak aşağıdaki hizmetleri yerine getirmektedir:

1. Her yıl Ocak ayında o yıl gelecek öğrenci sayısının saptanmasıyla ilgili iş ve işlemleri yürütmek.
2. Saptanan öğrenci sayısının ülke ve topluluklara dağılımı ile ilgili işlemleri eşgüdümlenmek.
3. Öğrencilerin seçimi ile ilgili TCS’yi düzenlemek ve sınav giderlerinin Genel Müdürlük bütçesinden karşılanmasını sağlamak.
4. Türk Cumhuriyetleri ile Türk ve Akraba Topluluklarından gelecek öğrencilerin listelerini incelemek, barınacakları ve öğrenim görecekları kurumları; Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı (YÖK), Ankara Üniversitesi Dil Öğretim Merkezi (TÖMER) ve Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü (YURTKUR) ile eşgüdüm içinde belirlemek ve Türkiye’de öğrenim görmeye hak kazananların isim listelerini ilgili ülkelere bildirmek.

5. Türk Cumhuriyeti ile Türk ve Akriba Topluluklarından gelen ortaöğrenim, önlisans, lisans, yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin bilgi formlarını kontrol etmek, bilgisayar ortamına aktarmak, YÖK'ün düzenlediği listelerle karşılaştırarak eksik bilgileri tamamlayıp onaylamak, kütük defterine işlemek ve öğrenci bilgi değişikliklerini izlemek.
6. Yükseköğrenim ve ortaöğrenim öğrencilerinin burs, harçlık, öğrenim harcı, yurt, pansiyon gideri, giyim, kırtasiye, sağlık ve ikamet belgesi ödemeleri ile ilgili işlemleri yürütmek ve ödemeleri yapmak.
7. Öğrencilerin devam-devamsızlıkları, başarı-başarısızlıkları ve disiplin işlemlerini izlemek, değerlendirmek ve sonuçları ilgili kurum ve kuruluşlara bildirmek.
8. Öğrencilerin süreli (periyodik) olarak istatistiksel bilgilerine esas olan değişiklikleri hazırlamak.
9. Öğrencilerin denklik ile ilgili işlemlerini yürütmek.
10. Öğrenimleri süresince ülkelerine dönmeleri gereken öğrencilerin dönüşlerini planlamak.
11. TÖMER'de verilecek derslerin öğretim programlarını önceden saptamak, TÖMER'e bildirmek ve bu programa göre öğrencilerin öğrenimlerini sürdürmelerini sağlamak.
12. Eğitim temsilcilerinin pasaport, ikamet belgesi, şehir içi ulaşımaları, yurtiçi gezileri, çalışma programları ve toplantıları ile ilgili işlemleri yürütmek, toplantı raporlarını değerlendirmek.
13. Dışişleri Bakanlığı ve Başbakanlık kanalı ile yapılan burs başvurularını değerlendirmek.
14. Öğrencilere, öğrenim gördükleri illerde toplu taşıma kartı verilmesi ile ilgili çalışmaları yürütmek.

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı: Yükseköğretim Kurulu (YÖK), Projenin başlangıç aşamasında, Türk Cumhuriyetleri'nden yükseköğrenim görmek üzere gelecek öğrencilerin üniversitelere yerleştirilmeleri ve sorunlarının çözülebilmesi amacıyla 1992 yılında 19.554 sayılı kurul kararıyla bir "Yabancı Uyruklu Öğrenci Merkezi" (Bu günkü

adı Burslu Öğrenciler Merkezi) oluşturmuştur. Daha sonra, bu öğrenci projesiyle ilgilenmek üzere üç kurul üyesinden oluşan bir komisyon kurulmuştur.

Yukarıda verilen örgütlenme çerçevesinde Yükseköğretim Kurulu'nun yabancı öğrencilerle ilgili görevleri şunlardır (YÖK, 2000:40-46).

1. Başbakanlık Koordinasyon Kurulu ve Milli Eğitim Bakanlığı Müsteşarı'nın Başkanlığındaki Değerlendirme Kurulu'nda karar vermek üzere, ülkelere ayrılacak toplam kontenjanı ve bu kontenjanın önlisans, lisans ve lisansüstü düzeylere ve yükseköğretim kurumlarına göre dağılımlarını belirlemeye yönelik çalışmaları yapmak.
2. Milli Eğitim Bakanlığı Müsteşarı'nın Başkanlığında toplanan Değerlendirme Kurulu'nda Türk Cumhuriyetleri ile Asya ve Balkanlarda yaşayan Türk ve Akraba Topuluklarından gelecek öğrencilerin kontenjanlarının belirlenmesinden sonra kontenjanlara uygun olarak fakülte ve programların belirlenmesi için Dışişleri Bakanlığı aracılığı ile ülkelerin isteklerini saptamak.
3. Başbakanlıkta yapılan Koordinasyon Kurulu kararı ile topluluklara ayrılan kontenjanların belirlenmesinden sonra fakülte ve eğitim programlarının belirlenmesi için Dışişleri Bakanlığı kanalıyla ilgililerden görüş almak.
4. Ülkelerin gereksinimleri ve üniversitelerin olanakları göz önünde bulundurularak, kontenjanları üniversite, fakülte, enstitü, yüksekokul, meslek yüksekokulu ve konservatuarlara göre belirlemek ve Dışişleri Bakanlığı kanalıyla ülkelere bildirmek.
5. Türk Cumhuriyetlerinden; Tacikistan, Kırım, Tataristan ve Moldova'da Türkiye'de yükseköğrenim görececek öğrencileri seçmek üzere Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı'nın teknik sorumluluğunda Milli Eğitim Bakanlığı ve Yükseköğrenim Kurulu elemanlarınca sınav yapılmaktadır.
6. Sınavda kazanan öğrencileri durumlarına göre Türkçe öğrenimi görmek üzere Ankara Üniversitesi Dil Öğretim Merkezi'ne (TÖMER) yerleştirmek veya üniversitelere (fakülte, yüksekokul, meslek yüksekokulu) kayıtlarını yaptırmak.
7. Türkiye'de devlet burslusu olarak ortaöğrenimini tamamlayanların üniversitelerdeki programlara yerleştirme sınavları, ülkelerinde TCS uygulanmadığından Türk ve Akraba Topuluklarından seçici kurullarca seçilerek gelen öğrencilerden bir yıl süreyle Türkçe

eğitimlerini tamamlayanların Türkçe Düzey Belirleme Sınavları ile yerleştirme sınavlarını Türkiye’de yapmak.

8. Öğrencilerin kayıt, devam, başarı, disiplin, sağlık durumlarını Dışışleri Bakanlığı aracılığıyla ilgili ülkelere bildirmek.

9. Bursu kesilme durumunda olan ğrencileri Milli Eğitim Bakanlığı’na bildirmek.

10. Öğrencilerin sosyal etkinliklerinin artırılması, Türkiye’nin tarihi ve turistik yerlerinin gösterilmesi, toplumla bütünleşmelerinin sağlanması için alınması gereken önlemleri belirleyip üniversitelere duyurmak.

11. Mezun olan öğrencilerin kendi ülkelerindeki adreslerini belirlemek, onlarla ilişkiyi devam ettirmeye çalışmak.

12. Lisans programlarında bütün çabalarına karşın başarısız olan öğrencileri ikinci yıl sonunda kendi istekleri ve ülke temsilcilerinin uygun görüşü üzerine benzer nlisans programlarına yerleştirmek.

13. Türk Cumhuriyetleri ile Asya ve Balkanlarda yaşayan Türk ve Akraba Topluluklarından ülkemize eğitim görmek üzere burslu olarak gelen ve üniversitelerimizin meslek yüksekokullarında öğrenimlerini sürdüren ğrencilerin, “Meslek Yüksekokulları Mezunlarının Lisans ğrenimlerine Devamları Hakkında Yönetmelik” hükümlerine göre geçişlerini yapmak.

Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü: Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü’nün görevleri şunlardır:

1. Yurtlara yükseköğrenime veya TÖMER’e devam eden öğrencilerin kayıtlarını yapmak.

2. Kız ve erkek öğrencilerin ayrı binalarda kalmalarını sağlamak.

3. Yurt görevlileri aracılığıyla yurtlara giriş-çıkışların belirlenen saatte yapılmasını sağlamak.

4. Yurtlarda ders çalışmak üzere okuma odaları, kitaplık/kütüphaneler gibi hizmetleri öğrencilere sunmak.

5. Yurtlarda öğrencilere banyo ve duş olanağı sağlamak.
6. Yatak takımlarının sürekli temiz ve bakımlı olmasını sağlamak.
7. Yurtlarda öğrencilerin kişisel gereksinimlerine cevap vermek üzere hizmet veren kantin, lokanta, berber, kuaför, ayakkabı tamircisi, terzi vb. işletmelerin hizmet sunmasını sağlamak.
8. Her yurtta revir kurmak ve hizmet sunmasını sağlamak. Kapasitesi büyük ve şehir merkezinden uzakta olan yurtlarda acil durumlar için ambulansları ile hizmet otoları bulundurmak.
9. Gerekirse öğrencileri; hafta sonları ve resmi tatil günlerinde yurt yöneticilerinin izni ile geceyi yurt dışında tanıdık ve akrabalarının yanında geçirmelerine izin vermek.

Yerel Kurullar: Başbakanlık Personel ve Prensipler Genel Müdürlüğü'nün 13.03.1993 gün ve 383-3295 sayılı yazısı ile illerde yerel komisyonlar oluşturulmuştur. Bu komisyonların amacı; burslu öğrenci işlemlerini yürütmek ve onlara rehberlik yapmaktır.

Yerel Komisyonlar şu üyelerden oluşmaktadır: Vali Yardımcısı (Başkan), Milli Eğitim Müdürü, TÖMER Müdürü, Üniversite Temsilcisi, İlgili Yurt Müdürü ve Okul Müdürleri (Ortaöğretim için). Komisyonlar, iki ayda bir toplanmakta ve Milli Eğitim Bakanlığı'na rapor vermektedirler.

Türk Cumhuriyetleri İle Türk ve Akraba Topluluklarından Gelen Eğitim Temsilcilerinin Öğrencilerle İlgili Görev, Yetki ve Sorumlulukları: Türk Cumhuriyetleri İle Türk ve Akraba Topluluklarından gelen temsilcilerin çalışma esaslarını düzenlemek amacıyla bir yönerge hazırlanmış ve 10.10.1994 gün ve 13946 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı Makam Onayı ile yürürlüğe konulmuştur.

Temsilcilerin bu yönergede belirlenen öğrencilerle ilgili şu görevleri bulunmaktadır:

1. Ülkeleri ile ülkemiz arasında eğitim-öğretim konularında eşgüdümü sağlamak.
2. Öğrencilerin ülkelerine gidiş-gelişleri ile ilgili hizmetlere yardımcı olmak.
3. Öğrencilerin, eğitim ve öğrenim sorunlarını saptayıp, Milli Eğitim Bakanlığı'na yazılı olarak bildirmek.

4. Öğrencilerin YÖK'le olan sorunlarını Yurt Dışı Eğitim Öğretim Genel Müdürlüğü ile işbirliği içinde çözüme kavuşturmak.
5. Öğrencilerin ülkemize ve eğitim sistemimize uyum sağlamada karşılaştıkları güçlükleri saptayıp, Yurt Dışı Eğitim Öğretim Genel Müdürlüğü'ne bilgi vermek.
6. Öğrencileri zaman zaman ziyaret etmek, ilgililerle görüşmek.
7. Öğrencilerle ilgili kurumların işleyiş ve disiplin yönetmeliği konularında öğrencilere açıklayıcı bilgi vermek.
8. Öğrencilerin izin işlemlerinin sağlıklı yürütülmesi için gerekli önlemleri almak.
9. Disiplin işlemleri sonucu ülkesine dönmesi gereken öğrencilerin dönüş işlemlerini yapmak.
10. Öğrencilerin iâşe-ibade, burs, harçlık ve giyim konularındaki sorunlarını saptayarak Yurt Dışı Eğitim Öğretim Genel Müdürlüğü ile işbirliği yapmak.
11. Öğrencilerle ilgili yapılacak toplantılara katılmak.
12. Öğrencilerin pasaport ve ikamet vizeleri ile ilgili işlemleri yapmak.
13. Öğrencilerin sağlık işlemlerinin yürütülmesinde Yurt Dışı Eğitim Öğretim Genel Müdürlüğü'ne yardımcı olmak.

Türkçe Öğretim Merkezi (TÖMER): Burslu öğrencilerden yeterli düzeyde Türkçe bilmeyenler, Türkçe Öğretim Merkezlerinde bir yıl Türkçe öğrenimi görmektedirler. Bu eğitimin yürütüldüğü öğretim merkezleri şunlardır: Ankara Üniversitesi TÖMER, Gazi Üniversitesi TÖMER, Ege Üniversitesi TÖMER, Abant İzzet Baysal Üniversitesi TÖMER'dir.

Türk İşbirliği ve Kalkınma Ajansı Başkanlığı (TİKA): TİKA Başkanlığı, Başbakanlığa bağlı tüzel kişiliğe sahip bir kuruluştur. 27.01.1992 tarihli Resmi Gazete yayımlanan 480 Sayılı KHK. İle kurulmuştur.

Kuruluş amacı; başta Türk dilinin konuşulduğu ülkeler ve Türkiye'ye komşu ülkeler olmak üzere, gelişme yolundaki ülkelerin kalkınmalarına yardımcı olmak, bu ülkelerle

ekonomik, ticari, teknik, sosyal, kültürel ve eğitim alanlarında işbirliğine yönelik proje ve programlar geliştirmektir (Kavak ve Baskan, 2000:7).

3.5. Türk Cumhuriyetleri ile Türk ve Akraba Topluluklarından Gelen Öğrencilere İlişkin Projeler

Türk Cumhuriyetleri ile Türk ve Akraba Topluluklarından gelen öğrencilere ilişkin geliştirilen Büyük Öğrenci Projesi hakkında aşağıda bilgi verilmiştir:

Büyük Öğrenci Projesi: Türkiye, 1992-1993 öğretim yılından başlayarak, ilgili ülkelerle yapılan ikili anlaşma ya da protokoller çerçevesinde “Büyük Öğrenci Projesi” kapsamında Türk Cumhuriyetleri’nden, devlet bursu sağlayarak 10.000 öğrenci getirme projesini uygulamaya koymuştur. Başlangıçta 10.000 öğrencinin 7.000’inin yükseköğrenim, 3.000’inin de ortaöğrenim için getirilmesi hedeflenmiştir.

Projenin Amacı: Büyük Öğrenci Projesinin amacı şöyle ortaya konmuştur (T. C. Devlet Bakanlığı: 2000):

-Türk Cumhuriyetleri ile Türk ve Akraba Topluluklarının eğitim düzeyini arttırmak,

-Yetişmiş insangücü gereksinimini karşılamaya yardımcı olmak,

-Türkiye dostu genç bir kuşak yetiştirmek,

-Türk dünyasıyla kalıcı bir kardeşlik ve dostluk köprüsü kurmak.

Projenin Başlangıcı ve Kapsamı: Proje 1992-1993 öğretim yılında başlamıştır. Başlangıç aşamasında sadece 5 Türk Cumhuriyeti ile sınırlı iken izleyen yıllarda diğer Türk ve Akraba Topluluklarına da yaygınlaştırılmıştır. Yine, başlangıç aşamasında 10.000 bursun 7.000’i yükseköğretim (önlisans, lisans ve lisansüstü), 3.000’ü de ortaöğrenim için planlanmıştır. Yükseköğretim Kurulu’nun 92.19.554 sayılı kararı ile, ilgili ülkelerde birer Öğrenci Gönderme Komisyonu oluşturulması, gelecek yıllarda sınav yapılabilmesi için ÖSYM tarafından hazırlıklara başlanması ve Türkçe öğretimi için Ankara Üniversitesi Türkçe Öğretim Merkezi’nin (TÖMER) görevlendirilmesi hükme bağlanmıştır.

Büyük Öğrenci Projesi'nin; uygulanması aşamasında çeşitli sorunlarla karşı karşıya kalınmıştır. Bu sorunlar aşağıda verilmiştir:

Eşgüdüm (Koordinasyon) Sorunu: Projenin değişik bölümlerinin değişik kurumlar tarafından yürütülmesi, bu kurumlar arasında zaman zaman eşgüdüm sorununu ortaya çıkarmıştır.

Öğrenci Seçme ve Yerleştirme İşlemleri: Öğrenci seçme işlemlerinin nesnel (objektif) ölçütler çerçevesinde yürütülmesinde güçlükler vardır. Bu güçlükler, Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Toplulukları Sınavı (TCS) yapıldığı ülkelerde azalmakta ise de bu ülkeler de bile sınavı kazanan öğrencilerin yerine başkalarının gönderilmesine yönelik girişimler olmaktadır. Seçme işleminin, seçici kurul ya da yerel yetkililer tarafından yapıldığı ülkelerde bu öznel (subjektif) eğilimlerin daha yaygın olduğu vurgulanmaktadır. Konunun bir başka boyutu da, daha nitelikli öğrenci sağlamak için başvuruların artırılmasına yönelik çabaların yoğunlaştırılmasıdır. Ayrıca, öğrenci nitelikleri ile yerleştirilen programlar arasındaki tutarsızlığın da başarısızlık üzerinde etkili olduğu belirtilmektedir. Özellikle yabancı dilde öğrenim görmek isteyenlerin başarısızlığına dikkat çekilmektedir.

Türkçe Öğretiminin Yetersizliği: Öğrencilerin Türkçe hazırlık ve eğitimleri, üniversitelere bağlı Türkçe Öğretim Merkezleri aracılığı ile yürütülmektedir. Bu dil eğitiminin yetersiz kaldığı, bu yetersizliğin de söz konusu kurumlara sağlanan mali kaynak ve kadro yetersizliklerinden kaynaklandığı belirtilmektedir. Ayrıca öğrencilerin kurslara geç başladıkları ya da düzenli olarak devam etmedikleri vurgulanmaktadır. Hazırlık eğitimi aşaması için öngörülen başka bir yetersizliğin de, hazırlık programı sırasında öğrencilerin Türkiye'ye uyumlarını sağlayacak bir programın bulunmaması olduğu belirtilmektedir.

Maddi Desteğin Yetersizliği: Öğrencilere sağlanan maddi desteğin, eğitimlerini sürdürmede yeterli olmadığı, bu yetersizlik nedeniyle öğrencilerin üniversitelerine devam edemeyip burslarının kesildiği, ödemelerin zaman zaman aksadığı, bu nedenle pek çok öğrencinin çalışmak durumunda kaldıkları belirtilmektedir. Ayrıca bu sorun, projeye ilginin azalmasında ve projenin başarısı üzerinde etkili olan temel faktör olarak değerlendirilmektedir.

Barınma Koşullarının Yetersizliği: Odaların kalabalık oluşu, kültürel ve sportif etkinliklerin azlığı, rehberlik birimlerinin yetersizliği ve lisansüstü eğitim gören öğrencilerin lisans öğrencileri ile birlikte kalmaları, yurt koşullarındaki yetersizliklerle ilgili ön plana çıkan sorunlardır.

Öğrencilerin Uyum Sorunları: Öğrencilerin Türkiye koşullarına uyum sağlamada güçlük çektikleri ve bunun için kendilerine yeterli rehberlik hizmetlerinin sunulamadığı belirtilmektedir.

Başarı Oranlarının Düşüklüğü: Türk Cumhuriyetleri ile Türk ve Akraba Topuluklarından öğrenim görmek üzere ülkemize gelen öğrencilerde okul başarısızlığının yüksek olması dikkat çekicidir. Başarısızlık üzerinde etkili olan faktörler şunlardır:

-Türkçe öğretiminin yetersizliği ve yeterince Türkçe öğrenmeden eğitime başlama,

-Ülkelerin, ortaöğretim düzeylerinin farklılığı,

-Öğrenci seçiminde ortaya çıkan öznel (sübjektif) değerlendirme eğilimleri,

-Burs miktarının yetersizliği,

-Ders çalışmak için uygun olmayan barınma koşulları,

-Yeterli rehberlik desteğinin sağlanamaması.

Mezunlarla İlişkilerin Kopukluğu: Yükseköğretim Kurulu'nun 02.12.1997 tarih ve 2191 sayılı yazı ile ülkelerine dönen mezunlara iş olanakları sağlanması ve mezunlarla ilişkilerin sürdürülmesi amacıyla ilgili Devlet Bakanlığı'nın bu konuda dikkati çekilmiştir.

Aynı kurum, Başbakanlık Tanıtma Fonu Başkanlığına yazmış olduğu 13.05.1999 tarih ve 697 sayılı bir yazı ile "*Mezun Öğrenci İzleme Projesi*"ni sunmuştur. Projenin amacı; mezun olan öğrencilerle ilişkileri sürdürmek olarak belirlenmiş, bu amaçla Yükseköğretim Kurulu'nda bir büro oluşturulması hedeflenmiştir. Proje kapsamında; mezunlara, çeşitli kamu kuruluşları ile özel yayınların gönderilmesi, yıl başlarında

takvim, kalem, anahtarlık vb. armağanlar hazırlanması ve Türkiye'yi tanıtıcı video film ve kasetler gönderilmesi planlanmıştır.

İlgili Ülkelerden Kaynaklanan Sorunlar: Eğitim alanındaki işbirliği anlaşmalarının izlenmesi ve değerlendirilmesine yönelik Daimi Komisyon toplantılarında Büyük Öğrenci Projesiyle ilgili olarak gündeme gelen bazı konular ise şunlardır:

- Burs Şartnameleri'nde öngörülen koşulları taşıyan adayların seçilmesi,
- Tarafların ülkelere ayrılan kontenjanların zamanında kullanılması,
- Öğrencilerin akademik takvime uymalarının sağlanması,
- Bursu kesilen öğrencilerin tekrar gönderilmemesi,
- Öğrencilerin kayıt dondurma isteklerinin ciddi olarak incelenmesi,
- Diploma denklik işlemleri konusundaki aksaklıkların giderilmesi,
- Mezunlara istihdam olanakları sağlanması.

3.6. Sakarya Üniversitesi'ndeki Durum

Sakarya Üniversitesinde Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Topluluklarına mensup toplam yüz yirmi dokuz öğrenci öğrenimlerini sürdürmektedirler. Sakarya üniversitesinde öğrenimlerini sürdüren öğrencilerin otuz beş tanesi Milli Eğitim Bakanlığı aracılığı ile; on dokuz tanesi Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı aracılığı ile yetmiş beş öğrenci ise kendi imkanları ile Sakarya Üniversitesi'nde öğrenimlerini sürdürmektedirler.

Sakarya Üniversitesi'nde Türk dünyası ve akraba Topluluklarından gelerek öğrenim gören öğrencilerin on dördü doktora programına, on beşi mastır programına, yüz öğrenci ise lisans programına devam etmektedirler.

BÖLÜM 4: BULGULAR YORUMLAR

4.1. Bulgular ve Yorumlar

Tablo 1: Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Topluluklarından Gelen Öğrencilerin Geldikleri Ülkelere Göre Dağılımı

	Sıklık	Yüzdeler	Geçerli Yüzdeler	Toplam Yüzdeler
Afganistan	2	2,0	2,0	2,0
Almanya	3	3,0	3,0	6,0
Arnavutluk	6	6,0	6,0	12,0
Azerbaycan	12	12,0	12,0	24,0
Başkürdistan	1	1,0	1,0	25,0
Bulgaristan	14	14,0	14,0	39,0
Çin Uygur	15	15,0	15,0	54,0
Irak	3	3,0	3,0	57,0
İran	1	1,0	1,0	58,0
Kazakistan	7	7,0	7,0	65,0
Kırgızistan	2	2,0	2,0	67,0
Kırım	9	9,0	9,0	76,0
Makedonya	1	1,0	1,0	77,0
Moğolistan	5	5,0	5,0	82,0
Suriye	2	2,0	2,0	84,0
Tataristan	2	2,0	2,0	86,0
Türkmenistan	7	7,0	7,0	93,0
Yunanistan	3	3,0	3,0	96,0
Toplam	100	100,0	100,0	100,0

Araştırma kapsamında Türk Cumhuriyetleri ve akraba topluluklarından Sakarya Üniversitesi'ne öğrenim görmek için gelen 100 öğrenci ile görüşülmüştür. öğrencilerin geldikleri ülkelere baktığımızda %5 Afganistan, %3 Almanya, %6 Arnavutluk, %12 Azerbaycan, %1 Başkürdistan, %14 Bulgaristan, %3 Irak, %7 Kazakistan, %2 Kırgızistan, %9 Kırım, %1 Makedonya, %5 Moğolistan, %2 Suriye, %2 Tataristan, %7 Türkmenistan, %3 Yunanistan, %15 Çin-Uygur, %1 İran olduğunu görürüz.

Tablo 2: Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Topluluklarından Gelen Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımı

	Sıklık	Yüzdeler	Geçerli Yüzdeler	Toplam Yüzdeler
kız	24	24,0	24,0	24,0
erkek	76	76,0	76,0	76,0
Toplam	100	100,0	100,0	100,0

Araştırma kapsamında Türk Cumhuriyetleri ve akraba topluluklarından Sakarya Üniversitesi'ne öğrenim görmek için gelen öğrencilerin % 24'ü kız, % 76'sı erkektir.

Tablo 3: Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Topluluklarından Gelen Öğrencilerin Yaş'a Göre Dağılımı

	Sıklık	Yüzdeler	Geçerli Yüzdeler	Toplam Yüzdeler
<=18	4	4,0	4,0	4,0
19-20	49	49,0	49,0	53,0
21-22	26	26,0	26,0	79,0
>=23	21	21,0	21,0	21,0
Toplam	100	100,0	100,0	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 4'ü 18 yaş ve altı, % 49'u 19-20 yaş arası, % 26'sı 21-22 yaş arası, %21'i ise 23 yaş ve daha üzerindedir.

Tablo 4: Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Topluluklarından Gelen Öğrencilerin Sakarya Üniversitesi'nde Devam Ettiği Öğrenim Programına Göre Dağılımı

	Sıklık	Yüzdeler	Geçerli Yüzdeler	Toplam Yüzdeler
Ön Lisans	1	1,0	1,0	1,0
Lisans	78	78,0	78,0	79,0
Yüksek Lisans	16	16,0	16,0	95,0
Doktora	5	5,0	5,0	5,0
Toplam	100	100,0	100,0	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 1'i ön lisans, % 78'i lisans, %16 Yüksek lisans, %5'i ise doktora programlarına devam etmektedirler.

Tablo 5: Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Topluluklarından Gelen Öğrencilerin En Çok Hangi Topluluktan Arkadaşa Sahip Olduğuna Göre Dağılımı

	Sıklık	Yüzdeler	Geçerli Yüzdeler	Toplam Yüzdeler
Türkiyeden	36	36,0	36,0	36,0
Diğer Akraba Topluluklardan	64	64,0	64,0	64,0
Toplam	100	100,0	100,0	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 36'sı Türkiye'den, % 64'ü diğer akraba topluluklarından arkadaşlara sahiptir.

Türk dünyası ve akraba topluluklarından gelen öğrencilerin çoğunluğunun yine kendileri gibi diğer akraba topluluklarından gelen öğrencilerle arkadaşlık ettikleri görülmektedir. Bu durum öğrencilerin Türkiye'yi ve Türk halkını ilişkin sahip oldukları olumlu yada olumsuz yargılarının değişmesinde ve Türkiye'yi tanımalarında gerçekçi yargılara ulaşmalarında önemli bir sorun teşkil etmektedir. Bu durumun ortadan kaldırılabilmesi için ise özellikle yurtlarda kalan öğrencileri Türkiyeli öğrenciler ile bir arada kalmaları aynı odayı paylaşmaları sağlanmalıdır. Üniversitelerde bulunan öğrencilerinin danışmanlarının diğer üniversite öğrencileri ile ortak katılabilecekleri sosyal faaliyetler gibi çalışmalar gerçekleştirmelidirler.

Tablo 6: Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Topluluklarından Gelen Öğrencilerin Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Görmeye Başladığından Bu Yana En Çok Hangi Konularda Güçlük Çektiklerine Göre Dağılımı

	Sıklık	Yüzdeler	Geçerli Yüzdeler	Toplam Yüzdeler
Dil	13	13,0	13,0	13,0
Genel yaşam tarzı	27	27,0	27,0	40,0
Okul hayatına uyum	16	16,0	16,0	56,0
Derslere Uyum ve Başarı	32	32,0	32,0	88,0
Yurt hayatına uyum	9	9,0	9,0	97,0
İklime uyum	3	3,0	3,0	3,0
Toplam	100	100,0	100,0	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin Türkiye'de yaşadıkları güçlükler baktığımızda % 13'ü dil, % 27'si genel yaşam tarzı, % 16'sı okul hayatına uyum, % 32'si derslere uyum ve başarı, % 9'u Yurt hayatına uyum, % 3'ü iklime uyum konularında güçlük çekmektedirler.

Türk dünyası ve akraba topluluklarından gelen öğrencilerin çoğunluğunun derslere uyum ve başarı ile genel yaşam tarzına uyumda sorun yaşadıkları görülmektedir. Bu sonuçlar bize öğrencilerin ciddi bir biçimde oryantasyon programına ihtiyaç duyduklarını göstermektedir. Öyle ki düzenlenecek oryantasyon programının ilk aşaması öğrenciler daha ülkelerinde iken gerçekleştirilmelidir. Yapılan diğer araştırmalara bakıldığında öğrencilerin büyük bir oranının derslerde başarısız oldukları

görülmektedir. Öyle ki ülkelerinden seçilerek gelmelerine rağmen Türkiye’de karşılaştıkları bu başarısızlık öğrencilerin adaptasyonunu zorlaştırmakta ve uyum problemlerine neden teşkil etmektedir. Bu öğrenciler için dil eğitimi dışında bilimsel hazırlık programlarının düzenlenmesi bu problemin ortadan kalkmasına yada en az seviyeye inmesine neden olabilecektir.

Tablo 7: Sakarya Üniversitesi’nde Öğrenim Gören Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Topluluklarından Gelen Öğrencilerin Türkiye’de Kalma Süreleri ve “Türkiye’ye gelmeden Önce Türkiye hakkında düşünceye sahiptim” ibaresine katılımlarına Göre Dağılımı

			A8 Türkiye’ye gelmeden Önce Türkiye hakkında düşünceye sahiptim				Toplam
			Katılmıyorum	Biraz Katılıyorum	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	
SÜRE	Bir yıl ve daha az	Sayı	1	0	21	5	27
		% SÜRE	3,7%	,0%	77,8%	18,5%	100,0%
		% A8	50,0%	,0%	39,6%	13,2%	27,0%
	2-3 yıl	Sayı	1	6	26	26	59
		% SÜRE	1,7%	10,2%	44,1%	44,1%	100,0%
		% A8	50,0%	85,7%	49,1%	68,4%	59,0%
	4-5 yıl	Sayı	0	0	2	3	5
		% SÜRE	,0%	,0%	40,0%	60,0%	100,0%
		% A8	,0%	,0%	3,8%	7,9%	5,0%
	6 ve daha fazla	Sayı	0	1	4	4	9
		% SÜRE	,0%	11,1%	44,4%	44,4%	100,0%
		% A8	,0%	14,3%	7,5%	10,5%	9,0%
Toplam		Sayı	2	7	53	38	100
		% SÜRE	2,0%	7,0%	53,0%	38,0%	100,0%
		% A8	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Khi kare=14,869 df:15 p>0,05

Türkiye’ye gelmeden Önce Türkiye hakkında düşünceye sahiptim diyenlerin oranı % 2, biraz katılıyorum diyenlerin oranı % 7, katılıyorum diyenlerin oranı % 53, tamamen katılıyorum diyenlerin oranı ise %38’dir. 1 yıl ve daha az süredir Türkiye’de bulunan öğrencilerin **Türkiye’ye gelmeden Önce Türkiye hakkında düşünceye sahiptim** ibaresine katılma durumlarına baktığımızda % 3,7’si katılmadığını, % 77,8’i katıldığını, % 18,5 ‘i tamamen katıldığını ifade etmiştir. 2-3 yıldır Türkiye’de bulunan öğrencilerin **Türkiye’ye gelmeden Önce Türkiye hakkında düşünceye sahiptim** ibaresine katılma durumlarına baktığımızda % 1,7’si katılmadığını, % 10,2’si biraz

katıldığını, % 44,1'i katıldığını, % 44,1 'i tamamen katıldığını ifade etmiştir. 4-5 yıldır Türkiye'de bulunan öğrencilerin **Türkiye'ye gelmeden Önce Türkiye hakkında düşünceye sahiptim** ibaresine katılma durumlarına baktığımızda % 40,0'ı katıldığını, % 60,0 'ı tamamen katıldığını ifade etmiştir. 6 yıl ve daha fazla süredir Türkiye'de bulunan öğrencilerin **Türkiye'ye gelmeden Önce Türkiye hakkında düşünceye sahiptim** ibaresine katılma durumlarına baktığımızda % 11,1'i biraz katıldığını, % 44,4'ü katıldığını, % 44,4 'ü tamamen katıldığını ifade etmiştir.

Tablo 7'ye ilişkin ki-kare analizinde ki-kare değeri 12,306 çıkmıştır. Bulunan ki-kare değeri ile serbestlik düzeyi (df) = 9 ve $p > 0,05$ önem düzeyindeki kritik ki-kare değerleri tablosundaki değer karşılaştırılmıştır. Ki-kare değerine ilişkin anlamlılık düzeyi 0.05'ten büyük olduğundan **Türkiye'ye gelmeden Önce Türkiye hakkında düşünceye sahiptim** ve Türkiye de kalma süreleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu söylenemez.

Tablo 7'de görüldüğü gibi, öğrencilerin Türkiye de kalma süreleri ile **“Türkiye'ye gelmeden Önce Türkiye hakkında düşünceye sahiptim”** ifadesine katılma oranı ile ilgili ilişki bulunmamaktadır.

Tablo 8: Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Topluluklarından Gelen Öğrencilerin “Türkiye'deki yaşam tarzı ile ülkemdeki yaşam tarzı birbirine benzemektedir.”İbaresine Katılımlarına Göre Dağılımı

	Sıklık	Yüzdeler	Geçerli Yüzdeler	Toplam Yüzdeler
Hiç Katılmıyorum	17	17,0	17,0	17,0
Katılmıyorum	37	37,0	37,0	54,0
Biraz Katılıyorum	28	28,0	28,0	82,0
Katılıyorum	15	15,0	15,0	97,0
Tamamen Katılıyorum	3	3,0	3,0	100,0
Toplam	100	100,0	100,0	100,0

Türkiye'deki yaşam tarzı ile ülkemdeki yaşam tarzı birbirine benzemektedir ibaresine hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 17, katılmıyorum diyenlerin oranı % 37, biraz katılıyorum diyenlerin oranı % 28, katılıyorum diyenlerin oranı % 15, tamamen katılıyorum diyenlerin oranı ise %3'tür.

Türk dünyası ve akraba topluluklarından gelen öğrencilerin çoğunluğunun Türkiye’deki yaşam tarzı ile ülkelerindeki yaşam tarzlarının birbirine benzemediğini ifade ettiklerini görmekteyiz. Fakat Türkiyede kalma süreleri arttıkça öğrenciler Türkiye’deki yaşam tarzı ile ülkelerindeki yaşam tarzını birbirine benzer bulmakta oldukları görülmektedir. Bu durum öğrencilerin ülkeye, derslere uyum ve başarıda önemli bir etken teşkil etmektedir.

Tablo 9: Sakarya Üniversitesi’nde Öğrenim Gören Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Topluluklarından Gelen Öğrencilerin “Türkiye’ye geldikten sonra Türk Halkına karşı sahip olduğum yargılarda değişiklik oldu” İbaresine Katılımlarına Göre Dağılımı

	Sıklık	Yüzdeler	Geçerli Yüzdeler	Toplam Yüzdeler
Hiç Katılmıyorum	26	26,0	26,0	26,0
Katılmıyorum	11	11,0	11,0	37,0
Biraz Katılıyorum	29	29,0	29,0	66,0
Katılıyorum	27	27,0	27,0	93,0
Tamamen Katılıyorum	7	7,0	7,0	7,0
Toplam	100	100,0	100,0	100,0

Türkiye’ye geldikten sonra Türk Halkına karşı sahip olduğum yargılarda değişiklik oldu ibaresine hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 26, katılmıyorum diyenlerin oranı %11, biraz katılıyorum diyenlerin oranı % 29, katılıyorum diyenlerin oranı %27, tamamen katılıyorum diyenlerin oranı ise %7’dir.

Tablo 10: Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Topluluklarından Gelen Öğrencilerin Türkiye'de Kalma Süreleri ve "Türkiye'ye geldikten sonra Türk Halkına karşı sahip olduğum yargılarda değişiklik oldu" İbaresine Katılımlarına Göre Dağılımı

	A15 Türkiye'ye geldikten sonra Türk Halkına karşı sahip olduğum yargılarda değişiklik oldu					Toplam	
	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Biraz Katılıyorum	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum		
SÜRE Bir yıl ve daha az	SAYI	6	3	5	12	1	27
	% SÜRE	22,2%	11,1%	18,5%	44,4%	3,7%	100,0%
	% A15	23,1%	27,3%	17,2%	44,4%	14,3%	27,0%
2-3 yıl	SAYI	17	5	18	15	4	59
	% SÜRE	28,8%	8,5%	30,5%	25,4%	6,8%	100,0%
	% A15	65,4%	45,5%	62,1%	55,6%	57,1%	59,0%
4-5 yıl	SAYI	3	0	1	0	1	5
	% SÜRE	60,0%	,0%	20,0%	,0%	20,0%	100,0%
	% A15	11,5%	,0%	3,4%	,0%	14,3%	5,0%
6 ve daha fazla	SAYI	0	3	5	0	1	9
	% SÜRE	,0%	33,3%	55,6%	,0%	11,1%	100,0%
	% A15	,0%	27,3%	17,2%	,0%	14,3%	9,0%
Toplam	SAYI	26	11	29	27	7	100
	% SÜRE	26,0%	11,0%	29,0%	27,0%	7,0%	100,0%
	% A15	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Khi kare=21,987 df:12 p<0,05

1 yıl ve daha az süredir Türkiye'de bulunan öğrencilerin **Türkiye'ye geldikten sonra Türk Halkına karşı sahip olduğum yargılarda değişik oldu** ibaresine katılma durumlarına baktığımızda % 22,2'si hiç katılmadığını, % 11,1'i katılmadığını, % 18,5'i biraz katıldığını, % 44,4'ü katıldığını, % 3,7'si tamamen katıldığını ifade etmiştir. 2-3 yıldır Türkiye'de bulunan öğrencilerin **Türkiye'ye geldikten sonra Türk Halkına karşı sahip olduğum yargılarda değişik oldu** ibaresine katılma durumlarına baktığımızda % 28,8'i hiç katılmadığını, % 8,5'i katılmadığını, % 30,5'i biraz katıldığını, % 25,4'ü katıldığını, % 6,8'i tamamen katıldığını ifade etmiştir. 4-5 yıldır Türkiye'de bulunan öğrencilerin **Türkiye'ye geldikten sonra Türk Halkına karşı sahip olduğum yargılarda değişik oldu** ibaresine katılma durumlarına baktığımızda % 60,0'ı hiç katılmadığını, % 20,0'si biraz katılıyorum, %20,0'si tamamen katıldığını ifade etmiştir. 6 yıl ve daha fazla süredir Türkiye'de bulunan öğrencilerin **Türkiye'ye geldikten sonra Türk Halkına karşı sahip olduğum yargılarda değişik oldu**

ibaresine katılma durumlarına baktığımızda % 33,3'ü katılmadığını, % 55,6'sı biraz katıldığını, % 11,1'i tamamen katıldığını ifade etmiştir.

Tablo 10'a ilişkin ki-kare analizinde ki-kare değeri 21,987 çıkmıştır. Bulunan ki-kare değeri ile serbestlik düzeyi (df) = 12 ve $p > 0,05$ önem düzeyindeki kritik ki-kare değerleri tablosundaki değer karşılaştırılmıştır. Ki-kare değerine ilişkin anlamlılık düzeyi 0.05'ten küçük olduğundan **Türkiye'ye geldikten sonra Türk Halkına karşı sahip olduğum yargılarda değişik oldu** ve Türkiye de kalma süreleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu söylenebilir.

Tablo 10'da görüldüğü gibi, öğrencilerin Türkiye de kalma süreleri ile **“Türkiye'ye geldikten sonra Türk Halkına karşı sahip olduğum yargılarda değişik oldu”** ifadesine katılma oranı ile ilgili ilişki bulunmaktadır.

Tablo 11: Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Topluluklarından Gelen Öğrencilerin “Türkiye'ye geldikten sonra Türk Halkına karşı sahip olduğum yargılarda olumlu yönde değişiklik oldu” İbaresine Katılımlarına Göre Dağılımı

	Sıklık	Yüzdelik	Geçerli Yüzdelik	Toplam Yüzdelik
Hiç Katılmıyorum	7	7,0	7,1	7,1
Katılmıyorum	11	11,0	11,1	17,2
Biraz Katılıyorum	22	22,0	22,2	39,4
Katılıyorum	48	48,0	48,5	87,9
Tamamen Katılıyorum	12	12,0	12,1	12,1
Toplam	100	100,0	100,0	100,0

Türk Halkına karşı sahip olduğum yargılar olumlu yönde değişti ibaresine hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 7, katılmıyorum diyenlerin oranı %11, biraz katılıyorum diyenlerin oranı % 22, katılıyorum diyenlerin oranı %48, tamamen katılıyorum diyenlerin oranı ise %12'dir.

Tablo 12: Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Topluluklarından Gelen Öğrencilerin “Türkiye’ye geldikten sonra Türk Halkına karşı sahip olduğum yargılarda olumsuz yönde değişiklik oldu” İbaresine Katılımlarına Göre Dağılımı

	Sıklık	Yüzdelik	Geçerli Yüzdelik	Toplam Yüzdelik
Hiç Katılmıyorum	42	42,0	42,0	42,0
Katılmıyorum	33	33,0	33,0	75,0
Biraz Katılıyorum	14	14,0	14,0	89,0
Katılıyorum	9	9,0	9,0	98,0
Tamamen Katılıyorum	2	2,0	2,0	100,0
Toplam	100	100,0	100,0	100,0

Türk Halkına karşı sahip olduğum yargılar olumsuz yönde değişti ibaresine hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 42, katılmıyorum diyenlerin oranı %33, biraz katılıyorum diyenlerin oranı % 14, katılıyorum diyenlerin oranı %9, tamamen katılıyorum diyenlerin oranı ise % 2’dir.

Tablo 13: Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Topluluklarından Gelen Öğrencilerin Türkiye’de Kalma Süreleri ve Öğrenimimi Tamamladıktan Sonra Türkiye’de Kalmak İstemesine Göre Dağılımı

	A10 Öğrenimimi tamamladıktan sonra Türkiye’de kalmak isterim					Toplam	
	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Biraz Katılıyorum	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum		
SÜRE Bir yıl ve daha az	Sayı	4	3	13	5	2	27
	% SÜRE	14,8%	11,1%	48,1%	18,5%	7,4%	100,0%
	% A10	23,5%	15,0%	35,1%	31,3%	20,0%	27,0%
2-3 yıl	Sayı	9	15	21	9	5	59
	% SÜRE	15,3%	25,4%	35,6%	15,3%	8,5%	100,0%
	% A10	52,9%	75,0%	56,8%	56,3%	50,0%	59,0%
4-5 yıl	Sayı	2	2	1	0	0	5
	% SÜRE	40,0%	40,0%	20,0%	,0%	,0%	100,0%
	% A10	11,8%	10,0%	2,7%	,0%	,0%	5,0%
6 ve daha fazla	Sayı	2	0	2	2	3	9
	% SÜRE	22,2%	,0%	22,2%	22,2%	33,3%	100,0%
	% A10	11,8%	,0%	5,4%	12,5%	30,0%	9,0%
Toplam	Sayı	17	20	37	16	10	100
	% SÜRE	17,0%	20,0%	37,0%	16,0%	10,0%	100,0%
	% A10	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Khi kare=15,341 df:12 p>0,05

Öğrenimimi tamamladıktan sonra Türkiye’de kalmak isterim ibaresine hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 17, katılmıyorum diyenlerin oranı % 20, biraz

katılıyorum diyenlerin oranı % 37, katılıyorum diyenlerin oranı % 16, tamamen katılıyorum diyenlerin oranı ise %10'dur. 1 yıl ve daha az süredir Türkiye'de bulunan öğrencilerin **Öğrenimimi tamamladıktan sonra Türkiye'de kalmak isterim** ibaresine katılma durumlarına baktığımızda % 4'ü hiç katılmadığını, % 3'ü katılmadığını, % 13'ü biraz katıldığını, % 5'i katıldığını, % 2 'si tamamen katıldığını ifade etmiştir. 2-3 yıldır Türkiye'de bulunan öğrencilerin **Öğrenimimi tamamladıktan sonra Türkiye'de kalmak isterim** ibaresine katılma durumlarına baktığımızda % 9'u hiç katılmadığını, %15'i katılmadığını, % 21'i biraz katıldığını, % 9'u katıldığını, % 5'i tamamen katıldığını ifade etmiştir. 4-5 yıldır Türkiye'de bulunan öğrencilerin **Öğrenimimi tamamladıktan sonra Türkiye'de kalmak isterim** ibaresine katılma durumlarına baktığımızda % 2'si hiç katılmadığını, % 2'si katılmadığını, % 1'i biraz katıldığını ifade etmiştir. 6 yıl ve daha fazla süredir Türkiye'de bulunan öğrencilerin **Öğrenimimi tamamladıktan sonra Türkiye'de kalmak isterim** ibaresine katılma durumlarına baktığımızda % 2'si hiç katılmadığını, % 2'si biraz katıldığını, % 2'si katıldığını, % 3'ü tamamen katıldığını ifade etmiştir.

Tablo 13'e ilişkin ki-kare analizinde ki-kare değeri 15,341 çıkmıştır. Bulunan ki-kare değeri ile serbestlik düzeyi (df) = 12 ve $p > 0,05$ önem düzeyindeki kritik ki-kare değerleri tablosundaki değer karşılaştırılmıştır. Ki-kare değerine ilişkin anlamlılık düzeyi 0.05'ten büyük olduğundan **Öğrenimini tamamladıktan sonra Türkiye de kalma** ve Türkiye de kalma süreleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu söylenemez.

Tablo 13'te görüldüğü gibi, öğrencilerin Türkiye de kalma süreleri ile "**Öğrenimimi Tamamladıktan Sonra Türkiye'de Kalmak İstiyorum**" ifadesine katılma oranı ile ilgili ilişki bulunmamaktadır.

Tablo 14: Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Topluluklarından Gelen Öğrencilerin Türkiye'de Kalma Süreleri ve “Ülkeme döndükten sonra Türkiye ile olan ilişkilerimi sürdürmek isterim” İbaresine Katılımlarına Göre Dağılımı

		A11 Ülkeme döndükten sonra Türkiye ile olan ilişkilerimi sürdürmek isterim					Toplam
		Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Biraz Katılıyorum	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	
SÜRE Bir yıl ve daha az	SAYI	0	0	1	15	11	27
	% SÜRE	,0%	,0%	3,7%	55,6%	40,7%	100,0%
	% A11	,0%	,0%	9,1%	36,6%	25,0%	27,0%
2-3 yıl	SAYI	1	2	9	22	25	59
	% SÜRE	1,7%	3,4%	15,3%	37,3%	42,4%	100,0%
	% A11	50,0%	100,0%	81,8%	53,7%	56,8%	59,0%
4-5 yıl	SAYI	0	0	0	1	4	5
	% SÜRE	,0%	,0%	,0%	20,0%	80,0%	100,0%
	% A11	,0%	,0%	,0%	2,4%	9,1%	5,0%
6 ve daha fazla	SAYI	1	0	1	3	4	9
	% SÜRE	11,1%	,0%	11,1%	33,3%	44,4%	100,0%
	% A11	50,0%	,0%	9,1%	7,3%	9,1%	9,0%
Toplam	SAYI	2	2	11	41	44	100
	% SÜRE	2,0%	2,0%	11,0%	41,0%	44,0%	100,0%
	% A11	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Khi kare=12,455 df:12 p>0,05

Ülkeme döndükten sonra Türkiye ile olan ilişkilerimi sürdürmek isterim ibaresine hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 2, katılmıyorum diyenlerin oranı % 2, biraz katılıyorum diyenlerin oranı % 11, katılıyorum diyenlerin oranı % 41, tamamen katılıyorum diyenlerin oranı ise %44'tür. 1 yıl ve daha az süredir Türkiye'de bulunan öğrencilerin **Ülkeme döndükten sonra Türkiye ile olan ilişkilerimi sürdürmek isterim** ibaresine katılma durumlarına baktığımızda % 3,7'si biraz katıldığını, % 55,6'sı katıldığını, % 40,7 'si tamamen katıldığını ifade etmiştir. 2-3 yıldır Türkiye'de bulunan öğrencilerin **Ülkeme döndükten sonra Türkiye ile olan ilişkilerimi sürdürmek isterim** ibaresine katılma durumlarına baktığımızda % 1,7'si hiç katılmadığını, %3,4'ü katılmadığını, % 15,3'ü biraz katıldığını, % 37,3'ü katıldığını, % 42,4'ü tamamen katıldığını ifade etmiştir. 4-5 yıldır Türkiye'de bulunan öğrencilerin **Ülkeme döndükten sonra Türkiye ile olan ilişkilerimi sürdürmek isterim** ibaresine katılma durumlarına baktığımızda % 20,0'si katıldığını, % 80,0'i tamamen katıldığını ifade

etmiştir. 6 yıl ve daha fazla süredir Türkiye’de bulunan öğrencilerin **Ülkeme döndükten sonra Türkiye ile olan ilişkilerimi sürdürmek isterim** ibaresine katılma durumlarına baktığımızda % 11,1’i hiç katılmadığını, % 11,1’i biraz katıldığını, % 33,3’ü katıldığını % 44,4’ü tamamen katıldığını ifade etmiştir.

Tablo 14’e ilişkin ki-kare analizinde ki-kare değeri 12,455 çıkmıştır. Bulunan ki-kare değeri ile serbestlik düzeyi (df) = 12 ve $p > 0,05$ önem düzeyindeki kritik ki-kare değerleri tablosundaki değer karşılaştırılmıştır. Ki-kare değerine ilişkin anlamlılık düzeyi 0.05’ten büyük olduğundan **Ülkeme döndükten sonra Türkiye ile ilişkilerimi sürdürmek isterim** ve Türkiye de kalma süreleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu söylenemez.

Tablo 14’de görüldüğü gibi, öğrencilerin Türkiye de kalma süreleri ile “**Ülkeme Döndükten Sonra Türkiye İle İlişkilerimi Sürdürmek İsterim**” ifadesine katılma oranı ile ilgili ilişki bulunmamaktadır.

Tablo 15: Sakarya Üniversitesi’nde Öğrenim Gören Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Topluluklarından Gelen Öğrencilerin “Türkiye’de bana farklı muamele yapıldığını düşünmüyorum” İbaresine Katılımlarına Göre Dağılımı

	Sıklık	Yüzdeler	Geçerli Yüzdeler	Toplam Yüzdeler
Hiç Katılmıyorum	12	12,0	12,0	12,0
Katılmıyorum	17	17,0	17,0	29,0
Biraz Katılıyorum	20	20,0	20,0	49,0
Katılıyorum	22	22,0	22,0	71,0
Tamamen Katılıyorum	29	29,0	29,0	29,0
Toplam	100	100,0	100,0	100,0

Türkiye’de bana farklı muamele yapıldığını düşünmüyorum ibaresine hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 12, katılmıyorum diyenlerin oranı %17, biraz katılıyorum diyenlerin oranı % 20, katılıyorum diyenlerin oranı %22, tamamen katılıyorum diyenlerin oranı ise %29’dur.

Araştırma kapsamında olan öğrencilerin çoğunluğunun Türkiye’den değil de yine kendileri gibi akraba topluluklarından gelen öğrencilerden arkadaşına sahip oldukları görülmüştür. Bu durumun temel nedeni Türk Cumhuriyetleri ve Akraba topluluklarından gelen öğrencilerin genelinin barındıkları yurtlarda Türkiyeli öğrenciler ile değilde akraba topluluklarından gelen öğrencilerle barınmalarıdır. Öğrenciler

Türkiyeli öğrencilerle çok fazla muhattap olma olanağı bulamamaktadırlar ayrıca yeterince kapsamlı bir oryantasyon programı uygulanmamakta ve özellikle ilk dönemde öğrenciler ciddi uyum problemleri ile karşılaşmaktadır. Bu durum kendilerine farklı muamele yapıldığı şekilde algılanabilmektedir.

Tablo 16: Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Topluluklarından Gelen Öğrencilerin “Türkiye laik bir ülkedir” İbaresine Katılımlarına Göre Dağılımı

	Sıklık	Yüzdeler	Geçerli Yüzdeler	Toplam Yüzdeler
Hiç Katılmıyorum	2	2,0	2,0	2,0
Katılmıyorum	4	4,0	4,0	6,1
Biraz Katılıyorum	13	13,0	13,1	19,2
Katılıyorum	46	46,0	46,5	65,6
Tamamen Katılıyorum	35	35,0	35,4	35,4
Toplam	100	100,0	100,0	100,0

Türkiye laik bir ülkedir ibaresine hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 2, katılmıyorum diyenlerin oranı % 4, biraz katılıyorum diyenlerin oranı % 13, katılıyorum diyenlerin oranı %46, tamamen katılıyorum diyenlerin oranı ise %35'dir.

Tablo 17: Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Topluluklarından Gelen Öğrencilerin “Türkiye insan haklarına saygılı bir ülkedir” İbaresine Katılımlarına Göre Dağılımı

	Sıklık	Yüzdeler	Geçerli Yüzdeler	Toplam Yüzdeler
hiç önemli değil	1	1,0	1,0	1,0
önemsiz	3	3,0	3,0	4,0
biraz önemli	18	18,0	18,0	22,0
önemli	59	59,0	59,0	81,0
çok önemli	19	19,0	19,0	19,0
Toplam	100	100,0	100,0	100,0

Türkiye insan haklarına saygılı bir ülkedir ibaresine hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 1, katılmıyorum diyenlerin oranı % 8, biraz katılıyorum diyenlerin oranı % 18 katılıyorum diyenlerin oranı %59, tamamen katılıyorum diyenlerin oranı ise %19'dur.

Tablo 18: Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Topluluklarından Gelen Öğrencilerin “Türkiye modern bir ülkedir” İbaresine Katılımlarına Göre Dağılımı

	Sıklık	Yüzdeler	Geçerli Yüzdeler	Toplam Yüzdeler
hiç önemli değil	2	2,0	2,0	2,0
önemsiz	2	2,0	2,0	4,0
biraz önemli	14	14,0	14,0	18,0
önemli	61	61,0	61,0	79,0
çok önemli	21	21,0	21,0	21,0
Toplam	100	100,0	100,0	100,0

Türkiye modern bir ülkedir ibaresine hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 2, katılmıyorum diyenlerin oranı % 2, biraz katılıyorum diyenlerin oranı % 14 katılıyorum diyenlerin oranı %61, tamamen katılıyorum diyenlerin oranı ise %21'dur.

Tablo 19: Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Topluluklarından Gelen Öğrencilerin “Türkiye güvenli bir ülkedir” İbaresine Katılımlarına Göre Dağılımı

	Sıklık	Yüzdeler	Geçerli Yüzdeler	Toplam Yüzdeler
Hiç Katılmıyorum	2	2,0	2,0	2,0
Katılmıyorum	6	6,0	6,0	8,0
Biraz Katılıyorum	27	27,0	27,0	35,0
Katılıyorum	39	39,0	39,0	74,0
Tamamen Katılıyorum	26	26,0	26,0	26,0
Toplam	100	100,0	100,0	100,0

Türkiye güvenli bir ülkedir ibaresine hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 2, katılmıyorum diyenlerin oranı % 2, biraz katılıyorum diyenlerin oranı % 14 katılıyorum diyenlerin oranı %61, tamamen katılıyorum diyenlerin oranı ise %21'dur.

Tablo 20: Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Topluluklarından Gelen Öğrencilerin “Türkiye pahalı bir ülkedir” İbaresine Katılımlarına Göre Dağılımı

	Sıklık	Yüzdeler	Geçerli Yüzdeler	Toplam Yüzdeler
Hiç Katılmıyorum	5	5,0	5,0	5,0
Katılmıyorum	10	10,0	10,0	15,0
Biraz Katılıyorum	33	33,0	33,0	48,0
Katılıyorum	29	29,0	29,0	77,0
Tamamen Katılıyorum	23	23,0	23,0	100,0
Toplam	100	100,0	100,0	100,0

Türkiye pahalı bir ülkedir ibaresine hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 5, katılmıyorum diyenlerin oranı % 10, biraz katılıyorum diyenlerin oranı % 33, katılıyorum diyenlerin oranı % 29, tamamen katılıyorum diyenlerin oranı ise % 23'dir.

Araştırma kapsamında olan öğrencilerin çoğunluğu Türkiye'nin pahalı bir ülke olduğunu ifade ettikleri görülmektedir. Özellikle burs karşılığı gelen öğrencilerin burslarında artışların çok düşük bir oranda olması maddi anlamda öğrenciler zorlamaktadır ve bu durum Türkiye'nin pahalı olmasını düşüncelerine neden olabilecek önemli bir problemdir.

Tablo 21: Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Topluluklarından Gelen Öğrencilerin “Türkler mert insanlardır” İbaresine Katılımlarına Göre Dağılımı

	Sıklık	Yüzdeler	Geçerli Yüzdeler	Toplam Yüzdeler
Hiç Katılmıyorum	2	2,0	2,0	2,0
Biraz Katılıyorum	18	18,0	18,0	20,0
Katılıyorum	46	46,0	46,0	66,0
Tamamen Katılıyorum	34	34,0	34,0	100,0
Toplam	100	100,0	100,0	100,0

Türkler mert insanlardır ibaresine hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 2, biraz katılıyorum diyenlerin oranı % 17, katılıyorum diyenlerin oranı % 46, tamamen katılıyorum diyenlerin oranı ise % 34'dir.

Tablo 22: Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Topluluklarından Gelen Öğrencilerin “Türkler geleneklerine bağlıdır” İbaresine Katılımlarına Göre Dağılımı

	Sıklık	Yüzdeler	Geçerli Yüzdeler	Toplam Yüzdeler
Hiç Katılmıyorum	2	2,0	2,0	2,0
Katılmıyorum	4	4,0	4,0	6,0
Biraz Katılıyorum	9	9,0	9,0	15,0
Katılıyorum	51	51,0	51,0	66,0
Tamamen Katılıyorum	34	34,0	34,0	34,0
Toplam	100	100,0	100,0	100,0

Türkler geleneklerine bağlıdır ibaresine hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 2, katılmıyorum diyenlerin oranı % 4, biraz katılıyorum diyenlerin oranı % 9, katılıyorum diyenlerin oranı % 51, tamamen katılıyorum diyenlerin oranı ise % 34'tür.

Tablo 23: Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Topluluklarından Gelen Öğrencilerin “Türkler misafirperverdir” İbaresine Katılımlarına Göre Dağılımı

	Sıklık	Yüzdeler	Geçerli Yüzdeler	Toplam Yüzdeler
Hiç Katılmıyorum	2	2,0	2,0	2,0
Katılmıyorum	3	3,0	3,0	5,0
Biraz Katılıyorum	8	8,0	8,0	13,0
Katılıyorum	51	51,0	51,0	64,0
Tamamen Katılıyorum	36	36,0	36,0	36,0
Toplam	100	100,0	100,0	100,0

Türkler misafirperverdir ibaresine hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 2, katılmıyorum diyenlerin oranı % 3, biraz katılıyorum diyenlerin oranı % 8, katılıyorum diyenlerin oranı % 51, tamamen katılıyorum diyenlerin oranı ise % 36'dır.

Tablo 24: Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Topluluklarından Gelen Öğrencilerin “Türkler inatçıdır “İbaresine Katılımlarına Göre Dağılımı

	Sıklık	Yüzdeler	Geçerli Yüzdeler	Toplam Yüzdeler
Hiç Katılmıyorum	15	15,0	15,0	15,0
Katılmıyorum	16	16,0	16,0	31,0
Biraz Katılıyorum	37	37,0	37,0	68,0
Katılıyorum	25	25,0	25,0	93,0
Tamamen Katılıyorum	7	7,0	7,0	7,0
Toplam	100	100,0	100,0	100,0

Türkler inatçıdır ibaresine hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 15, katılmıyorum diyenlerin oranı % 16, biraz katılıyorum diyenlerin oranı % 37, katılıyorum diyenlerin oranı % 25, tamamen katılıyorum diyenlerin oranı ise % 7'dir

Tablo 25: Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Topluluklarından Gelen Öğrencilerin “Türkler kincidir “İbaresine Katılımlarına Göre Dağılımı

	Sıklık	Yüzdeler	Geçerli Yüzdeler	Toplam Yüzdeler
Hiç Katılmıyorum	24	24,0	24,0	24,0
Katılmıyorum	25	25,0	25,0	49,0
Biraz Katılıyorum	34	34,0	34,0	83,0
Katılıyorum	15	15,0	15,0	98,0
Tamamen Katılıyorum	2	2,0	2,0	2,0
Toplam	100	100,0	100,0	100,0

Türkler kincidir ibaresine hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 24, katılmıyorum diyenlerin oranı % 25, biraz katılıyorum diyenlerin oranı % 34, katılıyorum diyenlerin oranı % 15, tamamen katılıyorum diyenlerin oranı ise % 2'dir.

Tablo 26: Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Topluluklarından Gelen Öğrencilerin “Türkler bencildir” İbaresine Katılımlarına Göre Dağılımı

	Sıklık	Yüzdeler	Geçerli Yüzdeler	Toplam Yüzdeler
Hiç Katılmıyorum	37	37,0	37,0	37,0
Katılmıyorum	31	31,0	31,0	68,0
Biraz Katılıyorum	24	24,0	24,0	92,0
Katılıyorum	7	7,0	7,0	99,0
Tamamen Katılıyorum	1	1,0	1,0	100,0
Toplam	100	100,0	100,0	100,0

Türkler bencildir ibaresine hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 37, katılmıyorum diyenlerin oranı % 31, biraz katılıyorum diyenlerin oranı % 24, katılıyorum diyenlerin oranı % 7, tamamen katılıyorum diyenlerin oranı ise % 1'dir.

Tablo 27: Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Topluluklarından Gelen Öğrencilerin “Türkler acımasızdır” İbaresine Katılımlarına Göre Dağılımı

	Sıklık	Yüzdeler	Geçerli Yüzdeler	Toplam Yüzdeler
Hiç Katılmıyorum	39	39,0	39,0	39,0
Katılmıyorum	32	32,0	32,0	71,0
Biraz Katılıyorum	22	22,0	22,0	93,0
Katılıyorum	4	4,0	4,0	97,0
Tamamen Katılıyorum	3	3,0	3,0	100,0
Toplam	100	100,0	100,0	100,0

Türkler acımasızdır ibaresine hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 39, katılmıyorum diyenlerin oranı % 32, biraz katılıyorum diyenlerin oranı % 22, katılıyorum diyenlerin oranı % 4, tamamen katılıyorum diyenlerin oranı ise % 3'dir.

Tablo 28: Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Topluluklarından Gelen Öğrencilerin “Türkler güvenilir insanlardır” İbaresine Katılımlarına Göre Dağılımı

	Sıklık	Yüzdeler	Geçerli Yüzdeler	Toplam Yüzdeler
Katılmıyorum	5	5,0	5,0	5,0
Biraz Katılıyorum	14	14,0	14,0	19,0
Katılıyorum	52	52,0	52,0	71,0
Tamamen Katılıyorum	29	29,0	29,0	29,0
Toplam	100	100,0	100,0	100,0

Türkler güvenilir insanlardır ibaresine katılmıyorum diyenlerin oranı % 5, biraz katılıyorum diyenlerin oranı % 14, katılıyorum diyenlerin oranı % 52, tamamen katılıyorum diyenlerin oranı ise % 29'dur.

Tablo 29: Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Topluluklarından Gelen Öğrencilerin “Türkler yardımseverdir” İbaresine Katılımlarına Göre Dağılımı

	Sıklık	Yüzdeler	Geçerli Yüzdeler	Toplam Yüzdeler
Katılmıyorum	1	1,0	1,0	1,0
Biraz Katılıyorum	8	8,0	8,0	9,0
Katılıyorum	55	55,0	55,0	64,0
Tamamen Katılıyorum	36	36,0	36,0	36,0
Toplam	100	100,0	100,0	100,0

Türkler yardımseverdir ibaresine katılmıyorum diyenlerin oranı % 1, biraz katılıyorum diyenlerin oranı % 8, katılıyorum diyenlerin oranı % 55, tamamen katılıyorum diyenlerin oranı ise % 36'tir.

Tablo 30: Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Topluluklarından Gelen Öğrencilerin “Türkler çalışkandır” İbaresine Katılımlarına Göre Dağılımı

	Sıklık	Yüzdeler	Geçerli Yüzdeler	Toplam Yüzdeler
Katılmıyorum	3	3,0	3,0	3,0
Biraz Katılıyorum	12	12,0	12,0	15,0
Katılıyorum	56	56,0	56,0	71,0
Tamamen Katılıyorum	29	29,0	29,0	29,0
Toplam	100	100,0	100,0	100,0

Türkler çalışkandır ibaresine katılmıyorum diyenlerin oranı % 3, biraz katılıyorum

diyenlerin oranı % 12, katılıyorum diyenlerin oranı % 56, tamamen katılıyorum diyenlerin oranı ise % 29'dir.

Tablo 31: Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Topluluklarından Gelen Öğrencilerin "Türkler kahraman ve cesurdur" İbaresine Katılımlarına Göre Dağılımı

	Sıklık	Yüzdeler	Geçerli Yüzdeler	Toplam Yüzdeler
Biraz Katılıyorum	14	14,0	14,0	14,0
Katılıyorum	53	53,0	53,0	67,0
Tamamen Katılıyorum	33	33,0	33,0	33,0
Toplam	100	100,0	100,0	100,0

Türkler kahraman ve cesurdur ibaresine biraz katılıyorum diyenlerin oranı % 14, katılıyorum diyenlerin oranı % 53, tamamen katılıyorum diyenlerin oranı ise % 33'tür.

Tablo 32: Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Topluluklarından Gelen Öğrencilerin "Türkler merhametlidir" İbaresine Katılımlarına Göre Dağılımı

	Sıklık	Yüzdeler	Geçerli Yüzdeler	Toplam Yüzdeler
Katılmıyorum	2	2,0	2,0	2,0
Biraz Katılıyorum	12	12,0	12,0	14,0
Katılıyorum	54	54,0	54,0	68,0
Tamamen Katılıyorum	32	32,0	32,0	32,0
Toplam	100	100,0	100,0	100,0

Türkler merhametlidir ibaresine katılmıyorum diyenlerin oranı % 2, biraz katılıyorum diyenlerin oranı % 12, katılıyorum diyenlerin oranı % 54, tamamen katılıyorum diyenlerin oranı ise % 32'dir.

Tablo 33: Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Topluluklarından Gelen Öğrencilerin “Türkler hoşgörülüdür” İbaresine Katılımlarına Göre Dağılımı

	Sıklık	Yüzdeler	Geçerli Yüzdeler	Toplam Yüzdeler
Katılmıyorum	2	2,0	2,0	2,0
Biraz Katılıyorum	15	15,0	15,0	17,0
Katılıyorum	53	53,0	53,0	70,0
Tamamen Katılıyorum	30	30,0	30,0	30,0
Toplam	100	100,0	100,0	100,0

Türkler hoşgörülüdür ibaresine katılmıyorum diyenlerin oranı % 2, biraz katılıyorum diyenlerin oranı % 15, katılıyorum diyenlerin oranı % 53, tamamen katılıyorum diyenlerin oranı ise % 30'dur.

Tablo 34: Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Topluluklarından Gelen Öğrencilerin “Türklerde aile kavramı önemlidir” İbaresine Katılımlarına Göre Dağılımı

	Sıklık	Yüzdeler	Geçerli Yüzdeler	Toplam Yüzdeler
Hiç Katılmıyorum	1	1,0	1,0	1,0
Biraz Katılıyorum	11	11,0	11,0	12,0
Katılıyorum	55	55,0	55,0	67,0
Tamamen Katılıyorum	33	33,0	33,0	33,0
Toplam	100	100,0	100,0	100,0

Türklerde aile kavramı önemlidir ibaresine hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 1'i, katılmıyorum diyenlerin oranı % 1, biraz katılıyorum diyenlerin oranı % 11, katılıyorum diyenlerin oranı % 55, tamamen katılıyorum diyenlerin oranı ise % 33'dür.

Tablo 35: Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Topluluklarından Gelen Öğrencilerin “Türkler demoktrattır” İbaresine Katılımlarına Göre Dağılımı

	Sıklık	Yüzdelerik	Geçerli Yüzdelerik	Toplam Yüzdelerik
Hiç Katılmıyorum	3	3,0	3,0	3,0
Katılmıyorum	3	3,0	3,0	6,0
Biraz Katılıyorum	13	13,0	13,0	19,0
Katılıyorum	51	51,0	51,0	70,0
Tamamen Katılıyorum	30	30,0	30,0	30,0
Toplam	100	100,0	100,0	100,0

Türkler demoktrattır ibaresine hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 3, katılmıyorum diyenlerin oranı % 3, biraz katılıyorum diyenlerin oranı % 13, katılıyorum diyenlerin oranı % 51, tamamen katılıyorum diyenlerin oranı ise % 30'dur.

Tablo 36: Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Topluluklarından Gelen Öğrencilerin “Türkler zengin bir kültüre sahiptir” İbaresine Katılımlarına Göre Dağılımı

	Sıklık	Yüzdelerik	Geçerli Yüzdelerik	Toplam Yüzdelerik
Katılmıyorum	5	5,0	5,0	5,0
Biraz Katılıyorum	7	7,0	7,0	12,0
Katılıyorum	42	42,0	42,0	54,0
Tamamen Katılıyorum	46	46,0	46,0	46,0
Toplam	100	100,0	100,0	100,0

Türkler zengin bir kültüre sahiptir ibaresine katılmıyorum diyenlerin oranı % 5, biraz katılıyorum diyenlerin oranı % 7, katılıyorum diyenlerin oranı % 42, tamamen katılıyorum diyenlerin oranı ise % 46'dır.

Tablo 37: Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Topluluklarından Gelen Öğrencilerin “Türkler kültürel özelliklerini kaybetmektedir” İbaresine Katılımlarına Göre Dağılımı

	Sıklık	Yüzdelerik	Geçerli Yüzdelerik	Toplam Yüzdelerik
Katılmıyorum	5	5,0	5,0	5,0
Biraz Katılıyorum	7	7,0	7,0	12,0
Katılıyorum	42	42,0	42,0	54,0
Tamamen Katılıyorum	46	46,0	46,0	46,0
Toplam	100	100,0	100,0	100,0

Türkler kültürel özelliklerini kaybetmektedir ibaresine hiç katılmıyorum diyenlerin oranı % 2, katılmıyorum diyenlerin oranı % 2, biraz katılıyorum diyenlerin oranı % 27, katılıyorum diyenlerin oranı ise % 24 tamamen katılıyorum diyenlerin oranı % 39'dur.

Tablo 38: Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Topluluklarından Gelen Öğrencilerin Türkiye'ye Dair Algılamalarını Etkilemede "Televizyonun" Önemine İlişkin Düşünceleri

	Sıklık	Yüzdeler	Geçerli Yüzdeler	Toplam Yüzdeler
önemsiz	3	3,0	3,0	3,0
biraz önemli	9	9,0	9,0	12,0
önemli	37	37,0	37,0	49,0
çok önemli	51	51,0	51,0	51,0
Toplam	100	100,0	100,0	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin **Türkiye'ye dair algılamalarını etkilemede kitle iletişim araçlarından televizyonun** önemsiz olduğunu düşünenlerin oranı % 3, biraz önemli olduğunu düşünenlerin oranı % 9, önemli olduğunu düşünenlerin oranı % 37, çok önemli olduğunu düşünenlerin oranı ise % 51'dir.

Tablo 39: Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Topluluklarından Gelen Öğrencilerin Türkiye'ye Dair Algılamalarını Etkilemede "İnternetin" Önemine İlişkin Düşünceleri

	Sıklık	Yüzdeler	Geçerli Yüzdeler	Toplam Yüzdeler
önemsiz	3	3,0	3,0	3,0
biraz önemli	8	8,0	8,0	11,0
önemli	39	39,0	39,0	50,0
çok önemli	50	50,0	50,0	50,0
Toplam	100	100,0	100,0	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin **Türkiye'ye dair algılamalarını etkilemede kitle iletişim araçlarından internetin** önemsiz olduğunu düşünenlerin oranı % 3, biraz önemli olduğunu düşünenlerin oranı % 8, önemli olduğunu düşünenlerin oranı % 39, çok önemli olduğunu düşünenlerin oranı ise % 50'dir.

Tablo 40: Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Topluluklarından Gelen Öğrencilerin Türkiye'ye Dair Algılamalarını Etkilemede "Gazetenin" Öneme İlişkin Düşünceleri

	Sıklık	Yüzdeler	Geçerli Yüzdeler	Toplam Yüzdeler
hiç önemli değil	6	6,0	6,0	6,0
önemsiz	10	10,0	10,0	16,0
biraz önemli	17	17,0	17,0	33,0
önemli	41	41,0	41,0	74,0
çok önemli	26	26,0	26,0	100,0
Toplam	100	100,0	100,0	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin Türkiye'ye dair algılamalarını etkilemede kitle iletişim araçlarından gazetenin hiç önemli olmadığını düşünenlerin oranı % 6, önemsiz olduğunu düşünenlerin oranı % 10, biraz önemli olduğunu düşünenlerin oranı % 17, önemli olduğunu düşünenlerin oranı % 41, çok önemli olduğunu düşünenlerin oranı ise % 26'dır.

Tablo 41: Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Topluluklarından Gelen Öğrencilerin Türkiye'ye Dair Algılamalarını Etkilemede "ABD-Irak Savaşı'nın" Öneme İlişkin Düşünceleri

	Sıklık	Yüzdeler	Geçerli Yüzdeler	Toplam Yüzdeler
hiç önemli değil	3	3,0	3,0	3,0
önemsiz	6	6,0	6,0	9,0
biraz önemli	11	11,0	11,0	20,0
önemli	38	38,0	38,0	58,0
çok önemli	42	42,0	42,0	100,0
Toplam	100	100,0	100,0	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin Türkiye'ye dair algılamalarını etkilemede ABD-Irak Savaşı'nın hiç önemli olmadığını düşünenlerin oranı % 3, önemsiz olduğunu düşünenlerin oranı % 6, biraz önemli olduğunu düşünenlerin oranı % 11, önemli olduğunu düşünenlerin oranı % 38, çok önemli olduğunu düşünenlerin oranı ise % 42'dir.

Tablo 42: Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Topluluklarından Gelen Öğrencilerin Türkiye'ye Dair Algılamalarını Etkilemede "Terör olaylarının" Önemine İlişkin Düşünceleri

	Sıklık	Yüzdeler	Geçerli Yüzdeler	Toplam Yüzdeler
hiç önemli değil	1	1,0	1,0	1,0
önemsiz	4	4,0	4,0	5,0
biraz önemli	10	10,0	10,0	15,0
önemli	30	30,0	30,0	45,0
çok önemli	55	55,0	55,0	55,0
Toplam	100	100,0	100,0	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin Türkiye'ye dair algılamalarını etkilemede Terör olaylarının hiç önemli olmadığını düşünenlerin oranı % 1, önemsiz olduğunu düşünenlerin oranı % 4, biraz önemli olduğunu düşünenlerin oranı % 10, önemli olduğunu düşünenlerin oranı % 30, çok önemli olduğunu düşünenlerin oranı ise % 55'dir.

Tablo 43: Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Topluluklarından Gelen Öğrencilerin Türkiye'ye Dair Algılamalarını Etkilemede "Sportif olayların" Önemine İlişkin Düşünceleri

	Sıklık	Yüzdeler	Geçerli Yüzdeler	Toplam Yüzdeler
hiç önemli değil	10	10,0	10,0	10,0
önemsiz	9	9,0	9,0	19,0
biraz önemli	17	17,0	17,0	36,0
önemli	41	41,0	41,0	77,0
çok önemli	23	23,0	23,0	23,0
Toplam	100	100,0	100,0	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin Türkiye'ye dair algılamalarını etkilemede Sportif olaylarının hiç önemli olmadığını düşünenlerin oranı % 10, önemsiz olduğunu düşünenlerin oranı % 9, biraz önemli olduğunu düşünenlerin oranı % 17, önemli olduğunu düşünenlerin oranı % 41, çok önemli olduğunu düşünenlerin oranı ise % 23'dir.

Tablo 44: Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Topluluklarından Gelen Öğrencilerin Türkiye'de Kalma Süreleri ve Türkiye'ye Dair Algılamalarını Etkilemede Yarışma ve Festivallerin Öneme Göre Dağılımı

	Sıklık	Yüzdelik	Geçerli Yüzdelik	Toplam Yüzdelik
hiç önemli değil	15	15,0	15,2	15,2
önemsiz	18	18,0	18,2	33,3
biraz önemli	28	28,0	28,3	61,6
önemli	27	27,0	27,3	88,9
çok önemli	12	12,0	12,1	101,0
Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin **Türkiye'ye dair algılamalarını etkilemede Yarışmaların ve festivallerin** hiç önemli olmadığını düşünenlerin oranı % 15, önemsiz olduğunu düşünenlerin oranı % 18, biraz önemli olduğunu düşünenlerin oranı % 28, önemli olduğunu düşünenlerin oranı % 27, çok önemli olduğunu düşünenlerin oranı ise % 11'dir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma kapsamında Türk Cumhuriyetleri ve akraba topluluklarından Sakarya Üniversitesi'ne öğrenim görmek için gelen 100 öğrenci ile görüşülmüştür. Öğrencilerin geldikleri ülkelere baktığımızda %5 Afganistan, %3 Almanya, %6 Arnavutluk, %12 Azerbaycan, %1 Başkurdistan, %14 Bulgaristan, %3 Irak, %7 Kazakistan, %2 Kırgızistan, %9 Kırım, %1 Makedonya, %5 Moğolistan, %2 Suriye, %2 Tataristan, %7 Türkmenistan, %3 Yunanistan, %15 Çin-Uygur, %1 İran olduğunu görürüz.

Araştırma kapsamındaki öğrencilerin cinsiyet durumuna bakıldığında çoğunluğunun erkek olduğunu, yaş gruplarının dağılımına bakıldığında çoğunluğunun 19-20 yaş arası olduğu, Sakarya Üniversitesinde Devam Ettikleri Öğrenim Programına baktığımızda çoğunluğunun lisansa devam ettiği görülmektedir.

Sakarya Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Topluluklarından Gelen Öğrencilerin En Çok Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Topluluklarından gelen öğrencilerle arkadaşlık ettikleri görülmüştür. Bu durum öğrencilerin Türkiye ve Türkleri yeterince iyi tanıma fırsatı bulamamalarına neden olabilmekte öğrencilerin ülkelerinden geldiklerinde kendilerinde var olan Türkiye ve Türk imajının değişmemesine yada belirlenmemesine neden olmaktadır.

Araştırma kapsamındaki öğrencilerin Türkiye'de güçlük çektikleri konuları ise şöyle sıralayabiliriz: derslere uyum ve başarı, genel yaşam tarzı, okul hayatına uyum, dil, yurt hayatına uyum, iklime uyumdur. Öğrencilerin en fazla zorluk çektiklerini söyledikleri konunun derslere uyum olduğunu görürüz bunun nedeni ise öğrencilerin Türkiye Türkçesi eğitimlerinin yeterli şekilde alamadıklarından kaynaklanmaktadır. Bu durum sonrasında başka problemlerde ortaya çıkmaktadır: Türkiye'ye gelen bu öğrenciler ülkelerinde başarılı olarak nitelenen seçilmiş öğrencilerdir fakat ne yazık ki Türkiye'deki eğitim sürecinde yaşadıkları başarısızlık onları olumsuz deneyim kazandırmakta ve kuşkusuz Türkiye'ye ilişkin algılamalarını da etkilemeye neden olmaktadır. Bu doğrultuda Kişisel uyumları düşük olan öğrencilerin buldukları ortama uyumlarında, karşılaştıkları problemlerin çözümünde üniversite ve yurt birlikte çalışmalıdır.

Öğrencilerin genel yaşam tarzına uyumda güçlük çektiklerini görmekteyiz bu durum öğrencilerin Türkiye’de karşılaşacakları yaşam tarzına ilişkin yeterince bilgilendirilmediğini ve düzenli hazırlanmış bir oryantasyon programına ihtiyaç duyduklarını göstermektedir. Öğrenciler kendileri ile ilgilenecek kurumların neler olduklarını, hangi durumlarda nereye kime başvurması gerektiğini bilememekte bu durumda onların Türkiye’deki yaşam tarzına ve eğitim sürecine uyumlarını zorlaştırmakta ve Türkiye’ye ilişkin algılamalarında önemli etkiye sahip olmaktadır.

Araştırma kapsamındaki öğrencilerin büyük bir bölümünün “Öğrenimlerini Türkiye’de yapmanın faydalı olduğunu” düşündükleri görülmektedir. Fakat Türkiye’de kalma süresinin artması ile Öğrenimlerini Türkiye’de yapmanın faydalı olduğunu düşünen öğrencilerin oranı düşmektedir. Bu duruma neden olabilecek koşullar daha önce de değinildiği gibi Türkiye’de karşılaştıkları dil problemleri, genel yaşam tarzına uyumda karşılaştıkları problemler nedeni ile yaşadıkları olumsuz deneyimlerdir.

Araştırma kapsamındaki öğrencilerin çoğunluğu kendi ülkelerindeki yaşam tarzları ve Türkiye’deki yaşam tarzını benzer bulmamaktadır. Türkiye’de kalma sürelerinin artması öğrencilerin kanaatlerinde herhangi bir değişime neden olmamıştır.

Öğrencilerin büyük bir oranı öğrenimlerini tamamladıktan sonra Türkiye ile olan ilişkilerini sürdürmek istemektedirler. Türkiye’de kalma süresinin artması ile Öğrenimini tamamladıktan sonra Türkiye ile ilişkilerini sürdürmek isteyen öğrencilerin oranının düştüğü görülmektedir. Bu durumun nedeni öğrencilerin Türkiye’de yaşadıkları olumsuz deneyimlerden kaynaklanıyor olabilmektedir.

Öğrenciler büyük bir oranı Türkiye’de kendilerine farklı muamele yapıldığını düşünmektedirler. Türkiye’de kendilerine iyi muamele yapıldığını düşünen öğrencilerin oranının farklı ve kötü muamele yapıldığını düşünenlere oranla fazla olduğu görülmektedir. Öğrenciler ile birebir muhattap olan kişi ve kurumların da bu öğrenciler hakkında bilgilendirilmeleri gerekmektedir. Bu doğrultuda yapılacak çalışmalar sayesinde öğrencilerin karşılaştıkları farklı muameleler ortadan kalkacaktır.

Türk Cumhuriyetler ve Akriba Topluluklarından Sakarya Üniversitesi’ne öğrenim görmek için gelen öğrencilerin Türkiye hakkında düşüncelere sahip olduklarını görmekteyiz. Öğrencilerin Türk halkına sahip oldukları yargılarda değişiklik olduğunu

bu değişikliğin ilk senelerde gerekleştii ve öğrencilerin sahip oldukları yargılarda meydana gelen değişikliğin olumlu yönde olduğu görölmektedir. Öğrencilerin yargılarının ilk üç sene içerisinde değiştii gerçeği kapsamlı bir oryantasyon programının gerekliliğini ve öğrencilerin ilk karşılaştıkları kurum ve kişilerin bu öğrenciler ile ilgili bilgilendirilme çalışmalarının önemini göstermektedir.

Araştırma kapsamındaki öğrencilerin büyük oranı kendilerini Türk olarak tanımlamaktadırlar. Öğrencilerin Türkiye’de kalma süreleri ile kendilerini Türk olarak tanımlamaları arasında ise bir ilişkinin olmadığı görölmüştür.

Türkiye’nin laik, insan haklarına saygılı, modern bir ülke olduğunu düşünenlerin oranının oldukça fazla olduğunu ve bunun Türkiye’de kalma süreleri ile ilişkisi olmadığı görölmektedir. Eğitimleri için Türkiye’ye gelmeleri de zaten Türkiye hakkında bu tür olumlu sıfatlara sahip olduklarını göstermektedir.

Türkiye’nin güvenli aynı zamanda pahalı bir ülke olduğunun düşünen öğrencilerin sayısının fazla olduğu ve özellikle öğrencilerin ilk üç senelerinde bu yargıya sahip oldukları görölmektedir.

Araştırma kapsamındaki öğrencilerin Türker’e yönelik çağrışımları belirlenmeye çalışıldığında Türklerin mert, geleneklerine bağlı, misafirperver, kavgacı, inatçı, güvenilir, saygılı, cömert, barışsever, yardımsever, temiz, sıcakkanlı, alışkan, kahraman ve cesur, merhametli, hoşgörölü ve nazik olarak niteledikleri görölmüştür. Türklerin kinci, ikiyüzlü, hilekar, acımasız, bencil, maddiyatçı olmadıklarını düşünenlerin oranının ise fazla olmadığı görölmektedir.

En az olumsuz sıfatlar Türkiye’de bir yıl ve daha az süredir bulunan öğrencilere aittir. En fazla olumsuz sıfat yoğunlaşması ise Türkiye’de 1 yıldan daha fazla süredir bulunan öğrencilere aittir. bu duruma neden olabilecek Türkiye ve Türklere ilişkin yaşanılan olumsuz deneyimlerin tespit edilmesi gerekmektedir. Öğrenciler Türkiye’ye gelirken gerçekçi vaatler ile getirilmeleri , Türkiye’nin bu öğrencilerin eğitimleri karşısında ne kadar sorumluluk sahibi olduğunun sınırları çizilmeli ve öğrencilerin Türkiye’ye yönelik gerçekçi beklentilere sahip olmaları sağlanmalıdır. Bu öğrencilere ilişkin Türklere daha fazla muhattap olacakları sosyal ve kültürel ortamlar sağlanmalı özellikle kaldıkları yurtlarda bir arada değilde Türkiye’li öğrencilerle kalmaları sağlanmalıdır.

Araştırma bulgularına göre Türklerde aile kavramının önemli olduğunu söyleyenlerin oranı oldukça fazladır. Araştırma kapsamına giren öğrencilerin %82'lik kısmı Türklerin çoğulcu ve demokratik olduklarını ifade etmişlerdir. Türklerin eski, köklü ve zengin bir kültüre sahip olduklarını fakat kültürel özelliklerini kaybetmekte olduklarını ifade edenlerin oranı ise oldukça fazladır.

Araştırma bulgularına göre araştırma kapsamındaki öğrencilerin Türkiye'ye dair algılarını etkileyen kitle iletişim araçlarını önem derecesine göre şöyle sıralayabiliriz: İnternet, televizyon ve gazete.

Türkiye'ye dair algılarında hangi olayların etkili olduğu sorusuna verilen cevaplarda yoğunlukla terör olayları, ABD Irak savaşı, Avrupa birliğine giriş süreci'nin yer aldığı bunları sportif olayların, yarışma ve festivallerin takip ettiği görülmüştür. Bu durum da Kitle iletişim araçlarından internet ve televizyonun ülke imajımız açısından oldukça önemli olduğu görülmektedir. Türkiye'nin tanıtımında bu araçlardan istenilen düzeyde etkinlikte bu yararlanmanın yolları bulunmalıdır.

Türkiye imajı konusunda yapılacak araştırmalar, zihinlerde var olan Türkiye imajının, Türkiye'ye yönelik çağrışımların belirlenmesini sağlayacaktır. Böylece daha olumlu bir Türkiye imajı için neler yapılması gerektiğinin anlaşılması kolaylaşacaktır. Biz bu çalışmamızda bir toplumun kendisini tanıtmak için çoğu kez hesaba katılmayan bir unsura dikkat çekerek toplumlar arası ilişkilerin geliştirilmesinde öğrenci değişimi programının önemini vurgulamaya çalıştık. Bu değişim programı sayesinde dostluk ve kardeşlik bağlarıyla zaten birbirlerine bağlı ülkelerin birbirlerini yakından tanımalarına izin verecek gönüllü elçilerin yetişmesi mümkün olabilecektir. Kanaatimize göre bu tür değişim programları ile sağlanacak etkin ilişkilerin ve tanıtım imkanlarının belki de milyonlarca dolar harcanarak yürütülecek olan tanıtım faaliyetlerinden daha fazla başarıya ulaşma şansı bulunmaktadır. Bu çalışma, konunun taşıdığı önemi vurgulayabildiği ölçüde hedefine ulaşmış olacaktır.

KAYNAKLAR

- AÇIKGÖZ, Mustafa (1997), *İletişim Felsefesine Giriş: Sağduyu Felsefesi Tümücü İletişim Bilgi Kuramı ve Uygulama Alanları*, Ayyıldız Yayınları, İzmir.
- BORÇA,G (2002), *Bu Topraklardan Dünya Markası Çıkar mı?* ,Medicat Yayınları, İstanbul.
- DOĞAN, Selcen (2002), “Yabancı Yayın Organlarında Yer Alan Türkiye Haberlerinin Türk İmajına ve Türkiye Turizmine Etkileri”, II. Turizim Şurası Bildirileri, Cilt II, 12-14 Nisan.
- DPT (Devlet Planlama Teşkilatı), (1992), *Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı (1992 Yılı Programı)*, DPT Yayınları, Ankara.
- DPT (Devlet Planlama Teşkilatı), (1995), *Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1996-2000)*, DPT Yayınları, Ankara.
- DPT (Devlet Planlama Teşkilatı), (2000), *Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (2001-2005)* , DPT Yayınları, Ankara.
- GALLE, Marc (1995), *Sevilmeyen Ülke Türkiye*, Bilgi Yayınları, İstanbul.
- GÖKA, Erol (2008), *Türklerin Psikolojisi*, Timaş Yayınları, İstanbul.
- GÖKÇE, Birsen (2004), *Türkiye'nin Toplumsal Yapısı ve Toplumsal Kurumlar*, Savaş Yayınları, Ankara.
- GÜVENÇ, Bozkurt (1999), *İnsan ve Kültür*, Remzi Kitap Evi, Ankara.
- GÜVENÇ, Bozkurt (1993), *Türk Kimliği*, Kültür Bakanlığı Yayınları Yayınlar Dairesi Başkanlığı İnsanlık Tarihi Dizisi/2, Ankara.
- GÜVENEN, Orhan (1999), *Türkiye'nin Orta Ve Uzun Dönemde Stratejik Hedefleri TC 2007-15TC 2017-9 Genel Yorumlar*, DPT Yayınları, Ankara.
- KARAÇOR, Süleyman (2000), *Toplumsal Değişme ve Reklam*, Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları, Konya.
- KARPAT, Işık. & Saran, Mine (2002), “ Türkiye'nin İmajı ve Marka Değerinin Artırılmasında İletişim Çabaları”, *Kalder Forum*, Yıl 2, Sayı 8, Ekim- Kasım-Aralık

- KURAN, Ercüment (2004), *Türkiye'nin Batılılaşması ve Milli Meseleler*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara.
- Milli Eğitim Bakanlığı (1993), *Türkiye ile Türk Cumhuriyetleri ve Türk Toplulukları Arasında Yapılan Anlaşmalar, İlişkiler ve Faaliyetler I-II-III*, Ankara.
- Milli Eğitim Bakanlığı (1998), *Türk Cumhuriyetleri ve Toplulukları ile Yapılan Anlaşmalar*, Ankara.
- Milli Eğitim Bakanlığı (1999), *Türk Dünyasından Gelen Öğrenciler İçin Rehber*, Ankara.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2001), *Türk Dünyasından Ve Kardeş Topluluklarından Gelen Öğrencilerle İlgili Bir Araştırma*, Ankara.
- ORTAYLI, İlber (2004), *Osmanlı İmparatorluğunun En Uzun Yılı*, İletişim Yayınları, Ankara.
- OSKAY, Ünsal (1973), *Kitle Haberleşme Teorilerine Giriş*, A.Ü.SBF. Yayınları, Ankara.
- ÖZSOY, Osman (1998), *Türkiye'nin İmaj Sorunu*, Alfa Yayınları, İstanbul.
- ÖGEL, Bahaddin (1978), *Türk Kültürünün Gelişme Çağları*, Yayınevi Belirtilmemiş, Ankara.
- ÖZENÇ, H. (2002),“Türkiye'nin İmaj Sorunu ve İhracat” , *Kalder Forum*, Yıl 2, Sayı 8, Ekim-Kasım- Aralık.
- RİGEL,N (1993), *Medya Ninnileri*, Sistem Yayıncılık, İstanbul.
- ROBİNS, Kevin (1999), *İmaj*, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- TOLUNGUÇ, Ahmet (1999), *Tanıtma ve Reklam*, Yayınevi Belirtilmemiş, Ankara.
- TORUN, Esmâ (2006), *2. Dünya Savaşı Sonrası Türkiye'de Kültürel Değişmeler*, Yeniden Anadolu ve Müdefaa-i Hukuk Yayınları, Antalya.
- TUNCEL, Bedrettin (1976), *Tanıtma Ve Türkiye'nin Tanıtılması*, Yayınevi Belirtilmemiş, Ankara.
- YAKICI, A. (2000) “İtaletimiz ve Türk Mallarının Klite ve İmajı”, *İgeme'den Bakış*, Yıl 4, Sayı 15, Temmuz-Eylül.
- YAZICI, İsmet (1997), *Kitle İletişiminde İmaj Kuramsal Bir Yaklaşım*, Bilim Yayınları, İstanbul.

YILDIZ, Nuran (2002), *Türkiye Siyasetinin Yeni Biçimi: Liderler, İmajlar, medya*, Phoenix Yayınları, Ankara.

5- Yurt hayatına uyum

()

6- İklima Uyum

()

A	<i>Lütfen, aşağıdaki ifadelere ne derece katıldığınızı belirtiniz:</i>	Tamamen katılıyorum 5	Katılıyorum 4	Biraz katılıyorum 3	Katılmıyorum 2	Hiç katılmıyorum 1
8	Türkiye'ye gelmeden Önce Türkiye hakkında düşünceye sahiptim.					
9	Türkiye'deki yaşam tarzı ile ülkemdeki yaşam tarzı birbirine benzemektedir.					
10	Öğrenimimi tamamladıktan sonra Türkiye'de kalmak isterim					
11	Ülkeme döndükten sonra Türkiye ile olan ilişkilerimi sürdürmek isterim.					
12	Türkiye'de bana kötü muamele yapıldığımı düşünüyorum.					
13	Türkiye'de bana iyi muamele yapıldığımı düşünüyorum.					
14	Türkiye'de bana farklı muamele yapıldığımı düşünmüyorum.					
15	Türkiye'ye geldikten sonra Türk Halkına karşı sahip olduğum yargılarda değişiklik oldu.					
16	Türk Halkına karşı sahip olduğum yargılar olumlu yönde değişti					
17	Türk Halkına karşı sahip olduğum yargılar olumsuz yönde değişti					
18	Kendimi Türk olarak tanımlamaktayım.					

B	<i>Lütfen, aşağıdaki ifadelere ne derece katıldığınızı belirtiniz:</i>	Tamamen katılıyorum 5	Katılıyorum 4	Biraz katılıyorum 3	Katılmıyorum 2	Hiç katılmıyorum 1
19	Türkiye laik bir ülkedir.					
20	Türkiye dindar insanların yaşadığı bir ülkedir.					
21	Türkiye insan haklarına saygılı bir ülkedir.					
22	Türkiye modern bir ülkedir.					
23	Türkiye güvenli bir ülkedir.					
24	Türkiye tehlikeli bir ülkedir.					
25	Türkiye pahalı bir ülkedir.					
26	Türkler mert insanlardır.					
27	Türkler geleneklerine bağlıdır.					
28	Türkler misafırperverdir.					
29	Türkler kavgacıdır.					
30	Türkler inatçıdır.					
31	Türkler kincidir.					
32	Türkler bencilidir.					
33	Türkler acımasızdır.					
34	Türkler hilekârdır.					
B	<i>Lütfen, aşağıdaki ifadelere ne derece katıldığınızı belirtiniz:</i>	Tamamen katılıyorum 5	Katılıyorum 4	Biraz katılıyorum 3	Katılmıyorum 2	Hiç katılmıyorum 1
35	Türkler ikiyüzlüdür.					

36	Türkler maddiyatçıdır.					
37	Türkler dindardır.					
38	Türkler güvenilir insanlardır.					
39	Türkler saygılıdır.					
40	Türkler cömerttir.					
41	Türkler barışseverdir.					
42	Türkler yardımseverdir.					
43	Türkler temizdir.					
44	Türkler sıcakkanlıdır.					
45	Türkler çalışkandır.					
46	Türkler kahraman ve cesurdur.					
47	Türkler merhametlidir.					
48	Türkler hoşgörülüdür.					
49	Türkler naziktir.					
50	Türklerde aile kavramı önemlidir.					
51	Türkler çoğulcudur.					
52	Türkler demokrattır.					
53	Türkler zengin bir kültüre sahiptir.					
54	Türk kültürü eski ve köklü bir kültürdür.					
55	Türkler kültürel özelliklerini kaybetmektedir.					

C	<i>Türkiye'ye dair algılarınızı etkilemede aşağıdaki kitle iletişim araçları ve olaylar ne derece önemlidir?</i>	Çok önemli 5	Önemli 4	Biraz önemli 3	Önemsiz 2	Hiç önemli değil 1
56	Televizyon					
57	Radyo					
58	İnternet					
59	Gazete					
60	Dergi					
61	Avrupa birliğine giriş süreci					
62	ABD-Irak Savaşı					
63	Terör olayları					
64	Sportif olaylar					
65	Yarışmalar ve festivaller					

ÖZGEÇMİŞ

1980 Ardahan'da doğdu. İlk öğrenimini Ardahan'da orta öğrenimini İstanbul'da bitirdi. Lisans eğitimini 2003 yılında Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetlerde tamamladı. 2002-2003 yılları arasında Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Fatma Üçer Aile Danışma ve Sokak Çocukları merkezinde Stajer Sosyal Hizmet Uzmanı olarak çalıştı. 2003- 2005 yıllarında İstanbul'da Beyaz Merdiven Psikolojik Danışmanlık ve Özel Eğitim Merkezi'nde Sosyal Hizmet Uzmanı olarak çalıştı. Halen Sakarya Üniversitesi'nde Sosyal Hizmet Uzmanı Olarak çalışmaktadır.